

IZ ŽIVLJENJA ZA ŽIVLJENJE.

POVESTI.

Privedil Fr. Viktorin Perc, O. F. M.

Izdala Zveza Katol. Slovencev v Ameriki.

1917.

Tiskala

Tiskarna Slovenskih OO. Franciškanov,
62 St. Mark's Pl., New York, N. Y.

Dd II
81

Dd II 81

Pr 14.6.72. 7

IZ ŽIVLJENJA ZA ŽIVLJENJE.

POVESTI.

Privedil Fr. Viktorin Perc, O. F. M.

Izdala Zveza Katol. Slovencev v Ameriki.

1917.

Tiskala

Tiskarna Slovenskih OO. Frančiškanov,
62 St. Mark's Pl., New York, N. Y.

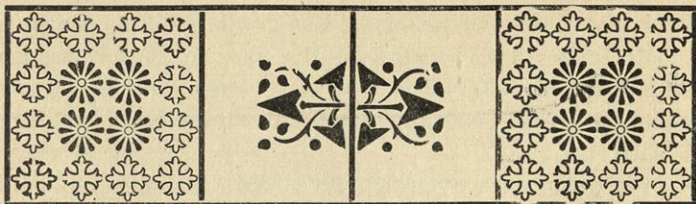
Bibliotheca Conventus
Fratrum Minorum
Lemont, Illinois

66385 / 1

Z 1972/3257

PODGAJSKA ČAROVNICA

“Vročé solnce junijskega popoldneva je pripekalo, delavci in delavke so se potili na Breznikovih senožetih, seno je šumelo pod grabljami deklet. Krepki fantje so ga odnašali na vozove. Marko, ki je že nad štirideset let služil za hlapca pri bogatem Brezniku, je zadovoljno kadil iz lesene pipe, porival pred vprežene voli naročaje sena, češ, naj rogača jesta, in s zeleno leskovo vejo je branil nadležnim obadom da niso preveč nadlegovali uboga živinčeta.

“Le obrni se Janez, le obrni,” so zbadala dekleta nekoliko počasnega malega hlapca, kateremu se ni nič kaj mudilo odnašati seno.

“Le obrnite se le, jaz se ne morem več, ker sem strahovito žejen”, se je odrezal Janez.

“Kdo bi zmiraj mislil na pijačo, ali te ni sram”, se oglasi za njim Dorka, mala dekla pri Brezniku, “počakaj, saj že Jula nese malico, potem ti bo že odleglo.”

Med tem je dekla prinesla pod košato jablan, ki je samovalo sredi travnika, veliko košaro in jo postavila na tla. Pogrnila je na tla bel krušnik, nanj položila rženega

kruha, ter poklicala grabljače naj gredo malicat. Ti so se delali, kakor bi preslišali njen glas, dasi je vsaki že komaj čakal na ta klic. Nobeden ni hotel vreči prvi gabelj iz rok, češ, da bi se s tem ne izdal, kako težko je že čakal na malico.

Slednjič spregovori Marko možato, kakor se spodobi za velikega hlapca.

“Pa pojdimo, da bo Jula enkrat tiho.”

“Jula, pa tiho,” se je nasmejal Jauko, “še tri dni po smrti ji bo gibal jezik.”

“Saj pa tebi ne bo, si prelen”, se je za Julo potegnila mala dekla.

Janezu se ni zdelo vredno pričkati se z dekletom, šel je prvi in se vlegel zadovoljno v senco pod jablan. Med tem so prišli še drugi in sedli okrog pogrnjenega prta. Jera je podala Marku hleb in nož, ki ga je najprvo čez sredo prekrižal in prerezal. Nato je šel kruh in nož iz rok v roke, da si je vsak po svoji volji odrezal kolikor je hotel.

“Jula, jabolčnika sem bolj potreben, kot pa kruha”, se je oglasil Janez, “daj no brž vrč semkaj: dolgo smo te čakali.”

“Ne boš umrl žeje ne, le potrpi, drugi so prej na vrsti,” ga je zavrnila Jula, “če ste malo čakali to nič ne dé, zato vam bom pa povedala tako novico, da boste kar zijali...”

“Kaj pa novega teta?” jo vpraša radovedno ena izmed deklet.

“To bo nekaj za nas”, se oglasi Čavšov Lojze in s komolcem sune Završnikovo Pepco, ki je sedela poleg njega.

“Pa naj še kdo reče, da smo ženske radovedne”, je

Pepca šegavo požugala Lojzetu, “kdo je sedaj najbolj radoveden? Možki!”

“Kaj neda? To sem jaz zmiraj pravila in je tudi resnica”, ji pritrди Jula, ki je komaj čakala, da se iznebi te svoje novice.

“Pojdi se solit, Jula! Zašij stari babnici usta, še z nosom bo brbrala”, se je zavzel za čast moškega spola veliki hlapec Marko.

“Pojdi se solit, ti dedec stari, zakaj imam pa usta? Da bi si jih dala zašiti? Tebi bi bilo treba odrezati tvoj špičati jezik, da bi dal ljudem enkrat mir; imaš precej dolgega.

Vsi so se zasmeljali na glas, na videz ogorčeni Juli, Marko je pa medtem krepko potegnul iz vrča, kakor bi se za Jerino govorjenje niči ne zmenil.

“Ne poslušajte dedca nerodnega, poslušajte sedaj, kaj vam bom jaz povedala.”

“Kako jo srbi jezik!” je spregovoril Marko in ji podal vrč, “Jula, na, pij, da se ti ne odlomi jezik.”

“Sem že doma malicala, hvala! Toda pri nas danes grmi, če prav solnce sije. Gospodar kolne, njegova sestra gospodinja pa vzdihuje, Martin si poje, Terezika pa toči grenke solzice po rdečih licih. Cela zmešnjava je pri nas. Ko bi mene ne bilo, bi še te malice ne dobili danes.”

“Kaj se je pa zgodilo?” so povpraševali vsi navzkriž in res radovedni so bili vsi, ker pri Brezniku še ni bilo slišati prepira, kar pomni mladi svet.

“Že davno sem tako-le od strani slišala”, je nadaljevala Jula skrivnostno, “da naš gospodar želi, da bi se naš Martin in Terezika vzela, da bi na ta način bogastvo ostalo skupaj. Ko je že bilo vse, kakor na vrviči nabrano, se jim je pa voz na ravni cesti prevrnil.”

“Že vem, že vem kaj je”, se vmeša Katrica, “županov Štefan je prišel od vojakov in prinesel je Tereziki medeno srce.”

“Ki se je k njej prirastlo, kaj ne?” dostavi Lojze.

“Taka so dekleta! Nobene zvestobe nimajo. Danes jo obetajo temu, jutri drugemu, kakor veter piha. Fantje, previdni bodimo!”, je modroval Penkošekov Tonček in potisnil krepek založaj rženega kruha v usta.

“Bedak je vsak, ki ženskam kaj vrjame,” reče malomarno mali hlapec Janez, “jaz že ne bom nikdar nobeni nič verjel, če prav pravijo, da me vse rade imajo.”

“Tebe pa že, repa. puhla!” se obregne nanj Jula, ki se je že jezila, da ni prišla do besede.

“Žensko srce je kakor hišna ura, kdor je hoče jo lahko navije”, je pripomnil Marko.

“Vsi se motite! Terezika še niti videla ni županovega Štefana, odkar je prišel domov. Vsega je kriv Martin, ki si je skuhal kašo, da jo bo težko snedel,” je pripovedovala Jula.

“Martin?”

“Kaj, kako?”

“Povej no! Zakaj si je skuhal kašo?” so povpraševali vsi povprek.

“Skuhal si jo je, skuhal, toda snedel je ne bo”, pritrdi Jula. “Pa to naj med nami ostane! Povem samo to kar vem; Martin hodi za Anico s Podgaja. Ta ciganka mu je zmešala pamet, ako mu ni ona stara čarovnica, s katero bivate skupaj v tisti koči, začarala.”

“To si ti sama izmislila, Jula! Nikar tako neumnih ne govori, kdo ti bo verjel”, je rekel Marko in vstal. Tudi ostali so se dvignili in šli na delo. Vsem je bilo to nekaj novega in nemogočega, tolikobolj pa še neverjetno.

Ponosni Martin, posinovljenec bogatega Breznika, pa bi hodil za tako beračico, ki je šele pred kratkim prišla od nekod in se naselila v raztrgani grajščinski bajti v Podgaju? Nikdo ni vedel od kod sta prišli — stara sključena ženica Jera in devetnajstletna Anica. Z nikomur nista občevali, živeli sta sami zase, le v cerkvi so ju videli vsako nedeljo. Nekaj skrivnostnega je bilo nad njima. Ljudje so ugibali različne stvari, a pravega ni vedel povedati nobeden. Lahkoverne stare mamke so celo trdile, da so čarovnice. Vse to je bilo vzrok, da so se ljudje samotne kočice ob belem dnevu izogibali.

* * *

Predpoldne istega dne je Martin čistil pod skednjem, da bo vse pripravljeno, ko pripeljejo prvi voz sena pod streho. Nič mu ni šlo delo izpod rok in skoraj nejevoljen je podil kokoši, ki so se približale pod skedenj, da po prahu nekoliko prebrskajo, kar seveda mu ni bilo všeč, ker ni slabšega, kakor če pride perje med živinsko klajo. Ravno je vrgel precej debel krepelec za velikim rdečegrebenastim pètelinom, da je ta prestrašeno odskočil, glasno oporekaje nad toliko predrznostjo kratenja pravice njegove črede, ko je prišla mimo Terezika vsa v solzah.

“Za božjo voljo, kaj ti je Terezika, da jočeš?” jo sočutno vpraša Martin in se nasloni na grablje. “Kaj se ti je zgodilo?”

“Martin, še vprašaš?! Kdo je kriv, da se jočem? Umiram žalosti in tebi to ni nič,” je zaihtela Terezika v novo in tresoča po celem životu se je naslonila na skednjeve steber.

“Terezika, povej kaj se je zgodilo? Kdo te je razžalil? Govori vendar! Ali so ti stric ali teta kaj rekli?”

Zanikala je molče in ihtela.

“Toda govori vendar, zakaj jokaš?” sili Martin.

“Zaradi tebe, Martin!” je zašepetala in nov potok solz se ji vlije iz oči.

“Zaradi mene?” vpraša začudeno Martin, “Terezika ne razumem te, saj ti nisem nič žalega storil.”

“Ne ti, ne ti, pač pa sem se jaz morala tebi kaj zameriti, da se tako na mene jeziš.”

“Jaz, da se jezim na tebe? Bog me varuj tega! Nikdar mi še kaj tacega niti v sanjah ni prišlo v glavo.”

“In vendar se me izogiblješ, hodiš mimo mene, kakor bi me ne poznal. Vidim, da me kar trpeti ne moreš.”

“Terezika, zavedi se in ne govori kaj takega. Kaj si vse domišljaš?”

“Ne domišljam si ne, ker moje srce to dobro čuti, da nisi ti več to, kar si bil.”

“Ali Terezika...”

“Ne, ne, ti si se zadnji čas popolnoma spremenil. Prej si bil vedno vesel, če si me videl — in sedaj — če se srečava, si kakor led in od mene obračaš svoj pogled! Tega si nisem zaslužila.”

“Terezika, daj si vendar dopovedati...”

“Martin, povej, pri Bogu te prosim, povej, kaj sem ti žalega naredila, da se me izogiblješ; da nisi več tako dober z menoj kot si bil?”

“Prisežem ti lahko, Terezika, da nimam nič zoper tebe in te imam rad, kakor svojo lastno sestro.”

“Samo kot sestro! In nič več? Nekdaj si bil drugačen. Kako si me imel rad...!”

“Saj te imam sedaj še ravnoliko rad, toda stopila si že v dekliška leta in to se ne spodobi, da bi te še sedaj na kolenih ujčkal. Kaj bi govorili ljudje? To vendar veš, da bi se ne spodobilo več.”

“Toraj tega se bojiš? Kaj bi nama to škodilo, ko itak vsi ljudje vedo, kaj stric z nama mislijo, da hočejo da se vzameva in prevzameva gospodarstvo, da se na stare dni odpočijejo pri nama. To vsi vedo, veš tudi ti — in vendar...”

“Terezika!”

“Ne izgovarjaj se!” je bolestno vskliknilo dekle, “vse vem, vse...! Za sestro sem ti dobra, toda za ženo vzeti me nočeš, ker si našel drugo. Z Bogom Martin! najina pota gredo narazen. Bodi srečen, Martin — in če se ti bode kdaj sanjalo o meni nesrečni siroti, takrat se spomni, da sem ti bila več kot sestra, več, da več — kakor tista Ana v Podgaju. — Z Bogom!” in tresoča se po vsem telesu je odhitela v hišo.

Martin je klical za njo naj počaka, da ji bo vse povedal, toda ona ga ni več slišala. Zamišljen je hodil pod skednjem in premišljeval, če je res krivico storil Tereziki s tem, da se je zavezal drugi. Dobro dekle, kakor angelj je Terezika; rad jo imam, toda za ženo vzeti jo ne morem. Da sta pa rednika to zvezo že davno sklenila, ni pomislil. Saj je drugih mladeničev dovolj, ki bi radi Tereziko, na primer županov Štefan. Vrl dečko je, in Terezika bo srečna ob njegovi strani!

Teta Barba je opazila večkrat Terezikine objokane oči in njenemu bistremu očesu tudi ni ušlo zakaj. Izvedela je že od drugih, da Martin večkrat zahaja v kočvo v Podgaju, toda ni hotela tega vrjeti. Da bi se Martin tako spozabil in bi njo in njenega brata Breznika ne ubogal, si še misliti ni mogla. Tolažila se je zlasti s tem, da strupeni jeziki lahko mnogo govorijo, posebno če zavidajo srečo Martinu in Tereziki. Toda danes je izvedela resnico. Terezika ji je povedala vse — in to je prepričalo

Barbo, da mora že nekaj resnice biti na tem. Ker je Tereziko res ljubila kakor svojo lastno dete, zato ni čuda, da je takoj šla in povedala bratu, kako velik nehvaležnej je Martin in da bo šla takoj od njega proč, če bo kdaj tista beračica iz Podgaja gospodinjala na Breznikovini.

“Nič se ne boj sestra, bom že jaz govoril z Martinom”, jo je tolažil Breznik.

“Prej ko mogoče govori z njim, drugače še revica umrje žalosti, tako vedno joka in vzdihuje, jaz pa sedaj na starost ne bom imela nikogar, ki bi za mene skrbel in mi postregel” je jokala Barba.

“Sedaj se še ti kremži!”, reče Breznik nejevoljno, “tu sem sedaj še jaz gospodar in mora biti tako, kakor jaz hočem, če ne grom in strela! Martin mora vzeti Tereziko — ako ne, pa naj gre od hiše!”

Barba je takoj na to hitela k Tereziki in jo tolažila, kolikor jo je le mogla.

Breznik je hodil nekaj časa zamišljen po sobi, kar se vrata odpro in Martin je vstopil in vprašal:

“Stric, na Poljanah je že pograbljeno, kam gremo sedaj najprvo?”

“Vseeno, kamur hočete; danes mora tako biti vse doma. Ravno prav, da si prišel, hotel sem te že klicati.”

“Kaj želite, stric”, je prijazno vprašal Martin, ki je slutil, da se zbira nad njegovo glavo huda nevihta.

“Martin,” je začel Breznik in sedel na stol, “Martin, nekaj važnega se bova sedaj pogovorila, ki je pomembno za celo tvoje življenje. Odkar je umrl moj bratranec, tvoj oče, Bog mu daj nebesa, je sedaj že dvajset let, eno leto za njim je šla v grob tudi tvoja mati. Sam si ostal na svetu in vzel sem te za svojega. Veš, da sem te rad imel, kakor svojega lastnega otroka, zato sem vedno želel, da bi se

ti in Terezika, ki jo je moja sestra Barba po smrti njene svakinje vzela za svojo, poročila in nama bila opora na stara leta. Z mirno vestjo lahko trdim, da sem vse storil, da sem te vzgojil za dobrega človeka in sem ti bil dober oče, kakor je bila tudi teta Barba tvoja dobra in ljubeča mati.”

“Ljubi Bog naj vam, dragi stric, stotero povrne že na tem svetu za vse, kar ste mi dobrega storili, ker le On Vam zamore za dobrote, ki ste mi jih delili, poplačati; jaz vam ne bom mogel tega nikdar odslužiti.”

“Da, sin moj”, spregovori Breznik nekoliko trpko, “lahko mi vse povrneš, če le hočeš, samo poslušaj svojega strica in ga ubogaj...”

“Stric, ali vas nisem vsakokrat ubogal, karkoli ste mi rekli? Vaše želje sem bral že iz oči in jih skušal izpolniti.”

“Da, ubogal si zmiraj do sedaj, in sem tudi prepričan, da bodeš tudi zanaprej izpolnjeval voljo svojega starega strica, ki ti hoče dobro in ki te želi videti srečnega, drugače bi se stari Breznik moral sramovati, da si je vzgojil nehvaležneža. Poglej, Martin, od mladosti sem se ubijal in težko delal z žuljevimi rokami, in to za vaju z Tereziko. Bog je videl moj dobri namen in je blagoslovil delo mojih rok, da sem več prigospodaril, kakor sem kdaj mislil. Toda moje moči so jele pešati. Potreben sem odpočitka in želim v miru živeti še ta čas, ki mi je še odločen, Vidva z Tereziko sta že oba v tistih letih, ko se je treba odločiti. Za bodočnost vama ne bo treba skrbeti. Ti Martin popelješ Tereziko pred oltar, potem bodeta pa gospodarila na Breznikovini. Stari pa gremo v kot.”

“Odpustite stric, mene še sedaj ženitev ne veseli, rad bi še nekaj časa bil fant”, odgovori Martin.

“Kaj?”, vpraša Breznik razjarjen. “Ti si še drzneš ugovarjati, ko te hočem narediti za svojega dediča? Nehvaležnost! Toda še enkrat ti povem, kar se mora zgoditi, se mora, in ti vzameš Tereziko, če ne...”

“Prosim vas, stric,” mu prekine Martin, “jaz — —”

“Molči! Slišal si, kar sem rekel in tudi veš, da je volja Petra Breznika močnejša od železa! Tereziko vzameš, ali pa pojdeš kot berač od hiše! Zapomni si to!”

Martin je bil nekaj časa tiho. Ni vedel, kako bi odgovoril, kje bi našel kak izhod iz te zadrege. Naj mi Bog pomaga, si je mislil in slednjič spregovoril: “Stric, povedati Vam moram resnico. Tereziko imam rad in mi je prirastla k sreči kot ljuba sestra, toda za ženo jo ne morem vzeti, ker sem obljubil drugi.”

“Toraj je vendarle res, kar se je govorilo o tebi, da hodiš za vnukijo one stare ciganke Jere v Podgajem? Martin, nisi imel pravice nakopati na mojo glavo tolike sramote. Fant, kam si zašel? Mar meniš, da bom jaz vzela v hišo nevesto, kakor je ta ciganka, beračica, ki jo vse sovraži — čarovnico...!?”

“Stric, ne sodite jih. Dobri osebi sta, poštenejših ni daleč na okrog”, je zagovarjal siroti Martin.

“Hahaha, taka poštenost! Ti pa veš kaj o poštenosti, ko si sam tako pošten, da tako plačuješ stricu, ki te je vzela za sina, obsipal te z očetovsko ljubeznijo in te vzgojil? Sramuj se take poštenosti in takih ljudi, ki te k nepoštenosti zapeljujejo!”

“Prosim vas, ne govorite tako! Sirote ne zaslužijo te-

ga", je branil Martin, "in ko bi ju poznali bolje, bi jih gotovi tudi vi spoštovali."

"To je pa res zanimivo, da je postal naš Martin zagovornik čarovnic in cigank; glejte si no", je s prezirljivim usmevom rekel Breznik in se naslonil s komolcem na mizo.

"Stric, naj vam povem, kakšni jih poznam, in drugače jih bode te sodili."

Breznik ni odgovoril nič, nakar Martin nadaljuje. "Bilo je še pred Jožefovim letos, ko smo peljali žito v mesto. Trgovec mi je naštel 800 kron, katere sem spravil v notranji žep suknje. Potem smo šli vozniki v krčmo, da smo se malo pokrepčali. Malo predolgo sem se zamudil. Bilo je že o mraku, ko sem sedel na voz in pognal konje. Nič hudega sluteč, sem vozil čez Volčjo jamo navkreber. Kar skočijo trije črni možje od zadaj na voz. Nisem imel časa vprašati, kaj hočejo, že me je eden davil za vrat in drugi mi je segal v žep, kjer sem imel listnico z denarjem. Branil sem se z vso močjo, toda bil sem preslab. Vajeti so mi padli iz rok in konji so se splašili. Med tem se začuje krčevit krik ženske. Roparji so se ustrašili in poskakali z voza in konji so se zavili v stran in ob cestnem jarku ustavili. Ko sem bil prost, sem skočil z voza, kar zagledam ob vozu ležati nezavestno deklico. Iz čela ji je curljala kri. Potegnem jo hitro proč od voza in skušam z robcem ustaviti kri. Med tem se spomnim na denar in sežem v žep, — denarja nikjer. Nisem vedel, ali naj grem za lopovi, ali naj ostanem ob težko ranjenem dekletu. Bil sem v veliki zadregi. Kar pride stara Jera po cesti in vidič svojo vnukinjo v krvi nezavestno, začne jo obupno klicati in buditi. Po dolgem trudu se ji je posrečilo toliko, da je deklica odprla oči. Oh, stric, to so bile oči, kakoršnih

še nisem videl. Prvo kar je spregovorila je bilo: Ne huduj te se nad njim mati, on ni nič kriv. Hotela sem splašene konje ustaviti. Na to sem ji jaz sam povedal, kako se je vse dogodilo.”

“Kaj je bilo z denarjem?” je vprašal Breznik.

“Ko sem videl, da ni za njo nobene nevarnosti, sem hotel iti za roparji. Toda deklica mi izroči listnico z denarjem. Kje si jih dobila?, vprašam, ker mi je bilo nerazumljivo kako bi mogla priti do listnine. Potem mi je povedala, da mi je listnica padla na tla takoj, ko sta me roparja prijela. Ona jo je pobrala in skrila v predpasnik. V tem so se konji splašili in obrnili in tako je prišla pod voz. Bog je pač hotel tako, da mi ni le denar ohranila, temveč me tudi smrti rešila.”

“Moral bi ji dati najdenino”, pripomni stari.

“Da, to sem tudi hotel in jo peljati domov, toda njena babica ni dovolila. Rekla je, da nikdar ne bo sedla na voz bogatega Breznika. Rana tudi ni bila nevarna in kri se je kmalu ustavila, tako da so zamogle iti peš domov. Težko sem se ločil od te deklice, ki mi je bila angelj varuh in šel sem proti domu. Ko sem vozil mimo Podgajskega križa, sem poklenil predenj in se zahvalil za rešitev. Pri Križanemu sem zaprisegel, če se bodem kdaj ženil, ne vzamem nikdar druge, kakor Anico.”

“Beži, beži, kdo ti bo verjel te bajke. Zakaj nisi tega takrat povedal?”

“Nisem hotel, ker ni bil še čas zato; sedaj pa veste vse, dragi stric, in sodite sami, da nisem mogel drugače ravnati.”

“Ti bodeš storil tako, kakor bom jaz hotel in tudi veš, da je to moja volja, da vzameš nevesto, katero jaz hočem — Tereziko!”

“Stric, ne silite me v to, kar storiti ne morem. Veže me sveta prisega, katero sem storil pod križem, da druge nikdar ne vzamem, če tudi ostanem samec. Če nočete sprejeti Anice kot moje neveste, in ako jo ne smem pripeljati pod vaš krov, naj bo Bogu priporočeno, se bova vzela tudi brez tega. Zdrava sva oba in bova delala, da se preživiva. Od vas bova prosila samo vašega očetovskega blagoslova.”

Kakor vreme pred nevihto, se je stemnilo čelo staremu Brezniku in Martin je vedel, da se vsaki čas vsuje ploha, zato se je hotel odstraniti, prijel je za kljuko in hotel iti.

“Počakaj še!”, je zapovedal stric, “nisva še pri kraju. Ni ti dovolj, da mi plačuješ dobro s črno nehvaležnostjo, celo norčevati se hočeš z menoj. Mar misliš, da sem si zato vzgajal gada na prsih, da bi si še kačo navezal na vrat? Martin, zahvali Boga, da premagujem svojo jezo in namesto blagoslova ne prekolnem tebe in ono čarovnico in vajino neumno ljubezen. Ne razdraži me več in pomni moje zadnje besede, katere še govorim o tem: Terziko vzameš in čez tri tedne bode poroka! Ako me ne ubogaš, ker ti dobro hočem, potem ti je moja hiša za zmiraj zaprta. Premisli dobro, ker to je moja volja in Breznik še ni nikdar besede snedel!” in odšel je iz sobe.

Martin je stal na mestu, kakor okamenel. To je volja moja, je rekel stric, si je mislil in moja volja naj nič ne velja? Spomnil se je vsega, koliko dobrega mu je storil stric, ko ga je vzel kot zapuščeno siroto pod streho. Kako ga je vedno negoval, da bi lastni oče ne mogel lepše. In sedaj? Ali sem res nehvaležen, če ljubim to dobro dete, Anico, ki ni drugega zakrivila, kakor, da je sirota? O Bog, Ti vidiš, da ta ljubezen ni pregrešna in vendar me bo stric

obsojal. Še je stal na mestu, kakor prikovan, kar je vstopila teta Barba. Vzdramil se je in ozrl. Teta je stopila k njemu in mu položila roko na ramo.

“Martin, Martin,” je ihtela, “toraj res nimaš vsaj iskrice ljubezni do naju s stricem, da naju tako žališ in nama delaš sive lase. Pomni, kdor ne posluša očeta in mater, in midva sva ti več kakor oče in mati, ta nima sreče in blagoslova božjega na zemlji in kliče nase srd božji.”

“Teta, vem, da sem dolžan vama za Bogom največjo hvaležnost in otroško poslušnost, toda k Anici me veže prisega, katere prelomiti ne morem in ne smem, ker bi me zadela se večja kazen božja.”

“Tedaj si res nepoboljšljiv? Ali te res nobena reč več ne gane, da bi te spravila nazaj na pravo pot? Sam hočeš iti v pogubo, v nesrečo? Poslušaj me, sinko, še je čas, da se spametuješ. Pusti to čarovnico iz Podgaja, ker veš, da ti to nič dobrega ne prinese. Kaj vse ljudje govorijo od stare čarovnice, vse se je izogiblje — in ti se ne bojiš, da te ne začara in Bog varuj, v kakšno nesrečo pripravi.”

“Ne bojte se, teta”, odgovori Martin. “V Podgaju niso čarovnice, kakor jih nazivajo hudobni in brezsrčni ljudje. Tam je sicer doma revščina, toda poštenost in strah božji.”

“Ne govori, Martin, to vsi ljudje vedo in vidijo in ti tega ne noreš zatajiti in zakriti. Škoda te je, Martin. Ali nimaš nič srca za Tereziko!” je zaplakala starka.

“Terezika se bo že potolažila, saj lahko dobi boljšega moža, kakor sem pa jaz. Ne bo ji manjkalo snubačev in srečnejša bode z drugim.”

“Martin! Ne bodi trmast, spametuj se in ubogaj strica, saj ga poznaš, kar se on enkrat zavzame, ne opusti

z lepa. Mera njegove jeze je že polna in slednjič te še izžene z doma. Kam pojdeš potem?”

“Šel bom in sicer naravnost v kočo v Podgaj.”

“Kakor si boš postlal, tako bodeš ležal! Stori, kar hočeš, če ti dobra beseda več ne zaleže. Vedi pa, ako te kdaj zadene nesreča, ko boš v revščini, takrat se spomni, da je to kazen božja, ker si poteptal in vničil Tereziki srce in nisi poslušal teh, ki so ti dobro hoteli. Bog ti pomagaj!”

Teta je odšla in si brisala solze s predpasnikom, ki so ji v potoku vrele iz oči. Tudi Martin je s težkimi koraki in še težjim srcem šel iz hiše in brez smotra nadaljeval svojo pot po vasi.

“Kam pa tako možko, Martin, ali na vojsko?” ga je nagovoril sosedov Štefan, ki je ravno pripravljaj senen voz pod domačim skednjem.

“Nasprotno pač! Prihajam pravzaprav že iz vojske”, je odgovoril Martin in se vstavil ter podal Štefanu desnico.

Štefan je prišel šele pred nekaj dnevi od vojakov in je bil že od nekdanj Martinov dober prijatelj.

“Kdo je pa zmagal in kdo je zgubil?” je smehljaje vprašal Štefan.

“Noben drugi, kakor ti, Štefan, kajti če se ne motim, ti je naša Terezika vseč in če jo boš hotel, jo bodeš tudi dobil. Ti boš še gospodar na Breznikovini.”

“Ne šali se, Martin! Res bi se je na branil, ker je vrlo dekle, in če bi ti ne bil vmes, bi jo že davno zasnubil. Toda midva se ne bova preprla za njo, ker pripada tebi.”

“Nobene šale ni pri tem, Štefan. V kratkem izveš vse.”

“In ti?”

“Jaz odidem proč. Kam, to še sedaj sam ne vem, toda tukaj ne morem ostati, ker me silijo, da naj Tereziko

vzamem in izpolnim stricevo voljo, toda nočem jo onesrečiti.”

“Priatelj, ti se odpoveduješ Tereziki?” se je začudil Štefan, kateremu ni šlo v glavo, kako bi bilo to mogoče.

“Da, ker moram! Veže me k temu beseda, celo prisega, ki sem jo dal. Podgajske Anice ne pustim za celi svet, tudi ne za voljo Breznikovega posestva. Človek, ki svojo besedo sne, je v mojih očeh podlež, ki ni vreden, da sije nanj solnce.”

“Prav imaš Martin! Pošten fant si in poštenih ljudi Bog ne zapusti. Nič se ne boj, stric se naposled omeči in slednjič te bo še prosil, da prideš nazaj. Za ta čas pa pridi k nam, bova skupaj gospodarila, da bo veselje.”

“Hvaležen sem ti za prijazno ponudbo, toda za me ne skrbi. Se bom že preživel, kakor že bo. Samo eno te prosim, da mi storiš: Pojdi k Brezniku in zasnubi Tereziko, ker ona je deklica, da ji je malo para. Škoda bi jo bilo kateremu drugemu.”

“Martin, vem da mi dobro želiš in ne bom ti tega pozabil. Tereziko sem imel že od nekdaj rad, še ko smo v šolo hodili. Večkrat sem te zavidal potem, ko smo odrastli in se je pogosto govorilo, da bodeta vidva mož in žena, toda do sedaj še tega nisem nikomur povedal. Predno sem šel k vojakom, sem bil skoraj hud na tebe in vesel sem bil, da so me potrdili, kajti ne vem, če bi med nama ne bilo prišlo naposled do prepira. Hotel sem jo pozabiti in tudi mislil sem, da se med tem časom poročita. Oče in mati sta jokala, ko sem odhajal, jaz pa sem vriskal veselja, da idem proč. Vsled tega tudi nisem nobenkrat prosil za dopust, dasi bi lahko večkrat prišel o praznikih domov. Malo prej, ko sem imel iti na dopust in bi

moral že sleči vojaško suknjo, sem hotel prositi, da bi me vzeli k orožnikom. Toda še o pravem času sem zvedel, da gledaš za Anico in tako sem komaj čakal, da pridem domov. In sedaj ko si mi sam povedal, da ne vzameš Terezike, sem ti največji prijatelj. Daj mi roko, da si ostaneva vedno prijatelja in bova pomagala eden drugemu.”

“Tu je moja desnica, Štefan, prosim te samo to, bodi ji dober in lepo ravnaj z njo, kajti ona to zasluži, ker je najboljša dekle, pravi angelj. Bog ti daj srečo.”

Poslovala sta se prijatelja in Martin je odšel naravnost proti Podgaju. Štefan skoraj da ni vriskal samega veselja in si mislil, kako dober človek je Martin, samo škoda ga

je, ker odhaja. Bog mu daj dobro in da bi našel srečo s svojo Anico.

Pri Brezniku so se naselili žalostni časi. Terezika je bledela, oči je mela vedno objokane, tako da je strica in teto začelo resno skrbeti za njeno zdravje. Stric se je hudoval nad nehvaležnostjo Martinovo in vsaka reč ga je razdražila. Teta je tolažila nesrečno deklico, kakor je pač vedela in znala, toda vsaka beseda je bila zastonj. Kar sta se oba bala, se je zgodilo. Terezika je zbolela.

Večerilo se je že, ko je prišel Martin isti dan, ko je zapustil Breznikovo hišo, v Podgaj. Ob križu pod košatim dobom se je vstavil in snel klobuk z glave in se prekrizal. Svečani mir je navdajal pusto pokrajino, kjer je samevala na pol razpadla koč. Skoraj opravičeno so se ljudje ogibali tega samotnega kraja, ki je bil daleč proč od drugih človeških bivališč. Kaj čuda, da niso mogli ljudje razumeti, da se je naselila v njej tuja stara ženica s svojo krasno vnukinjo.

V koči je bila tema in vrata so bila zaprta. Martin je vedel, da se še Anica ni povrnila z dela od grajskih, zato je ostal pri križu. Dolgo ni bilo nikogar od nikod, toda slednjič se začuje lahek dekliški spev, ki se je čedalje bližal sem od vozne ceste. Martin se je pokrtil in hitel je nasproti, odkoder se je čulo petje, saj je vedel, da je to glas njegove izvoljenke.

“Dober večer, Anica”, je pozdravil mladec in ponudil deklici roko, “vesela si danes, da tako lepo prepevaš.”

“Martin! Ti si? Nisem te pričakovala, ker nisi nič povedal, kdaj prideš”, je veselo vskliknila Anica.

“Prišel sem po slovo, Anica. Nisem več pri Brezniku, ker ne morem spolniti stričeve želje. Silijo me naj vzamem Tereziko. Ker sem povedal naravnost, da tega ne morem,

mi je stric zagrozil, da moram iz hiše. In šel sem. Sedaj pojdem po svetu, toda ne za dolgo. Na jesen se vrnem in takrat pojdeva pred oltar.”

“Martin, nikar ne hodi! Ostani tukaj! Pojdi nazaj k Brezniku, kjer te čaka sreča in bogastvo. Zaradi mene nikar ne zavračaj svoje sreče.”

“Nikdar, dušica, ker brez tebe ni vse bogastvo zame vredno piškovega oreha. Moja sreča si ti, draga Anica. Grem, da si nekoliko prislužim in ko se vrnem, se ne ločiva več.”

“A kam pojdeš, Martin?” je vsa v solzah vprašala Anica.

“Še sam ne vem kam. Toda imam zdrave roke, povsod bom lahko dobil delo, ne boj se za me. Morebiti dobim kje stalno službo in se vsi preselimo tja. Ne plakaj, to mi dela še težje slovo, saj se ne ločiva za dolgo. Spomni se včasih na me tukaj-le pod tem križem, da bi imel več sreče in tudi jaz te ne bom pozabil. Anica, nimam ti kaj dati v spomin, na ta rožni venec, to je edina stvar, ki sem jo vzel seboj z Brezovine, kadar boš na njega molila, se bodeš tudi na me spominjala.”

“Hvala ti, Martin!” je spregovorila in poljubila križec, “to mi je dražje kot najbogatejši dar, sprejmi pa tudi ti od mene to-le” in snela je z vratu srebrno svetinjico “to je edini spomin po moji pokojni mami. Ko je umirala mi jo je obesila na vrat in od takrat jo že nosim. Naj te Marija varuje vsega zla in nesreče!” Naslonila je svojo glavo na njegova prsa in se razjokala.

“Tako je prav, ljuba otroka,” se oglasi za njima stara mati, “že dolgo časa sem vaju poslušala. Lepo je to, da se z Bogom in Marijo poslavljata. Zato se bosta pa tudi

z Njima zopet sešla. Ne pozabita nikdar na Boga in Marijo, tudi vidva ne bosta nikdar zapuščena in pozabljena.”

“Vse kar Bog pošlje, in se voljno prenaša, se na dobro obrne; tako se bode tudi še nam vse na bolje obrnilo. Mati, tolažite Anico, da ne bode jokala, tako se mi revica smili.”

“Ne boj se za njo, Martin, ljudje še večje britkosti

in žalosti prenesejo, prenesla bode to tudi ona. To je pač mala poskušnja, katero je vama Bog poslal, in ko to mine, zasmejala se vama bo sreča, in veselje bo zavladelo v tem pustem Podgaju, ki je sedaj ljudem za strašilo. Toda pride čas, ko bo tukaj dom ljubezni, sreče in blagoslova božjega. Poklekni, moj sin, da te blagoslovim!’

Martin je pokleknil pred starko, ki je položila desnico na njegovo glavo rekoč: "Martin, dragi moj sin, dober si bil nama revnim, zapuščenim sirotam, nisi se sramoval teh, ki jih je svet obsodil v pekel in jih zaničeval; z ljubeznijo si k sreči privinil zapuščeno deklico, katero je vsak zaničeval in se je izogibal. Bog ti to povrne in te blagoslovi. Naj ti On pomaga pri tvojem delu in ti dodeli srečo, kamorkoli se obrneš." Na to ga je prijela z obema rokama za glavo in nadaljevala: "Ko se vrneš srečno zopet nazaj in bi ne našel več tukaj stare Jere, skrbi za ubogo Anico, katera razun tebe ne bo imela nikogar na svetu, razun mojih nauk, in razkrij takrat skrivnost stare Jere celemu svetu in pokaži čarovnije osamelega Podgaja. Anica ti bo takrat, če bi mene več ne bilo, povedala vse. Sedaj pa pojdi v imenu Boga Očeta, Sina in svetega Duha!"

"Hvala vam, draga, dobra stara mamica, Bog vam plačaj! Z Bogom! Z Bogom, Anica!"

"Z Bogom, Martin!" je zaihtela in se mu privila na prsi. Rahlo se ji je izvil iz objema in odšel je po cesti v temno noč.

* * *

Nekako dvajset let pred temi dogodku je gospodaril na Breznikovini še oče sedanjega gospodarja, Petra, kateri je bil takrat ponosen fant pri šestindvajsetih letih. Bil je edinec, kateremu se je marsikatera napaka spregledala, lahkomišljen tako, da bi takrat nihče ne sodil, da bo postal kdaj iz njega tako resen mož in skrben gospodar. Toda hudoben ni bil. Izbral si je nevesto, ne da bi povedal to svojim starišem. Tam, kjer še sedaj stoji kočica, v kateri bivajo sedaj Anica in stara Jera, je bil lep, dasi majhen dom grajskega logarja. Logar je umrl in vdova je s svojo hčerko Ano bivala v njej. Tja je zahajal Breznikov Peter

in pridobil si je srce lepe Ane, ki ga je istinito vzljubila. Peter je imel resne namene z njo, toda ko je to omenil svojim starišem, so mu popolnoma prepovedali, da bi logarjeva hči, ki je bila revna, kdaj prišla na Breznikovino. Ko je Peter videl, da se mu ta želja nikdar ne bo izpolnila, se je brez dovoljenja svojih starišev z logarjevo hčerjo poročil, kateri mati ni branila stopiti z njim v zakon in se je preselil v logarjevo hišo v Podgaj. Grozno sta se srdila njegov oče in mati in preklinjala sta svojega neposlušnega sina.

Eno leto je že bil Peter v Podgaju, ko mu je žena povila hčerko, katero so krstili za Anico. Takrat je šel Peter domov, pokleknil pred roditelja naj mu odpustita in dovolita, da pride s ženo nazaj, toda zamanj so bile njegove prošnje. Oče ga ni hotel več poznati in pognal ga je iz hiše.

Trdo je moral delati Peter, da je preživel sebe in ženo. Mati je sicer dobivala neznatno pokojnino po možu logarju, toda to je bilo le malo. Peter ni obupal. Ko od doma ni več pričakoval nobene pomoči, je podvojil svoje delo in je od zore do mraka drvaril v grajskih gozdovih. Tudi Ana, njegova žena, je delala kolikor ji je pripuščala njena moč in šivala je skoraj noč in dan. Ni hotela zaostajati v pridnosti za svojim možem, da bi tako vsaj nekoliko prihranila in si v doglednem času kupila svoj lasten dom in malo posestvo. Revno so živeli, toda zadovoljno, kolikor je pač bilo mogoče pri takih razmerah. Mala Anica je bila središče tihe družinske sreče in zavest, da delata za njo in njeno bodočnost, jima je dajala moč k vstrajnosti v do-sego tega cilja.

Človeka obrača, Bog pa obrne. Nekega dne so prinesli drvarji Petra nezavestnega in težko ranjenega do-

mov. Pobilo ga je drevo in ga težko ranilo na glavi. Rana je bila globoka in poklicani zdravnik je dal malo upanja, da ozdravi. Na vsak način, ako ga je še mogoče rešiti, da ga peljejo v mesto v bolnišnico, kjer so sloveči zdravniki, da ga operirajo, kajti kost nad tilnikom je bila zdrobljena in le veščemu zdravniku in skrbni postrežbi se morda posreči ohraniti ga pri življenju.

Kje torej dobiti človeka, da bi peljal ranjenca v bolnico? Uboga žena je bila skoraj brez vsake moči, tako jo je ta nesreča potrla, vendar se je napravila na pot na Brezovino, da tam prosi starše, ne zase, temveč na njihovega lastnega sina. Tresočih rok je prijela za kljuko pri Brezniku in odprla je vrata. Stara dva sta bila slučajno v sobi. Iznenadena sta bila oba ob nenadnem prihodu toliko sovražene snehe. Zasenčilo se je čelo staremu Brezniku, ko je Ana pokleknila pred njega, ga prosila pomoči ter povedala kako strašna nesreča je zadela Petra. "Vsaj sedaj se nas usmilite, oče, ker vaš sin umira," je ihtela in se oklenila starčeve roke in jih močila s solzami.

"Proč od mene vražja ženska, ti si kriva te nesreče! Ven, ven iz moje hiše!" in s težko pestjo je sunil nesrečno sneho v prsa, da je omahnila. Že je dvignil pest, da bi jo še udaril, kar je ona še pravočasno opazila in zbežala iz sobe. Treščil je še za njo vrata in grozovito preklinjal. Mati je molče vse to poslušala in ko je uboga Ana odšla, je šele nagovorila razjarjanega moža:

"Nekaj moramo storiti za Petra, najin sin vendarle je!"

"Toda kaj? Kakor si je postlal, tako pa naj leži!"

"Pomisli vendar, mož, Peter bo umrl, če se mu takoj ne pomaga. Naprezi takoj in ga pelji v bolnišnico. Ne imela bi miru, če bi umrl. Najin sin je, čeravno se je tako nehva-

ležnega izkazal. Toda tega ni vsega on kriv. Kriva je ona griža, ki ga je zapeljala.”

Stari je takoj ukazal napreči in poslal je dva hlapca z vozom po Petra. Sam se je preoblekel, vzel iz predala težko okovane skrinje večjo svoto denarja in čakal kdaj se hlapca z ranjenim Petrom povrneta. Ni bilo treba dolgo čakati in voz se je kmalu vstavil pred hišo. Spremljala ste ga zdravnik in Ana, ki je bila vsa bleda in prepadena. Vsa Breznikova družina je takoj bila okrog voza, na katerem je ležal nezavesten Peter. Mati je jokala in klicala Petra, ko je pa zagledala Ano, je stisnila pest in ji zagrozila: “Vlačuga, ti si ga ubila!”

Ana se je prestrašila in skoraj bi bila padla, da je ni vjel zdravnik, kateremu se je imela tudi zahvaliti, da jo huda tašča še pretepla ni. Breznik je stopil na voz ter pognal. Ana se je hotela peljati z njim v mesto, da bi stala Petru ob strani in mu stregla, zato je prosila, naj ji oče dovoli iti z njim, toda stari jo je premeril s pogledom, ki je povedal več kakor vsaka beseda, in pognal konja. Ana se je uničena vrnila domov. Stara Logarica je imela dovolj posla, ko je tolažila nesrečno hčerko, toda zamanj so bile njene besede.

Drugi dan zarano je hotela Ana zopet iti k Brezniku, da bi zvedela kaj so rekli zdravniki v mestu, toda mati jo ni pustila in jo pregovorila, da bode šla drugi dan, ko se nekoliko pomiri. In res, drugi dan je šla.

“Naj me ubijejo”, si je mislila, “vendar zvedeti hočem kaj je z možem,” in odprla je zopet ona vrata, ki so se tako trdo pred dvema dnevi za njo zaprla. Starega ni bilo doma. Mati se je pa skrila in se ni hotela pokazati. Dekla ji je rekla, da naj gre, ker ni gospodarja doma.

“Ne! Tukaj ga počakam in ne grem prej, da izvem kako je z mojim možem,” in sedla je na stol. Dekla je odšla in tako je ostala sama v sobi. Enakomerno je tik-takala stara stenska ura in kazalec se je leno premikal naprej. — Čakala je uro, uro in pol, toda nikogar ni bilo v sobo. Skoraj strah jo je postalo v tej tuji hiši in nemirno se je premikalá na stolu sem in tja. Preteklo je več kot dve uri, kar je zaslišala od zunaj neko šepetanje in naposled kletev. Vrnil se je Breznik, kateremu so povedali, kdo čaka nanj v hiši.

“Ubijem jo!” je srdito zakričal in pograbil v kotu slonečo sekiro in kakor besen planil v sobo. Le krepkemu hlapcu, ki je brezsrčnega moža s silo obdržal, se je imela Ana zahvaliti, da ni izvršil svoje grožnje.

Molče je zapustila hišo, kjer so jo tako sovražili in šla je domov. Čutila je še oni sunek, ki ga je izvršil Breznik pred dvema dnevi in zbadalo jo je v prsih. Prenežna je bila njena narava, da bi prenesla tako strašne udarce, ki so jo zadeli zadnje dni. — Toda ni še bil poln kelih njenega trpljenja; čakal jo je še nov udarec, ki je bil usodepoln za Petra in malo Anico, ki je spavala v zibelki, ne vedoč, kako strašni viharji so se zbrali nad njeno rodno streho.

Komaj je polehla novica, da se je ponesrečil Breznikov Peter, je zopet zašumelo po celi fari, da je pri Brezniku zadnji čas neznano kam izginila večja svota denarja. To ti je bilo ugibanja in govorjenja! Nekateri so privoščili bogatinu to nezgodo, drugi so ga zopet pomilovali češ, pri vsem svojem bogastvu vendarle nima sreče. Orožniki so bili skrbno na delu in vsakega, ki je bil le količkaj na sumu, da nima čistih rok, so preiskali in djali pod ključ.

Kar naenkrat se razširi najnovejša novica, da je stari Breznik slednjič našel denar in sicer v logarjevi hiši skritega pod posteljo. Breznikovi hlapci in dekcle so pripovedovali, da je bil denar ukraden iz omare tisti dan, ko je bila logarjeva Ana sama v sobi nad dve uri. Toraj nihče drugi ni bil tat in tudi denar je bil najden tam.

Ta novi udarec je bil grozen za Ano in njeno mater, ki si niste znali razlagati, kako je prišel denar v njih hišo pod posteljo. Orožniki le vsled tega niso Ane odpeljali v ječo, ker je bila preslaba, da bi mogla narediti to dolgo pot. Njena mati je šla sama na sodnijo in tam zatrjevala, da hčer ni kriva. Toda sodnik je zmajal z glavo, kajti dokazi so prejasni, da bi se moglo dokazati njeno nedolžnost. Potrta je šla iz poslopja, kjer se je delila pravica in premišljevala, kaj naj stori. Na vsak način bo Ana za dolgo časa obsojena v ječo — in kaj bo z nežnim detetom — Anico? Ali ne bo na večno ostal črn madež na njej, da je hči ničvredne tatice? “O Bog, o Bog, zakaj si nas zapustil,” je ponavljala v enomer na potu proti domu. V njenem sreču se ji je pojavila nova misel, ki je edina, da se reši, kar se da, to je: proč, daleč proč od tega kraja.

Še isti večer je bila hiša v Podgaju prazna. Nihče ni vedel, kam so ženske izginile. —

* * *

Peter se je v bolnišnici dolgo časa boril med življenjem in smrtjo. Nikogar, tudi lastnega očeta niso pustili k njemu, zato tudi niso dovolili vstopa dvema ženskama, izmed katerih je imela ena dete v naročju, ko sta nekega dne pozvonili pri vratih bolnišnice.

Polagoma se je rana začela celiti in bolnik je že mogel sedeti v postelji, toda vsak spomin ga je zapustil. Nič ni vedel, kaj se je zgodilo. Šele po preteku več mesecev je

spoznal svojega očeta, ki ga je obiskal. Z zdravjem se mu je počasi tudi spomin vračal. Toda dolgo časa je preteklo, predno je smel bolnišnico zapustiti. Med tem je večkrat povpraševal, zakaj ga nikoli žena ne obiše, toda vsakokrat so ga spravili na drug pogovor, češ, naj si sedaj ne beli glave s tem, ker to bi njegovemu zdravju znalo škodovati.

Nekega jesenskega večera je pripeljal stari Breznik Petra domov na Breznikovino. Doma je zvedel vse. Pri-povedovali so mu, kako grdo so naredile te ženske z njim, da niso hotele več slišati o njem in slednjič je še njegova brezvestna žena ukradla denar. Ker so tudi drugi pri-trdili in povedali, da je res tako, je slednjič tudi sam začel dvomiti o zvestobi svoje žene. Če bi bila nedolžna, bi ga gotovo prišla med boleznijo obiskat in bi ne bila sedaj neznano kam izginila. Nasprotno se mu je še vedno po-javljala misel, da je Ana nedolžna in morda po krivici trpi. To mu tudi ni dalo pokoja ne po dnevi ne po noči in začel je za njo poizvedovati. Ves njegov trud je bil brezvspešen. Kakor bi se udrle v zemljo, ni bilo o njih ne duha ne sluha.

Nekako dve leti za tem je dobil pismo iz župnijskega urada v P..., od koder mu je gospod župnik sporočil, da je tam umrla na jetiki in bila pokopana Ana Breznik, njegova žena.

Kjer je bila žena, tam je gotovo tudi še dete, je mi-slil in še isti dan se je pripravil na daljno pot v P..., da tam poišče svoje dete. Prišel je v župnišče v P..., kjer mu je župnik povedal, da je bivala njegova nesrečna žena v mali koči na koncu trga, kjer ste se preživljali z ma-terjo s šivanjem. Slednjič je podlegla hudi bolezni in ni več vstala. Župnik ga je še spremil do pokopališča ob

cerkvi, kjer je pokazal sveži grob, na katerem je stal priprosto lesen križ brez napisa, ob katerem je ležal šopek že ovenelih aster. Peter je pokleknil ob grobu in medtem opazil na ovenelem šopku listek papirja in ga pobral, na katerem se je se komaj čitalo. "Svoji po nedolžnem trpeči nepozabni hčerki Jera M..." Pobral je listek in ga prečital. Zaihtel je kakor otrok. Jasno je bilo Petru, da je bila žena nedolžna, toda prepozno je bilo sedaj to spoznanje. Očital si je, zakaj ni bolj za njo poizvedoval, da bi jo bil našel. Dolgo je stal še ob grobu in slednjič se je napolnil proti koči, katero je označil gospod župnik, da je tam bivala njegova žena. Povspešil je korake, ker upal je, da bo tam najdel še vsaj mater in dete.

Potrkal je na vrata koče, toda nikdo se ni oglasil. Soseba, ki ga je videla hoditi okrog in trkati na okna, je pristopila in mu povedala, da je stara ženica odšla z detetom takoj po pogrebu in se še ni vrnila.

Žalosten je šel Peter nazaj v župnišče, kjer je prosil gospoda, naj mu pove, če ve kam je šla starka. Gospod ni vedel ničesar o njej.

Potrto se je Peter vrnil domov. Stari Breznik in žena sta kmalu eden za drugim legla v hladen grob in Peter je ostal sam pri obširnem gospodarstvu. Ni mu drugega kazalo, kakor poiskati si gospodinje. Oženil se je kaj lahko in pripeljal je bogato nevesto v hišo. Čez leto in dan mu na porodu umrje z detetom vred.

Oženil se je tretjič in s tretjo ženo tudi ni imel sreče. Po petletnem zakonskem življenju, ki je bilo brez otrok, jo je na polju ubila strela. Po teh žalostnih doživljajih mu ni bila več na misli ženitev, zato je vzel k sebi svojo sestro, ki je bivala nekje v mestu, da mu je gospodinjala.

Kako sta prišla Terezika in Martin k Brezniku, smo že slišali ob začetku povesti.

* * *

Zelo so pogrešali pri Brezniku Martina. Vsa družina je bila vsled njegovega odhoda žalostna, ker vsi so ga radi imeli, od zadnje dekle in pastirja pa do velikega hlapca. Kadar so sedeli opoldne ali zvečer pri mizi, ni bilo več čuti veselega smeha, ki se je prej razlegal; vse je bilo tako pusto in prazno, ker tudi Terezika je bila dolgo časa bolna. Ko je zopet ozdravela, ji je ostala na obrazu sled otožnosti in nikdar se ni nasmejala prej tako živahna deklica. Županov Štefan je porabil vsako priliko, da bi govoril z njo in ji povedal svoje želje, toda vsakokrat mu je upadel pogum, ob resnem in žalostnem obrazu devojke.

Breznika kar ni strpelo doma. Odkar je odšel Martin, je brez vsakega smotra taval okrog in vsaka reč ga je jezila. Ogibal se je celo svoje sestre Barbe, katera je bila istotako pusta in godrnjava. Kar manjkalo je nekaj nadomestljivega, na kar so se vsi že navadili. Želeli so nazaj to, kar so izgubili, toda kaj? Tega ni hotel nobeden povedati, dasi je vsak vedel, da je ta nekaj, kar manjka — Martin.

Že je preteklo skoraj tri mesece, odkar je odšel Martin v svet, in nihče ni vedel kam, ko je šel Breznik nekega popoldneva iz eno uro oddaljenega trga domov. Namesto da bi šel po navadni poti domov, je nehote zavil s poti in šel po slabi stezi, ki je peljala mimo logarske kočje v Podgaju. Sam sebi se je začudil, ko je prišel do košatega doba, pod katerim je stal križ. Vstavil se je in odkril. Ozrl se je proti koči, katera je bila, kakor vedno, zaprta. Hladna senca mu je ugajala in ker se mu ni nikamor mudilo, je sedel na leseno klop, ki je bila pod dobom. Oživali so se

mu spomini na nekdanje dni, ko je tolikokrat sedel na tej klopici in poleg njega njegova Ana. V živi domišljiji je stala pred njim nežno lepa podoba bitja, katerega je nekdanj tako ljubil. Iz zamišljenosti ga je vzdramilo petje, ki je odmevalo iz gozda. Lep, svež dekliški glas, oh tako znan glas in tako znan se mu je zdel napev pesmi:

“Zatoraj hodim v temni log,
kjer ptički žvrgole;
Da tam pozabi vse gorje
užaljeno srce — — —.”

“Moj Bog, kaj je to? To je glas, to je pesem, katero je tako rada prepevala moja prva žena. Kaj to vendar pomeni? Ali me je stara čarovnica, ki biva sedaj v tej koči, začarala?” je prestrašen govoril sam seboj — in hotel vstati? Toda medtem je zagledal Anico, ki je prišla iz gozda in šla naraynost proti njemu, noseč v naročju butaro drv.

“Ana, ali si ti ali tvoj duh?!” je zaklical in stegnil roke proti deklici, ki ga je šele sedaj opazila in se prestrašila, da so ji drva padla iz rok in nemo gledala Breznika.

“Neboj se me, deklica, nisem hudoben človek. Mislim sem, da je prišla neka druga oseba, kateri si za las podobna. Povej čegava si in kako ti je ime?” jo je ogovoril kmet, ko se je zavedel svoje zmote.

“Anica mi je ime”, je odgovorila. “Zakaj to vprašate, saj ste me poklicali po imenu, toraj me gotovo poznate. Komu ste pa mislili, da sem podobna?”

“Sam ne vem komu, ali kako bi ti povedal. Kje je tvoja mati?”

“Moja mati?” se je trpko nasmehnila Anica, “že davno jih krije zemlja. Nikoli jih nisem poznala; babica

so mi povedali, da sem bila takrat, ko so umrli, komaj dve leti stara.”

“Sirota! In tebi je Anica ime?”

“Da, kakor moji pokojni mamicci, ki jim je bilo tudi ime Anica. Hudobni ljudje mi pa pravijo čarovnica.”

“Ti, ti si tedaj tista čarovnica, vnukinja one stare čarovnice, kako ji že pravijo...?”

“Tedaj me vendarle poznate,” je smehljaje segla v besedo Anica, katero je zanimal radovedni in čudni gospodar Breznikovine.

“Poznam le v toliko, ker sem slišal, da je k vam hodil naš Martin. Ali ti mene poznaš Anica?” je vprašal.

“Da, vi ste bogati Breznik, ki ste zaradi mene pognali po svetu Martina, ki ni drugega zakrivil, kakor da me je hotel vzeti. Toda jaz vam še nisem nikdar nič žalega storila, vendar je moral iti zaradi mene od vaše hiše. Jaz nisem pri tem nič zakrivila in moj greh je edino ta, da sem sirota. Toda ne zamerite gospod Breznik, hiteti moram, da pripravim stari materi večerjo. Z Bogom!” in hotela je oditi.

“Počakaj trenutek, še nekaj bi te rad vprašal, kako je pa ime tvojemu očetu?”

“Nimam nobenega očeta, kajti babica mi o njem še nikdar niso nič povedali, dasi sem jih povpraševala. Goto-vo so že davno umrli, ker me vsakokrat, kadar jih vprašam za očeta, samo po glavi pobožajo in mi pravijo sirota.”

“Sirota? Ne, ne Anica moja, ti imaš očeta. Tvoj oče živi — —”

“Kaj pravite? Da moj oče živi? Povejte, prosim vas, kje naj iščem svojega očeta? K njemu pojdem, on se me ne bo sramoval, ne bo me zaničeval in jaz ga bom tako ljubila — —”

“Moj Bog, kaj sem našel. Ali je to resnica — ali sanjan!”

Med tem je prikrevsala babica ob palici gori od ceste in opazila, da se Anica razgovarja z Breznikom. Pospešila je, kolikor je pač mogla svoje korake in se vstavila pod dobom.

“O, bogati Breznik se je ponižal in se pogovarja z našo Anico. To je pa nekaj čudnega!” je očitujoče spregovorila starka. “Anica, pojdi v hišo in zakuri! Takoj pridem za teboj!”

Anica je pobrala drva in odšla. Jera je ostala sama z Breznikom.

“Ne oponašajte mi bogastva, kaj mi pomaga, ko pa nimam tega, po čem hrepenim.”

“Oho, kako se je Peter spremenil! Bil bi pač bela vrana v rodovini Breznikovi, katerim je bogastvo več, kakor čast, srce, vest, lastna kri in duša.”

“Rajši bi bil berač, kakor pa to, kar sem, samo da bi bil srečen.”

“Kaj vam pa ovira srečo? Ali ne s'aba vest? Da, da, uganila sem, slaba vest vas opominja in grize, kakor črv, če sploh imate še kaj srea! Bog je pravičen!”

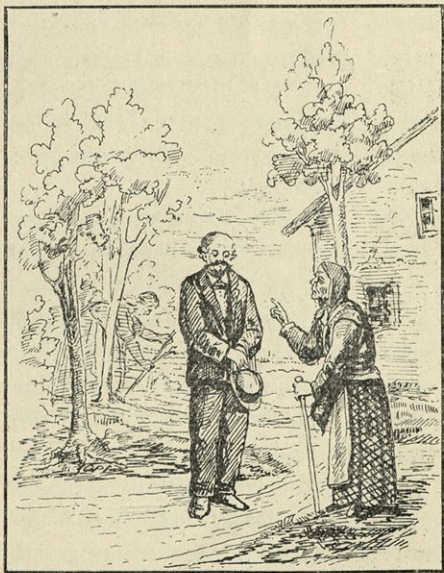
“Ne govorite tako, mati, ker vaše besede so trde, toda zdi se mi, da sem našel to, po čemur sem hrepenel dolga, dolga leta. Našel sem zaklad, po katerem sem se zamanj oziral, zaradi katerega sem preživel toliko noči brez spanja in utehe, zopet tukaj, ki je bil kraj moje nekdanje sreče.”

“Kje? Tukaj?” je vprašala stara Jera in se delala nevedno.

“Da, tukaj! Našel sem vas, drago mater moje pokojne Ane, ne tajite več, in pri vas svoje dete. Ne oporekajte,

kajti če tudi ste se postarali, da vas je težko spoznati, jaz sem vas spoznal. Ne delajte me še nesrečnejšega, kakor sem že, in imejte usmiljenje z menoj.” — —

“S teboj? Usmiljenje? Brezsrčnež, se ne bojiš, da te Bog ne kaznuje za tvojo laž! Sedaj po osemnajstih letih še le vprašaš za svojega otroka! Če se nisi dosedaj zmenil za svojo kri, se ti tudi sedaj ni treba!”

“Mati! Ne delajte ovir božji Previdnosti, ki mi je naklonila, da sem svojo hčer in vas našel. Oh, draga zlata mati moje nesrečne Ane, imejte usmiljenje z menoj!” je prosil Breznik starko in jo prijel za velo roko.

“Pusti siroto v miru počivati v grobu, katerega si ji izkopal ti! — — ”

“Bog ve, da me sodite krivo, toda zaslužil sem; rad še več očitanja pretrpim, samo dajte mi mojo hčer! Ne ugovarjajte! Trpel sem veliko in zato mi je Bog naklonil to srečo, da sem jo našel. Vrnite mi jo, da mi poslednje dnevi mojega življenja osladi in ji dam, kar je njenega. Ne sme ostati več v tej revščini.”

“Nimaš pravice zahtevati svoje hčere, za katero se nisi dosedaj zmenil in si jo pustil meni ubogi revji, ki nisem imela nič, da bi zamogla skrbeti za njo. Vzgojila in odredila sem jo z žulji svojih rok, zato imam samo jaz pravico do nje!”

“Mati! Tudi jaz imam pravico do nje, in tudi dolžnost, zato vas prosim pri vsem, kar vam je sveto, da mi odpustite in mi jo vrnete!”

“Ne zaklinjaj! Kateri človek nima poštene vesti, naj se ne sklicuje na pravico. Kjer ni poštenosti, tam tudi ni Boga!”

“Toda mati, ne sodite me preostro. Če ima kdo izmed naju vzrok oponašati drugemu nepoštenost, bi jo imel jaz, ker ste me zavrgli in zapustili, ko sem bil bolan. Vzeli ste mi dete in odšli z njim, da ga nisem mogel najti. In sedaj po tolikih letih šele sem ga našel.”

“Toraj še to! Mi smo te zapustili? Mi smo te zavrgli? ko si bil bolan? In ti še imaš toliko predrznosti, da hočeš tako grdo lagati stari ženi, ki že z eno nogo stoji v grobu? Praviš, da si poizvedoval za otrokom? Dovolj hudega si nam že povzročil, zato ne govori več. Sramuj se in boj se Boga!”

“Mati, ne lažem, kakor resnično živi Bog! Vse sem storil, samo da bi vas našel, toda vse je bilo zamanj. Skoraj bi bil obupal, ko sem po Anini smrti šel v P. . . na njen grob in vas tam nisem več našel. Zakaj ste se skrivali pred

menoj, ko ste dobro vedeli, kje je moja hiša?"

"In to še vprašaj, kakor bi ne vedel nič, kaj se je zgodilo? Torej poslušaj, kar ti sedaj povem, ne iz očitanja, ne iz jeze, ampak kakor je bilo." In pripovedovala je starka vso žalostno zgodbo, kako je pokojna Ana šla prosit njegovega očeta, naj ga pelje v bolnišnico, kako jo je udaril v prsa, da ni bila več zdrava, kako jo je hotel s sekiro ubiti, in — slednjič so celo podvrgli denar in jo obdolžili, da ga je ona ukradla in da ste zbežale iz tega kraja zaradi dobrega imena nedolžnega otroka.

"Ana ni bila več zdrava od onega dne, ko jo je tvoj oče udaril in je hiralala. Smrt jo je rešila grozних telesnih in dušnih muk, katerih je sirota še tako mlada, toliko užila."

"Za Boga, tega nisem vedel", je vskliknil Breznik in sesti je moral na klop, tako se je tresel od iznenadenja.

"Šestnajst let sem živela v tujini, da sem rešila dobro ime tvojemu otroku, da bi kedaj hudobni svet ne kazal za njo s prstom, da je njema mati kradla denar."

"Povejte prosim, kaj je rekla moja uboga žena, ki je toliko po nedolžnem prestala?"

"Kaj bo rekla? Utonila bi lahko v svojih solzah, toliko jih je pretočila, slednjič se je pa udala v voljo božjo. Udano je trpela in hiralala dokler ni umrla."

"Bog ji daj večni mir in odpusti ta strašni greh mojim starišem," je kakor sam zase spregovoril Breznik.

"Tvojo mater je na smrtni postelji pekla vest, in je izročila gospodu župniku ta le denar," in Jera je vzela iz zašiva rumen zavitek in ga pomolila Brezniku, z naročilom, da ga naj izroči meni, če se kdaj vrnem. Vrnila sem se in samo župniku sem povedala, kdo sem in prosila, da naj tega nikomur ne povedo, dokler ne bom sama pove-

dala, in so mi dali ta denar. Vzela sem ga, toda dotaknila se ga nisem. Na tu imaš nazaj ta denar, to so Judeževi groši, za katere je bila prodana nedolžna kri! Imej denar ti, jaz pa imam dobro vest.”

“Ne dolžite mene, mati, jaz sem nedolžen pri tem. Vsega so bili krivi moji starši.”

“Pusti mrtve v miru,” je nadaljevala starka, “krivdo zavračaš na svoje stariše, toda povej, ali si mar ti kaj boljši od njih? Ne! Ko sem čutila, da ne bom več dolgo, moči so me že zapuščale, sem se povrnila nazaj v svoj rojstni kraj, kjer me ni nihče več poznal. Božja previdnost je hotela, da je tvojo hčer spoznal Martin in jo hotel vzeti za ženo, kar jaz nisem branila, ker sem videla v tem prst božji. Že bi moralo izginiti prokletstvo iz rodu Breznikov in da se poravna krivica očetova na hčeri nesrečne matere. Toda kdo je bil proti temu? Ti sam!”

Breznik ni odgovoril, zakril jo obraz z rokami in ihtel. Preveč je bilo tega za enkrat za njegovo če tudi trdo naravo.

“Torčj spoznaš sedaj, da si ravnotak brezsrčnež, kakor je bil tvoj oče,” je nadaljevala starka, “zavrgel in pognal si od hiše dobrega in poštenega fantā Martina samo zato, ker je hotel vzeti ubogo in revno tvojo hčer, ki jo je hotel iz revščine in trpljenja privedi na edino pravo mesto, ki ji pristoja pred Bogom in ljudmi!”

“Moj Bog, moj Bog, usmili se me, drugače znorim!” je bolestno vskliknil oče. “Mati, pri usmiljenju božjem vas prosim, odpustite mi! Vse bom popravil, samo dajte mi nazaj moje dete! Ne sme več bivati tukaj, v moji hiši je njen dom, kjer naj bo srečna z Martinom.”

“Hvala tebi o Bog, sedaj rada umrjem,” je spregovorila mehkeje babica, “Anica je našla očeta. Peter, od-

puščam ti, ker si pripravljen poravnati krivico, katere res nisi sam zakrivil. Vračam ti hčer, bodi ji dober oče; ne bo se ti je treba sramovati, vzgojila sem jo dobro. Sedaj si zopet moj sin, kakor si bil nekdaž,” in podala mu je roko, katero je gorko stisnil.

“Mati! draga mati moje uboge Ane, kako sem srečen! Bog naj vam že na tem svetu povrne, kar ste pretrpeli zaradi mene!” in solze veselja so mu tekle po raskavih licih.

“Anica, Anica!” je zaklicala babica proti koči, kjer se je na njen klic takoj pojavila med vrati Anica. “Anica, pojdi sem, Bog ti je skazal veliko milost, nisi več sirota! Tu je tvoj oče!”

Z veselim vsklikom: "Oče, dragi oče!" se je vrgla očetu v naročje, ki jo je objel in stisnil na svoja prsa.

Babica je pokleknila pred križ in molila:

"O Bog, velika je tvoja milost — — —"

* * *

Breznik je hotel, da bi šle obe takoj z njim, toda temu je oporekala babica, češ, da mora prej priti Martin domov, do tačas pa ostanete še v koči. Toda udati sta se morali obe in odjenjati od svojih sklepov in sklenili so, da pride drugi dan v vozom po njune stvari in potem gredo skupaj na Brezovino.

Kakor mladenič je hitel Breznik domov, srečen, kakor še nikdar v življenju in iznenadil domače z veselo novico, ko so bili ravno zbrani pri večerji. Skoraj vrjeti niso mogli, kar jim je pripovedoval, kajti bilo jim je več kot čudno, da bi bilo to mogoče, da je revna Anica v Podgaju, hči bogatega Breznika.

"Oh, kako krivico sem delala Martinu in Anici!" je vskliknila Terezika. Res nisem vredna, da me še solnce obsije."

"Terezika," je spregovoril Breznik, "tudi ti ostaneš moj otrok in nič se ne boj. Kaj ne, da boš rada imela Anico?"

"Bom, bom! Naj le vzame Martina, mora ga vzeti, mora!" Jaz ji bom pa za deklo, če me bo hotela imeti pri hiši," je odvrnila in objela teto, ki jo je ljubeče božala po nekoliko shujšanih licih.

Županov Štefan, ki je prišel kakor običajno po večerji nekoliko povasovat, se je sam ponudil, da gre drugi dan po Martina, ki je bil v službi v bližnjem mestu v neki veliki tovarni.

“Pa le zgodaj naprezi, da bodete že dopoldne doma,” je naročal Breznik Štefanu, ko je ta odhajal domov.

Drugi dan je bilo pri Brezniku navsezgodaj že vse po koncu. Teta Barba in dekla Jula ste čistile po kuhinji in po sobah, da bo Anica našla vse čisto, ko pride k hiši, Dorka je pa morala teči v trg po razne drobnarije za kuhinjo, ker tako slovesen dan se je moral dostojno proslaviti tudi s kuhinskimi dobrotami. Hlapec Marko in Janez sta počistila po hlevih in dvorišču, da bi bilo vse v najlepšem redu, ko pride Martin domov. Breznik se je pa napolnil kmalu zjutraj v Podgaj po svojo hčer in taščo.

Štefan se je zarana odpeljal v mesto in takoj poiskal Martina, ter mu sporočil veselo novico, na kar je ta takoj pustil delo in šel zamenjat svojo delavsko obleko s pražnjo, na kar sta se takoj odpeljala. Pod klancem, kjer je stal križ in od koder je vodila steza do logarjeve bajte, sta ustavila. Martin je tekel v navkreber, kakor bi imel peruti in kakor bi padel iz neba, je stal pred svojimi dragimi, kateri so ga tako težko pričakovali. Poslovili so se na to od borne bajte in šli do ceste, kjer je čakal Štefan z vozom.

Že je solnce preplulo polovico svojega dnevnega pota, ko so se pripeljali na Breznikovino.

Pred hišo je bila zbrana cela domača družina, in vsi bližnji sosede, kateri so iskreno podavali roke Anici in njeni stari materi Jeri, ki se je sedaj vsem tako znana zdela in se čudili, da jo niso že prej spoznali. Vsi pa so obžalovali, da so preje tako obsojali in jih nazivali čarovnice, te tako plemenite in poštene stanovalke v samotnem Podgaju.

Brezniku, kateremu se je kar srce topilo sreče in veselja, je povabil vse navzoče v hišo, kjer se je na mizah

gromadilo vsakovrstnih dobrot. Vsi so bili židane volje, le županov Štefan je bil molčeč in resen. To je opazil prvi Martin in se potihem nasmejal in si mislil: potrpi draga duša, tudi nate pride vrsta. In res, ko so že vsi napili Martinu in Anici, Brezniku in Barbi in jima častitali, vstal je Martin in začel govoriti: "Prijetelji, me srčno veseli, da ste se zbrali tukaj, da se veselite z menoj sreče, ki me je tako nenadoma doletela. Hvala vam, dragi stric in draga teta za to. Čudovita so božja pota in kedo bi bil mislil pred nekoliko meseci, da se bo vse tako srečno izteklo. Trgalo se mi je srce, ko sem odhajal kot nehvaležnež iz te hiše, v kateri sem sprejel toliko dobrot. Srce mi je velevalo: pojdi. Vem, kako sem užalil takrat vas, dragi stric, vem, kako sem užalil vas, draga teta, toda, kedo bi si iz med nas takrat samo misliti mogel, da se je to zgodilo vse po božji Previdnosti. Božja Previdnost je pa tudi namenila, da dobi našo Tereziko drugi, ki jo je že davno ljubil, ki je ravno danes vsled tega tako molčeč, in tega vsi poznate — moj prijatelj in tovariš Štefan. Moja sreča bi bila danes popolna, če bi tudi ti, draga Terezika podala svojo roko, kot srečna zaročenka našemu Štefanu." Umolknil je za hip in pogledal Tereziko, ki si je brisala solze ginjenja in Štefana, ki je gledal nepremično v tla in nadaljeval: Toraj vzdignem časo in napijem Štefanu in Tereziki, kot zaročencema!"

"Ne še!" se je oglasil Štefanov oče, "naj še jaz prej vprašam soseda Petra za dovoljenje in Tereziko, če sploh mara iti k nam. Sosed, ali dovoliš?"

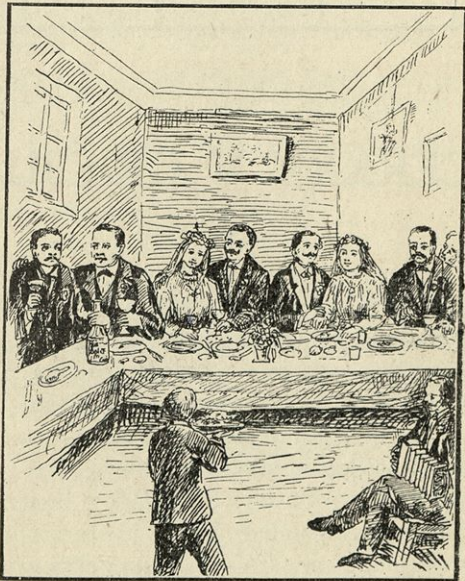
"Iz srca rad, če Terezika hoče. Terezika, če si zadovoljna — trči z nami, kar bo pomenilo, da."

Vsa v solzah je vstala Terezika in trčila z vsemi, obraz

ji je postal rdeč kot makov cvet iz katerega je zrealilo veselje in sreča.

* * *

Tri tedne za tem so praznovali na Breznikovini gostijo v proslavo dveh parov srečnih novoporočencev. Babici Jeri je ugajala ljubezen in udanost obeh mladih, da je dosegla visoka starost. Breznik in Barba pa tekmujeta v ljubezni do bivše — “Podgajske čarovnice.”

CERKEV V GRIČJU

Novo življenje je vzbudila topla pomlad v prirodi. Trava je bujno zelenela po prijaznih gričih, ob katerih je vasici podobna, samevala naselbina Gričje. Cvetoče lipe so omamljivo napajale s svojim duhom okolico in cvetje košatih jablan se je gnano od rahlega pomladanskega vetra igralo v zraku in snežilo na zelene livade.

Nedeljo popoldne je bilo. Na klopi pred belo hišico je sedel stari Ličar. Snežno beli njegovi lasje so tekmovali s cvetjem pestre pomladi, kakor bi starost hotela tekmovali z vračajočo pomladjo in njenim belim cvetjem.

Iz hiše je stopila krepka mlada žena, njegova snaha z vezenjem v roki in prisedla k njemu. Predramil se je iz zamišljenosti starec in se ji zadovoljno nasmehnil. Rad je imel svojo snaho, saj mu je bila pa tudi udana z ljubeznijo dobre hčerke.

“Nežika,” jo je nagovoril tast in se ozrl na okrog, kakor bi se bal, da bi ga kdo ne slišal, “nekaj ti imam povedati, kar sem ravnokar sklenil, pa to naj med nama ostane.” —

“Kaj pa takega, oče?” je prijazno vprašala Nežika.

“Samo tebi zaupam, veš, samo tebi, in kakor sem že rekel, to naj ostane med nama.”

Ni čuda, da je po tako skrivnostem govorjenju svojega dobrega tasta, postala mlada Ličarka radovedna.

“Povejte vendar, oče, kakšno skrivnost imate? Radovedna sem.”

“Vidiš Nežika, človek, kakoršen sem jaz, stoji že z eno nogo v grobu in misli drugače, kakor bi mislil pred tridesetimi leti in si želi kar najbolj srečno smrt. Vendar me skrbi stopiti pred večnega sodnika. Rad bi storil kako dobro delo, predno umrjem.”

“Oče, ali ste bolni?” mu je pretašeno segla v besedo snaha.

“To ravno ne! Pač pa sem že dalje časa mislil, kako je naša naselbina zapuščena, ker nimamo svojega duhovnika, nimamo svoje cerkve. Mladina pozablja na svojo krščansko dolžnost. Cerkev je oddaljena od tod več milj, če bi nas ne obiskal vsako leto misijonar, bi že jaz skoraj pozabil, da sem katoličan. Ko sem še mogel, sem šel vsaj štirikrat na leto v I., kjer je irska cerkev, k službi božji in sv. zakramentom. Kako sem bil srečen takrat, sedaj pa,” in solza se je prikradla iz starčevih oči in strkljala po velem licu. Otrl si je lice z rokavom in nadaljeval: „Hčerka, ti imaš troje detet, največji je že skoraj zrel za šolo. . . Kdo jih bode učil ljubiti Jezusa? Kako sa bodo otroci naučili ljubiti svojo cerkev, katere ne bodo poznali? — V vasi je že več za šolo godnih otrok, kdo jim bode vepil v mlada srea strah božji, ljubezen do Boga in do slovenskega jezika? Otroci se morajo učiti, morajo hoditi v cerkev. Ko sem se pred dvajsetimi leti naselil tukaj, nisem mislil na to, temveč sem mislil le na denar in kako bi se kar najhitreje opomogel. Bog mi je dal srečo. Lepo

kmetijo sem napravil in tudi — okroglega je še nekaj ostalo.”

“Sedaj slutim, oče, kaj mislite,” je spregovorila Nežika in ga pobožala po roki.

“Kaj ne, hčerka, ti me razumeš in tebi sami povem, kaj nameravam. Ne morem biti dovolj hvaležen Bogu, da mi je dal tako dobro snaho.”

“Preveč me hvalite, dragi oče,” se je branila Nežika in hvaležno pogledala častitljivega starca.

“Sedaj ti povem,” je nadaljeval, “imam še nekaj gotovine, — farmo sem dal Jožetu in tebi. Za tvoje tri dečke bo tudi še nekaj ostalo, zato že davno želim, da bi si tukaj postavili lastno cerkev in dobili duhovnika, ki bi v materinem jeziku učil mladino, opominjal in svaril stariše in nas, ki smo že samo za nadlego na svetu — pripravil na pot v večnost.”

“Dobro delo bo to, če tako naredite, čez sto let bodo molili naši otročiči za vas. Ljubi Bog vam bo gotovo dodal vaši starosti še deset let za tako dobro delo. Oče, kaj bi počela jaz ko bi vas ne bilo,” je bolestno spregovorila mlada žena.

“Kaj imaš od mene, hčerka moja? Drugega ne kakor nadlego, — in pa, da ti pomagam in te tolažim, ker si tako nesrečna. Kdo bi si kdaj mislil, da bo moj Jože tako daleč zašel in se udal pijači in tej kleti novotariji, ki ji pravijo svobodomiseljstvo. Vsakemu pritepencu, ki ga hvali, veruje in pijančuje žnjim.

Težak vzdih se je izvil iz prsi mlade žene in starec, kakor bi ga preslišal, je nadaljeval: “Prihodnji teden pride zopet misijonar in z njim se bodem pogovoril zastonj nove cerkve.”

“Storite to, storite, noben cent ne bodo zastonj, ki

ga daste v ta namen," je vspodbujala blaga žena dobrega tasta," saj ni treba obešati tega na veliki zvon."

"Zato sem pa samo tebi to povedal in ko pride drugi teden misijonar, bodeš ti šla z menoj, da se bomo pogovorili.

Še sta zaupno kramljala snaha in tast, kar so prisakljali iz travnikov trije živahni dečki in najstarejši je objel starega očeta okrog vratu, najmlajši se mu je pa skobacal možko na kolena, dočim je srednji sedel mamicí na krilo.

Kako srečna družinica, bi si kdo mislil, če bi ne bilo nekaj vmes — oče pijanec in svobodomisljec. —

* * *

Teden dni pozneje je prišel v vas misijonar. Nastal se je pri neki dobri družini, kjer so imeli dovolj prostora zanj in družinsko sobo so osnažili in pripravili za najsvetejšo daritev. Malo sobico poleg te, so mu pripravili za stanovanje, kakor običajno vsako leto, kadar je prišel po svojem apostolskem delu v to naselbino.

Po vasi je zašumelo in dobri možje so hodili od hiše do hiše in vabili naselnike k večerni pobožnosti in pridigi. Staremu Ličarju se je oko zaiskrilo, ko je zvedel, da je duhovnik že prišel. Poklical je takoj snaho s polja in se takoj hitel preobleči v praznjo obleko. Čez četrto ure sta že korakala Ličar in Nežika proti hiši, kjer je stanoval misijonar.

Duhovnik je ravnokar odmolil brevir, ko je potrkal Ličar na njegova vrata, in se je nemalo začudil nenadnemu obisku starega moža, katerega je poznal že več let, in njegove snahe. Stopil jima je nasproti in prijazno podal roko obema. Po pozdravu so vsi trije sedli okrog male mizice, na kar je začel Ličar pojasnjevati namen

njunega prihoda. Povedal je, da je sklenil nekaj darovati v namen, da bi se postavila v vasi cerkev in da bi dobili svojega dugovnega pastirja.

“Precej nas je farmerjev že tukaj. Otroci nimajo poduka, versko smo zanemarjeni in če bo šlo tako naprej, smo zgubljeni.”

“To je težavna stvar,” je rekel misijonar, “ker to stane denarja — veliko denarja. Ali bi se pa mogel tukaj duhovnik vzdrževati?”

“Gospod!” je odgovoril Ličar, “naj ostane vse tajno. Za moj namen še sedaj ne ve nihče drugi, kakor tu le moja snaha in sedaj vi častiti oče. Nekaj sem si prihranil. Sinu sem dal posestvo in če bo hotel biti pameten, mu ne bo sile. Jaz dam za začetek tisoč dolarjev in ko se bode začelo z delom — drugi tisoč. Spregovorite še zvečer pri pridigi, ko pridejo sosedje, naj vsak nekaj žrtvuje in upam, da bomo s skupnimi močmi vzdržali cerkev in duhovnika.”

Misijonar je poznal vrlega moža in verjel je njegovim besedam. Prijazno je odslovil duhovnik starega Ličarja in snaho in nato dolgo premišljeval, kaj bi bilo ukreniti.

Zvečer je bila družinska soba natlačena vaščanov, ki so prišli poslušat božjo besedo. Misijonar jim je govoril. Posebno je povdarjal, kako je pač žalostno, da so v teh, od ostalelega cveta oddaljenih krajih ljudje brez cerkve, brez tolažil sv. vere, ki je ljudem tako potrebna za časno in večno srečo. “Možje!” je nadaljeval, “dovolj vas je, da si postavite hišo božjo, kjer si boste lajšali svoja srea in kjer boste našli zaslombo v težavni poti skozi življenje. Že zaradi vaših otrok je vaša dolžnost, da jim preskrbite ognjišče verske vzgoje — to je cerkev, in učitelja, ki jim bode vcepil v mlada srea ljubezen do Boga

in spoštovanje do vas, dragi stariši, — duhovnika, ki bo bival med vami. Jutri večer pridite vsi še enkrat semkaj, med tem se pa posvetujte med seboj, da se potem natančneje pogovorimo. Dobra roka dobrotnika, katerega imena pa ne smem povedati, je postavila že temelj cerkvi — in sicer z 2000 dolarji.”

Začudeno so se spogledali vaščanje in nikdo ni mislil, da bi bil stari Ličar ta dobrotnik.

Drugi večer se je zbralo še več vaščanov. Bili so skoraj vsi, samo Jožeta, mladega Ličarja ni bilo. Že dva dni ga ni bilo domov. Pijančeval je nekje v sosednji naselbini.

“Kako ste se premislili, dragi rojaki? Bodete zidali cerkev?” jih je vprašal misijonar.

“Bodemo!” so skoraj enoglasno odgovorili možje. Ko jim je misijonar še več stvari pojasnil in jim dal razne nasvete, so takoj začeli podpisovati znatne zneske, kolikor je kdo mogel utrpeti, za cerkev.

Novo življenje je prišlo v tiho naselbino. Vozili so les, kamenje in vsakovrstne priprave za zidanje nove cerkve. Vse je hitelo, kakor za stavo. Veselje je narastlo do vrhunca, ko je nekega poletnega dne dospel v naselbino duhovnik in se nastanil v mali hišici, ne daleč od stavbišča. Takoj drugi dan ga je obiskal stari Ličar in mu prinesel tisočak.

“Še bom prinesel,” je zagotovil Ličar gospodu, ki je s solzami v očeh strmel v plemenitega starca.

Tedni so minevali in na gričku nad vasjo se je dvigal po malem božji hram. Župnik je sam nadzoroval delo in neumorno tekal sem in tje, tu hvalil, tam vspodbujal, in v jeseni je bila cerkev dodelana. Vse je bilo veselo, vse ponosno na svojo cerkev, le Ličarjev Jože je godrnjal

in zabavljal na župnika in na sosede, da so tako neumni, da zidajo cerkev, namesto da bi si postavili "Narodni Dom."

Je pač križ v vsaki družini! Nesreča je za celo faro, če je v nji tak nemirnež. Jože je že bil presvojegla-ven, vendar drugače dober. Oče je celo mislil, da ga bode Rupnikova Nežika, katero je pripaljal k hiši, čisto spreobrnila, ko mu je izročil posestvo. Toda varal se je. Zaman so bile prošnje očeta, zamanj solze skušane žene. Dela se je čedalje bolj ogibal in udajal se vednobolj pija-či in postopanju. Ko bi ne skrbel oče za posestvo, in ko bi žena ne potrojila svoje delo, bi že davno zagospo-daril vse.

* * *

Na rožnivenško nedeljo je bilo določeno blagoslov-ljenje nove cerkve Matere božje. Že celi teden so se vršile priprave, da se cerkev in prostor okrog nje dostojno okraši za tako znamenit dan. Staro in mlado je tekmo-valo med seboj. Možje in fantje so postavljali mlaje, prostor okrog cerkve so vzravnalj in ga posipali z belim peskom. Dekleta so pletla vencè in šivale zastave. Vse se je veselilo nedelje.

In res! Kakor bi Marija sama hotela imeti na svoj praznik lep dan, je sijalo solnce z vsemi svojimi žarki v jasnem jutru nad Gričjem. Točno ob deveti uri so se začela pomikati pestra krdela nežne mladine v belih oblekah. Razna društva, ki so prihitela iz sosednjih naselbin in nebroj drugega ljudstva je tvorilo krasen sprevod in ko-rakalo po beli cesti med zelenimi mlaji proti cerkvi, ki je stala na griču okrašena, kakor nevesta, ki čaka ženina. Med zadnjimi je stopal oče Ličar in njegova snaha Ne-žika s tremi fantiči. Ljudje niti opazili niso, da ni med

njimi Ličarjevega Jožeta, pa ga tudi ni nobeden pogrešal. Tembolj je pa bolela ubogo ženo, kot skeleča rana, moževa odsotnost. Že včeraj je odšel z doma po kupčijah, kakor je rekel, in ni ga še bilo domov.

Po slovesni blagoslovitvi je stopil pred oltar škof-rojak v vijoličnem ornatu in v navdušenih besedah povdarjal o velikem pomenu tega dneva za vso župnijo. Znamenit je ta dan za nedolžno deco, za njih stariše, sploh za stare in mlade — na vse kliče blagoslov, ki bo delež vsem, ki ga bodo iskali na tem kraju in si ga želeli dobiti. — Toda — eno, kar vam dragi verniki na srce polagam: Bodite hvaležni ljubemu Bogu za njegov nov dokaz svoje neskončne dobrotljivosti, bodite pa tudi hvaležni ustanovniku te cerkve, ki pa želi biti neimenovan, za veliki dar, s katerim je položil temelj tej hiši božji. Nekaj velikega je to: nepriznan in nepoznan, samo iz ljubezni do Boga in do bližnjega žrtvovati tako veliko svoto, katero si je prihranil s trdimi žulji. Bodi hvaležna zlasti ti, mladina, svojim starišem, da so vsak po svoji moči prispevali in pripomogli, da imate danes svojo cerkev in svojega dušnega pastirja. Vam pa, darovalci, kličem: “Bog oče v nebesih, ki ne pusti neplačanega požirka vode, podeljene v njegoven imenu, vam bo vse obilo poplačal. Oče nebeški, ozri se milostno na svoje otroke, blagoslovi vse, ki so darovali za cerkev, blagoslovi njih domove, njih polja s svojimi darovi in jih pripelji tem zemeljskem bivanju v nebeške višave v večno življenje — Amen.

Svečeništvo je stopilo pred oltar in pričela se je sveta maša — prva v novi cerkvi.

Vsi so že po končanem opravilu zapustili cerkev in se vračali zadovoljnih obrazov po griču navzdol proti vasi. Med zadnjimi je bil zopet stari Ličar. Veselje mu je

zrealilo iz oči. Danes ni čutil svojih starih nog. Kakor mladenič je stopal in ob njegovi strani trije vnuki. Bilo mu je, da bi se zjokal, ali zavriskal — od samega veselja.

* * *

Med tem časom je bil mladi Ličar v precej oddaljeni naselbini in popival v saloonu. Več bratcev njegove baže je sedelo v stranskem lokalu pivnice ter se pridušalo in klelo. Najglasnejši je bil seveda Jože, ki se je vedno ponašal s svojo kupčijo in bogastvom. Drugim gostom seveda ni bilo neznan, kako slavnost so ravno ta dan praznovali v Gričju. Tako je tudi nanesla beseda, da je eden iz med pivcev v precej žaljivem naglasu vprašal mladega Ličarja, če ne ve, da so danes v njegovi vasi “žegnali cerkev,” katero je baje postavil njegov oče.

“Hej, Ličar, zakaj pustiš staremu, da meče denar za take neumnosti,” ga je hudomušno vprašal prijatelj Kristanovič.

Vsi so se zakrohotali Ličarju, katerega je ta zaničljivi smeh kar vzdignil s sedeža.

“Kaj, moj oče?! Tu imaš hudič!” in zagnal je vrč proti Kristanoviču, kateri se je pa pravočasno ognil trdemu poljubu in izginil iz sobe. Ličar je hotel iti za njim, pa drugi so ga pomirili.

Vzlovoljen je plačal in odšel iz beznice.

Ob večernem mraku je prišel težkih in omahujočih korakov domov. Žena ga je slišala že pri prvih stopinjah ob trdem tlaku pred hišo. “Gorje!” je zavpila in stopila k tastu. “Pijan je!” —

“Potrpi in bodi prijazna z njim. Midva sva imela danes lep dan, kakoršnih je bilo še malo v življenju. Ne bilo bi mi ljubo, da bi se slabo končal.”

“Si vendar prišel,” ga je nagovorila prijazno žena, ko je vstopil opotekaje se v sobo.

“Kakor vidiš, da!” je odurno odgovoril Jože.

“Si dobro kupčijo napravil?” se je vmešal oče v pogovor.

Sedaj še le je zavrelo v njem. Udaril je pestjo po mizi, da je kar odskočila od tal.

“Kupčije nobene, pač pa nekaj drugega! Slišal sem, da ste vi oče dali denar za cerkev tam gori, ali je res? Povejte! Prokleta, . . .”

Starec je prebledel, toda le za trenutek. Resno je pogledal sina in rekel: “In če bi tudi, tebi nisem odgovoren za to! Samo to te prosim, ne preklinjaj. Bolje je, dati za cerkev, kakor pa za pijačo, zapomni si!” in odšel je v svojo spalnico globoko potrč.

Klél je še mladi Ličar — in žena je jokala. —

Marsikatero bitko uro so še imeli pri Ličarju, in marsikak vzdih je plaval pred oltarjem v cerkvi na griču pred tron Marije. Zaupno se je Nežika zatekla k Nji, ki je tolažnica trpečih, dočim je zgubil nesrečni in potrči oče skoraj vso upanje v izpreobrnjenje sinovo. Tolažila je starca edino le pobožna snaha.

* * *

Zopet je minilo leto in zopet je prišel lepi maj v vsej svoji krasoti v deželo. Oltar Marijin v cerkvi na griču je bil s cvetkami bogato okrašen. Ljubeznjivo je gledala milostna podoba Marije raz oltarja na Gričane, ki so vsaki večer prišli v cerkev k majniški pobožnosti.

Bilo je prvi teden v maju, ko je gnal mladi Ličar par volov na bližnjo železniško postajo, kjer jih je oddal na kolodvoru in prejel od zastopnika velike mesarske tvrdke za nje lepo svoto denarja. Ko je vse potrebno opravil

pri prodaji, se je napotil naravnost v njemu tako znani saloon. Začel je piti. Pijača mu je že precej stopila v glavo in na široko in na dolgo je bahajoče pripovedoval, kako dobro je prodal voli. Da je svojo baharijo še bolj podprl, vzel je iz žepa kup bankovcev in jih pokazal navzočim pivcem. Namuznila sta se dva postopača in si namežiknila z očimi tam v zadnjem koncu bare. Kmalu sta vstala, plačala in odšla iz saloona.

Ličar je še nekaj časa popival in na prigovarjanje krčmarja, češ, da naj gre še za dan domov, ker po noči potovati z denarjem je po teh neobljudenih krajih nevarno, se je udal in ubral pot proti domu. Že se je naredil mrak, ko je stopal po slabi pešpoti čez temni gozd. Le malo korakov je bilo še treba in bil bi iz gozda tik pred domačo vasjo. Nič hudega sluteč je že zavil okrog griča, na katerem je stala cerkev. Kar ga vstavita dva črna moža.

“Denar — ali smrt,” in nastavil mu je eden tolovajev samokres na prsa. Ne da bi se mogel braniti, ga udari drugi po glavi z neko trdo rečjo. “Marija, pomagaj!” zastokal in padel je nezavesten na tla.

V tem se začujejo sem od cerkve koraki. Štirje vaščani so šli od šmarniške pobožnosti.

Tolovaja nista imela več časa čakati in izginila sta v temno noč. Može so slišali pridušen vsklik in so pospeshili svoje korake.

“Hej, kaj pa je to! pogledjte, tu leži človek ves krvav,” se je oglasil eden ki se je spotaknil in prižgal žvepljenko.

“Ličarjev Jože je,” so zavpili skoraj vsih hkrati. “Najbrž se je preveč napil in padel ter se potolkel,” reče eden.

“Tukaj ga ne moremo pustiti, nesimo ga tje k cer-

kvi, eden pa naj stopi v vas po nosila, da ga spravimo domov," svetuje drugi.

Pri Ličarju so ravno povečerjali, ko so možje prinesli Jožeta domov in ga položili na postelj. Žena je jokala in hitela polagati na krvavečo rano na glavi mrzle obkladke. Poslali so po duhovnika in zdravnika.

"Sedite možje," je prosil stari Ličar možake, ki so se odpravljali, da bodo šli, "in povejte vendar, kako ste ga dobili."

"To je lahko na kratko povedano. Mi smo šli od šmarnic po bližnici čez hosto in tam smo ga našli ležečega na hrbtu. Mislili smo, da je preveč pogledal v kozarec."

"Moj Bog!" je zastokal starec.

"Oče," je tiho spregovoril ranjenec, "ne veste še vsega!" Zavest se je ranjencu med tem povrnila.

"Oče! nisem bil tako pijan. Dva tolovaja sta me napadla in me hotela oropati. Bog ve, kaj bi bilo z menoj, če bi o pravem času ne prišli ti možje."

"Jože," spregovori oče in sklene roke, "cerkev te je rešila. Naši ljubi Mariji na griču naj bo čast in hvala!"

Rana je bila nevarnejša, kakor bi si kedo prej mislil. Tedne in tedne je visel bolnik med življenjem in smrtjo. Končno je zmagala molitev in zdravniška pomoč. Kakor prerojen je vstal Jože Ličar iz bolniške postelje. Med boleznijo ga je obiskoval vsaki dan gospod župnik. Kdo je bil srečnejši, kakor je bila Nežika, toliko skušana žena Jožetova.

Prva pot, ki jo je mogel storiti po prestani bolezni, je bila na grič v cerkev. Cela družina je šla ta dan v cerkev k sv. maši. Skesano in ponižno je mladi Ličar sklonil koleno pred Marijo in molil.

Za ženo je bil ta dan srečnejši, kakor pa dan poroke, saj je dobila sedaj še le moža, ki je bil iste misli in duha, kakor je bila ona.

Kakor še nikdar, tako iskreno so po maši molili vsi Ličarjevi:

“Pod tvoje varstvo pribežimo. . . .”

Pomota občinskega redarja

Na slavno županstvo v Lisičji vasi je prišel ukaz od okrajnega glavarstva, da se mora vsled najvišjega odloka visoke vlade postaviti ali najeti hiša, za bolnišnico, kjer bi v slučaju kolere ljudje bolj sami zase in nemoteno lahko umirali. Nadalje se je glasil ukaz, da mora vsaka občina, tako tudi Lisičja vas imeti svojo lastno ječo, kjer se bodo pokorili Lisičjani za svoje manjše prestopke, in pa še za druge postopače, ki bi slučajno namerili skozi vas. Da ne bo stala občinska ječa prazna, zato je neobhodno potreben tudi mož, ki bo skrbel zato, in pa za javno varnost Lisičjanov in njih imetja.

“Kaj bo kolera?” so se prestrašeno spraševali vaški starešine, ko so zvedeli o najnovšem vladnem ukazu. “Svet se bliža svojemu koncu,” so šepetale stare ženice, in pričakovale sodnjega dneva.

Župan Grilec je sklical občinske odbornike k izvanredni seji, kjer jim je zrazil, zakaj gre in po daljši debati in prerekanju so sklenili, da se zato odloči koč pokojnega vaškega briveca, ki je pred pol letom umrl in

sedaj nihče v njej ne stanuje. Vsi občinski možje so se v svesti svojega odgovornosti polnega posla, odpravili na lice mesta, da si ogledajo kočo. Na občno zadovoljnost so našli vse v redu, kakor nalašč, ker stari brivec je zapustil celo svojo postelj, ko se je preselil na oni svet. Postelj je bila tudi široka dovolj za dva bolnika in v sili se tudi trije lahko stisnejo na njo. Tako so sklenili in bilo je za vaško bolnišnico srečno preskrbljeno.

“Kje bode pa ječa?” je vprašal kmet Jozelček.

“Saj res!” je posegel vmes župan Grilec, “ječe nam je še potreba, neobhodno potreba!”

“Za ječo bo dober hlev, ki je prizidan h koči,” je svetoval eden. Odprli so vrata zapuščenega hleva in vstopili vanj.

“Jasli bodo kakor nalašč za posteljo,” so omenili vsi. “samo vrata bo treba popraviti in kovač naj pribije nanje nove tečaje in močno ključavnico, da zločinci ne bodo mogli zbežati.”

Ko je bila komisija končana, so šli vsi k županu, ki je bil ob enem tudi krčmar in si na občinske stroške, kakor običajno pri enakih važnih stvareh, privezali dušo z desetimi litri vina. Tako sta bila dva vprašanja srečno rešena. Treba bo še rešiti tretjo važno točko, ki se pa za sedaj odloži do drugega tedna, da se vse resno in temeljito prevdari, kedo bi bil najsposobnejši za vaškega redarja.

Počasi je mineval teden in veliko je bilo zanimanje, kedo bo in kakšen mora biti vaški redar. Skoraj vsi so bili edini v tem, da mora redar imeti velike brke, drugače ne bodo imeli zlikovci nobenega strahu pred njim. Imeti mora pa tudi uniformo in sabljo. Največ upanja je imel čevljar Veverca, ki je že obsegal vse te lastnosti, razun čake in sablje. Bil je velike postave in zelo širok

in še, kar je glavni pogoj za strašilo postopačem, — orjaških brk, ki sa mu štrlele kakor volovski rogovi izpod debelega nosa. Tudi je imel še shranjeno vojaško obleko, katero je prinesel domov od vojakov, razven čake in sablje. Ko je slednjič le napočil zaželjeni dan in so se zbrali starašine k posvetovanju, so bili vsi enih misli, da je čevljar Veverca kakor rojen za vaškega redarja. Takoj so poslali po njega z naročilom, da naj pride k županu, kjer se bodo do dobrega pogovorili z njim samim. Čevljarjeva žena se je od začetka protivila temu, da bi njen mož kolo-vratil po cele noči okrog, ker ga je vzela zato, da ga bo imela in ne za strašilo postopačem. Veverca je pa ni veliko poslušal, ampak hitro je šel pod streho v skrinjo, kjer je imel skrbno shranjeno vojaško obleko in se takoj pre-oblekel. Bila je dokaj preozka, vendar se mu je posre-čilo obleči hlače in na suknji zapeti gumbe, da je bila na njen, kakor vlita, oziroma z njim zraščena. Tak je prišel iz pod strehe in žena je precej odjenjala, ker ji je prijal ponos, ki ga bo tudi ona deležna, da ima tako krepkega in lepega moža. “Nobena nima takega,” si je mislila, ko je gledala za njim, ko je korakal proti županovi hiši, za njim pa skoraj vsa vaška otročad in radovedne mamice.

Ponosno je vstopil v sobo, kjer so ga občinski možje že težko pričakovali. Župan mu je povedal, kaj so na seji sklenili in da pričakujejo njegovega odgovora, če prevzame to odgovornosti polno službo—občinskega redarja. Vseh oči so bile obrnjene v Veverco, kaj poreče. Ta se je krepko odkašljajal in spregovoril s povzdignjenim glasom: “Kadar se je še šlo za dobrobit Lisičje vasi, sem vedno rad pomagal. Tako tudi danes, ko se gre za red in varnost naše vasi, ne bom odklonil svoje pomoči, vendar — oče župan in možje, nekaj bi rad pripominal: moja čevljarska

obrt bo pri tem trpela, zato sem prisiljen vprašati, koliko mi bode te dali zato plače?"

"Saj res! Na to še mislili nismo," so se spogledali možje.

"Koliko zahtevaš, Veverca?" vpraša župan.

"Mislim, da ne bo preveč, če mi daste na mesec tri-deset kron."

"Kaj pravite na to, možje?" je vprašal župan, "ste zadovoljni, da se da našemu bodočemu stražniku 30 kron na mesec?"

"Maló se daj zglihati!" poseže vmes Jozelček, "dvajset imaš dovolj, saj po dnevi še zmiraj lahko delaš čevlje, po noči pa tako nič ne zamudiš, če patroliraš po vasi."

"Kdaj bom pa spal? Jozelček, kar ti bodi policaj in lovi tatove za dvajset kron na mesec," je jezno odvrnil Veverca in hotel oditi.

"Počakaj, počakaj!" so ga mirili možje, "nismo še rekli zadnje besede. Polovico odnehaj ti, polovico primaknemo mi, tako bo najbolj prav!"

Veverca je sprejel to ponudbo in tako je bil umeščen s plačo 25 kron na mesec za prvega policaja Lisičje vasi. Sam župan Grilec se je ponudil, da bode oskrbel še čako in sabljo.

Takoj drugi dan se je napotil v tri ure oddaljeno mesto, kjer si je sprosil pri orožnikih star žandarski klobuk s svitlim perjem. Nazaj grede jo je zavil še k očetu svoje žene tja v Volčjo jamo in mu na dolgo in široko pripovedoval, koliko skrbi in potov ima kot župan. Zaradi klobuka vaškega redarja je moral danes v mesto, in ker je vedel, da ima oče shranjeno neko sabljo, ga je prosil, naj mu jo odstopi. Novo sabljo kupovati ne ka-

že, ker ima občina že toliko drugih stroškov, brez sablje je pa policaj za nič. Ko se je dobro pokrepčal pri gostoljubnemu tASTU, je sam s seboj zadovoljen korakal proti domu, nesoč britko sabljo pod pazduho in žandarski klobuk poveznjen kar čez svojega na glavi.

Kako ponosno je stopal čevljar Veverca v nedeljo pred cerkvijo v modri uniformi, žandarskem klobuku in krivo sabljo ob strani in si vihal mogočno brke! Nekak ponos je prešel vse Lisičje vaščane, ki so z dopadenjem gledali svojega novega stražnika češ: mi smo mi!

Veverca se je lotil svojega novega posla s vso vnemo. Če se je prikazal kak berač v vasi, je takoj moral v občinsko ječo. Če je po naključju prišel v vas kak potujoči rokodelski pomočnik, takoj sta bila skupaj in Veverca ga je gnal na učiteljevo dvorišče, naj tam žaga drva, pa bo dobil jesti. Seveda je vsak takoj popihal in si darežljivo Lisičjo vas za vedno zapomnil. V drugič ni prišel več nobeden. Kateri je bil pa tako srečen, da je okusil dobroto občinske ječe, je za slovo dobil še par krepkih s čevljarским jermenom, da je nehote povspešil korake in otresel prah s čevljev in od daleč preklinjal Lisičjo vas in njene prebivalce.

* * *

Za okrajnega zdravnika je bil nastavljen v bližnjem mestu, kjer je bila sodnija, mlad doktor, ki je še le pred nedavnim časom dovršil svoje študije. Z vso vnemo se je zavzel za svoj poklic in posebno pozornost je posvečal javnim napravam, kakor šolam, bolnišnicam, med katere je spadala tudi ona za kolero v Lisičji vasi. Sam se je hotel prepričati, kako se spolnujejo določila glede bolnišnic za kolero in potoval je od srenje do srenje. Sodniki so imeli vedno dovolj posla od kar je prišel ta mladi doktor, ki

je vsakega brez usmiljenja ovadil in marsikateri župan se je moral seznaniti s zaporem, ker je za občinski zapor in za bolnišnico imel premalo skrb. Stari gospodje pri sodnji so majali z glavami in se jezili na doktorja, ker jim je nakladal toliko dela, dočim so prej v sladkem brezdelju pasli lenobo. "Se bo že vnesel," so prerokovali, vendar pa ni nobeden pričakoval, da se bo to zgodilo tako hitro.

Nekega jutra na vse zgodaj se je napotil gospod okrajni zdravnik tudi v Lisičjo vas, da se prepriča, če je tam hiša za kolero in v občinskem zaporu vse natančno urejeno po predpisih, kakor zahteva postava. Župan je ravno napajal živino pri koritu, ko je prišel pred njegovo hišo gospodski človek. Hitro je poklical pastirja, naj spravi živino v hlev, sam pa se je napotil proti hiši in pozdravil prišleca.

"Jaz sem okrajni zdravnik, in če se ne motim, sem prišel ravnoprav. Vi ste župan, kaj ne?"

"Da, jaz sem župan Lisičje vasi."

"Kakor vam je znano, morajo biti bolnišnice za okužene, opremljene po predpisih iz zdravstvenega stališča. Zato bi želel, da mi pokažete kaj in kako ste v vaši občini storili v tem oziru."

Župan Grilec se je nemalo prestrašil, ko je to čul, vendar se je ojunačil in povabil doktorja v hišo.

"Med tem pokličem občinskega redarja, ki vas tje popelje," se je oprostil in šel naročat pastirju, naj gre in pokliče Veverco. Ta je bil kmalu napravljen in se je napotil k županu. Ko je prišel v sobo, kjer ga je čakal zdravnik, mu župan naroči: "Pelji tega gospoda najprvo v hišo za kolero, potem pa v občinski zapor!"

"Na povelje, oče župan!" odvrne moško Veverca in gre za zdravnikom. Ko sta prišla na ovinek je zaklical:

“Na desno stopaj!” na kar se je doktor nehote nasmejal. Celo pot je šel Veverca zadaj in ko sta prišla do bajte, je odklenil in odprl vrata. Doktor je vstopil, dočim je Veverca ostal zunaj in premišljeval, zakaj je župan ukazal peljati tega gosposkega bradača v to hišo. Menda ja nima kolere? Prestrašil se je. Kmalu prirobanti zdravnik iz kočje in gleda jezno, da so se pogumnemu policaju kar lašje ježili. Najbrž ima kolero, zato pa takoj v ječo z njim da se posvetujeva z županom, kaj bo treba z njim še nadalje storiti.

“Tukaj je občinski zapor,” je opozoril doktorja in odprl vrata. Zdravnik stopi k vratom, hoteč pogledati ta brlog iz katerega je zevala črna tema. Toda kaj je to? Predno se je zavedel, kaj se je zgodilo, ga je prijel Veverca za rame in ga porinil v hlev in vrata za njim zaklenil.

“Župan je že vedel, zakaj je naročil tega tujca zapreti,” si je mislil Veverca, “ker tako meni nič tebi nič bi tega ne storil. Kolikrat se je zgodilo, da se je največji postopač oblekel v lepo obleko, da je tako laglje ljudi premotil in goljufal. Ali ima pa kolero?!”

Zaman je tolkel jetnik na vrata in grozil s kaznijo vsem Lisičjanom, če se mu takoj ne odpre vrat. Veverca ga ni več slišal. Cele plasti prahu se je vsipalo na lepo doktorjevo obleko in netopirji so prestrašeni letali po temnem hlevu, čudeč se, kedo jim moti dnevno spanje. Doktor je pa razbijal dalje in klel v vseh njemu znanih jezikih in klical, toda nikogar ni bilo, da bi ga slišal. Vsled prahu ga je začelo ščegetati v nosu in kihal je, kakor za stavo. Ves onemogel od srda in kihanja je slednič v temi obtipal jasli, na katere se je naslonil in začel premišljevati svoj nesrečni in žalosten položaj. Kaj takega se mu še ni pripetilo! Lisičjani so ali znoreli, ali so pa ta-

ko hudobni ljudje, da si upajo zapreti njega — okrajnega zdravnika! Prisegel je na dnu duše, da se bo drago maščeval za to neodpustno hudobijo. Takoj se je pa spomnil, kako se bodo smejali pri sodnji, če bo povedal, da so ga v Lisičji vasi zaprli, njega, doktorja in okrajnega zdravnika v star hlev. Nahajal se je res v škripcih. Če se maščuje nad kmeti, se bodo smejali gospodje, če se ne maščuje in zamolči celo stvar, se bodo pa smejali Lisičjani.

Kako dolgo me bodo še imeli zaprtega? —

Strašno počasi je mineval čas, zdelo se mu je že cela večnost. Nekje daleč je zvonilo poldne. Nihče ni prišel, da bi mu odprl vrata zlata svobode, in čakal je še dolgo dolgo.

Zopet je poskušal razbiti vrata. Pesti so ga še skelele od udarcev. Uprl se je s hrbtom ob dveri, da bi jih odprl — ali tečaji in ključavnica so dobro držali. V žepu je imel nekaj finih smodk, na te se je spomnil. Kadil bom, si je mislil in segel po smodko in si jo vtaknil v usta. Ali kje imam vžigalice? V vseh žepih ni našel nobene. Kakor bi se vse zarotilo danes proti njemu.

Župan Grilec je odšel v gozd podirati drevje in tako ga redar ni našel več doma, da bi poizvedel, kaj naj nadalje ukrene z jetnikom. Mudilo se mu je, ker od tega doktorjevega obiska ni pričakoval nič dobrega. Veverca si pa ni belil veliko glave zaradi jetnika in je šel domov za svisli, kjer je kmalu zaspal, da si tako nabere nove moči za ponočno službo.

“Kaj je rekel okrajni zdravnik danes zjutraj?” ga je nagovoril župan, ko se je vračal proti večeru iz gozda domov.

“Kateri zdravnik? Jaz še nisem videl danes nobenega zdravnika,” je odgovoril Veverca.

“I, no, okrajni zdravnik, ki si mu danes zjutraj pokazal kočo in zapor.”

“O-krajni zdrav-nik! Ta je zaprt v hlevu!”

“Kdo, kdo?” ga prestrašeno vprašuje župan, “gospo-da okrajnega zdravnika si zaprl?”

“Saj ste mi rekli peljati ga najprvo v bolnišnico in potem v zapor. Tako sem tudi storil.”

“Moj Bog, kaj si naredil!” je tarnal župan, “vsi bodo zaprti za več let, ker zaprl si od sodnije poslanega človeka. Kaj naj storim?” Kakor uničen se je zgrudil na stol in malo manjkalo, da ni jokal.

“Stopi hitro in skličiči na posvetovanje občinske može, vsi naj takoj pridejo!” je zapovedal.

Četrť ure pozneje je občinski zastop Lisičje vasi stal polnoštevilno zbran pred kočo, kjer je bil zaprt doktor. Veverca je odklenil vrata in kmalu se je prikazal na pragu ves zaprašen in ovenčan s pajčevino, zelen od jeze, gospod okrajni zdravnik. Župan je skoraj do kolen sklonjen prosil odpuščanja, da se je naredila tako neljuba pomota, drugi so pritrjevali. Doktor je nekaj jecljal, strašna jeza mu je vzela celo glas. Med tem stopi pred njega stražnik Veverca, ki je še najbolj ostal miren iz med vseh. Grozno hudo ga je gledal zdravnik, kakor bi ga hotel predreti, vendar je še precej pogumno začel prositi: “Globoko obžaljujem, da se je po moji lastni krivdi in po moji preveliki vestnosti v izvrševanju svoje službe zgodila ta nesrečna pomota. Nisem vedel, kdo ste in kogar župan ukaže peljati v občinski zapor, tega zaprem, naj bi bil Peter ali Pavel. Prosim vas, usmilite se me in moje žene in naše

vasi in odpustite, kajti kaj takega ne bom naredil nikdar več.”

Veverca je naredil tako skesan obraz, da se je doktorju začel smiliti in čelo mu je jelo izgublјati temne gube. Oči, ki so prej kar bliskale srda, so mu gledale prijazneje. To je opogumilo tudi župana, da je še enkrat ponovil svojo prošnjo, katero je podprl s tem, da je zdravnika povabil na večerjo.

Vse to in pa ker je bil zdravnik tudi preudaren mož — je pomagalo, da je slednjič ponudil očetu županu roko v spravo. “Če ovadim te preklicane Lisičjane, bom moral tudi povedati, da so me zaprli v hlev, kjer sem bil celi dan pod ključem, se mi bodo no sodniji grozno smejali,” si je mislil, “zato je boljše, če tukaj uredimo to zadevo.” Vedel pa je, da bi mu na sodniji nekateri iz srca privoščili to nezgodo.

“Naj vam bo odpuščeno, toda le pod pogojem, da tega nikdo iz med vas nikjer ne bo govoril, razumete!” je spregovoril in korakal z Lisičjani v županovo gostilno, kjer so se takoj začele delati velike priprave. Tolsta jarčika, je morala pod nož in tolsta svinjska gnjat se je preselila iz dimnika v največji lonec, kar jih je imela v zalogi mati županja. Najboljše vince iz županove obširne kleti se je iskrilo na mizi. Vse te dobrote so pa zdravniku zbrisale z lic zadnjo senco jeze in ko je napil županu, je osobito povdarjal, da je vsemu današnjemu neporazumu bila kriva edino le prevelika gorečnost v izvrševanju poklica.

Gospodje na sodniji so se čudili, da se je zdravnik tako izpremenil, vzroka za to, pa ni zvedel nikdar nobeden.

Lisičjo vas, oziroma županovo krčmo je pa okrajni zdravnik še večkrat posetil, kjer so se vedno njegovega prihoda razveselili.

Grob pod "Krvavimi hrasti".

Pogum, Valdemar! Le dobro se me primi okolu vratu! Najhujše je že minilo, gozd se že redči in tam le se že vidi pot med drevjem. Ne more biti daleč farmersko selo, potem bo pa vse dobro, samo, dà prideva do kake hiše. To pa rečem, da na ta lovski pohod ne bom tako hitro pozabil".

"Položi me na tla, tja le pod ono bukev, Robert, toda počasi, oh kako strašno me boli noga! Kako me nekaj pod srcem zbada, gotovo so rebra zlomljena! — Tako, hvala Bogu! Kako dobro mi de počitek! Daj mi požirek vina, da si zmočim suha usta, potem se pa še ti odpočij. Potreben si, kajti nad eno miljo daleč si me nesel na hrbtu čez drn in strn, po teh gorah. Bog ti povrni to, Robert!"

"Kaj ne, da bo tudi tebi dišal košček jelenjega mesa in malo kruha?" je vprašal Robert na tleh ležečega tovariša in otvoril naramnik", že od jutra nisva imela nič v ustih, sedaj je pa že popoldne. Jaz sem grozno lačen, zato moram se malo okrepčati, drugače ne bom mogel najti kake strehe in pa zdravnika poiskati za te-

be. Nimava časa se dolgo muditi, ker se je pričelo hladiti, zato se požuri in prigrizni”.

Mladenič je prav imel, kajti oster veter je jel pihljati in prijatelju je pretila nevarnost, če s svojo, pod kolenom zlomljeno nogo ne pride kam na gorko pod streho, da se prehladi. V alleghenskem pogorju se začinja zgodaj prav ostra zima. Tudi ni bil nobeden izmed mladeničev tako utrjen, da bi lahko kluboval ostri zimi, katera je bila osobito leta 1874. zelo rana in ostra. Še pred nedavnem časom sta bila oba zaposlena v Washingtonu v državni pisarni, ter sta bila vsled nastopa novega predsednika odpuščena in njuna mesta so zasedli pristaši stranke, katera ga je postavila na to visoko mesto.

Sedaj sta bila na lovu v Hardy County, bližu južno-vzhodnega dela severne Virginije. Do Woodstock-a sta se peljala z železnico z namenom v teh pogorjih ostati na lovu eden teden, potem se pa vrniti v Washington. Od tam je bil njun cilj odpotovati v New York, kjer je Robertov oče, Jurij Waldburg bil bogat bankir — in je svojemu sinu, kakor njegovemu tovarišu obljubil mesto v svoji banki. Oba pri petindvajsetih letih, sta bila lepo vzraščena, čvrsta ter jima je lepa lovska obleka krasno pristojala. Robert Waldburg je bil morda nekoliko močnejši, in dasiravno je krasila njegov lep možki obraz kodrasta brada, ga je vendar prekašal njegov ranjeni tovariš s svojo eleganco in duhovitimi očmi, katerā so kot modra okenca njegove blage duše zaupno gledale izpod visokega čela.

Valdemar je slušal nasvet prijatelja in jedel podani mu kruh in jelenjo pečenko. Toda ves čas je skrbeče se oziral tja, kjer je bila videti pot, če bi kje zapazil kakega jezdeca ali voz, ki bi se pomikal po cesti. Skelela ga je

noga, katero si je zlomil pri padcu raz visoke skale, čutil je tudi v prsih bolečine, zato je bil v skrbeh kaj bo, če ne bo dobil pravočasno zdravniške pomoči. Čelo se mu je nenadoma zjasnilo in kazoč na cesto, kjer se je pokazal farmerski voz, zaklical: "Hvala Bogu! Kaka sreča! Glej, tam je voz!"

"Sam Bog nama ga je poslal!" je vskliknil Robert vzradoščen in tekel, kar so ga noge nesle k cesti. Na vozu je bil mlad farmer, poleg katerega je sedela priprosto oblečena deklica.

"Počakajte trenutek, prijatelj", je zaklical, ko je prišel že za streljaj daleč do voza.

"Well!! Kaj pa hočete?" je odgovoril nič kaj prijazno voznik in srepo motril neznanega tujca, dočim ga je njegova spremljevalka z velikimi črnimi očmi prijazno ogledovala.

"Nesreča se nam je pripetila", je nadaljeval Robert in stopil tik voza; "tam leži moj prijatelj z zlomljeno nogo. Tujca sva v tem kraju in kakor vidite, sva lovca. Danes zjutraj se je ponesrečil moj prijatelj tam le v onem gorovju in najmanj eno miljo daleč sem ga nesel na hrbtu, toda dalje ne bom mogel več, ker sem se preveč utrudil. Zato vas prosim, vzemite naju na voz in naju peljite do prve hiše, če ni do tja preveč daleč. Pošteno vam bova plačala to uslugo".

"Štiri milje na okrog ni nobene farme, razun naše in pri nas ni prostora za tuje ljudi", je odgovoril farmer nevoljno in hotel pognati konje.

Tedaj je pa prijela deklica za vajeti in nejevoljno vskliknila: "Kako moreš kaj takega reči, Seth? Če tudi pri nas običajno ne prenočujemo tujcev, toda za ubogega ponesrečenca se bo še dobilo prostora".

“Toda, Grace, saj vendar veš, da oče — — —”

Seth ni končal stavka, pogledal je nejevoljen sestro, katera je že med tem skočila z voza in spregovorila s strogim naglasom: “To je na mojo odgovornost”, in že je hitela proti griču, kjer je ležal Valdemar.

“Revež, ali vas hudo boli noga?” je sočutno vprašala ponesrečenca in se sklonila k njemu.

“Da, gospodična, hudo me skeli in slabo bi se mi godilo, če bi se vi za naju s prijateljem ne zavzeli in se usmilili.”

“Le mirni bodite in brez skrbi. Moj brat Seth včasih vsakovrstne neumnosti blebeče. Sicer je res, da moj oče nima rad ljudi, katerih ne pozna, pod streho čez noč. Tukaj okrog se klatijo — oprostite, da se tako izrazim — različni “trampi”, ki so navadno dobro oblečeni. Še ni tega teden dni, ko je pri našem sosedu Barrick-u, ki mu je dal jesti, eden ukradel zlato uro in ves njegov denar. Vam se pa na prvi pogled vidi, da niste eden izmed teh. Seth se je že tudi premislil in že prihaja, da vam pomaga do voza”.

“Grace, če ti vse to na svojo odgovornost vzameš, če ne bo očetu po volji, da sva tuje ljude privedla v hišo, pa naj bo!” je spregovoril brat in se rahlo prijel Valdemarja, bodreč ga, naj se dobro oklene njegovega vratu in ga odnesel na voz.

“Bog naj vam povrne, kar mi dobrega storite!” je zahvaljeval Valdemar, ko ga je položil na voz, kjer je razprostrla Grace slamo in ga je pokrila z konjsko odejo.

“Vi pa sedite tukaj pri prijatelju”, je zapovedala Robertu in naj ima glavo naslonjeno na vaših prsih, ker drugega podvzglavja ni pri rokah”, kar je ta takoj ubogal. Sama

se je pa vsedla na svoje mesto poleg brata, kateremu je naročala po večkrat, naj previdno vozi in se izogiblje globokih jarkov in drevesnih korenin.

Seith je bil že navajen na njene ukaze, katere je molče ubogal.

Dekle se je pa tudi zavedalo tega, kajti njen odločen značaj bi ne mogel prenesti nasprotovanja. Iz rožnatih lic ji je odsevalo zdravje, in s celega lepega obraza velika odločnost, dočim je iz njenih lepih črnih oči odsevala čista deviška duša.

Seth je bil pravi orjak, koščen, podolgastega obraza z rjavimi očmi, katere so neredkokrat se iskriale jeze in sovraštva do ljudi. Bil je nekaj let starejši od sestre, približno bi mu prisodil vsak, da je že na svetu četrto stoletja. Popolnoma pomlajena podoba svojega očeta.

Anson Gibson, njegov oče, je veljal za bogatega moža in ko se je po končani meščanski vojski v tem kraju, bil vsled tega zavidan od svojih sosedov — in pa, ker ni nihče vedel zakaj je prišel v ta kraj, so se ga tudi bali.

Večina prejšnjih naseljencev v tem delu Virginije se je bojevala s svojimi sinovi za "izgubljeno stvar" v vrstah konfederistov, ali pa v malih četah napadali zvezno vojsko in redkokdaj je njih dobro merjena kroglja izgrešila svoj cilj.

Ko je slednjič severni del po večletnem krvavem boju prišel do vlade in raztrgano unijo zvezal s krvjo in železom, je marsikateri Viržinec si otrešal prah s svojih čevljev in pustil takrat malo cenjeno imetje in se podal na daljni zapad, daleč proč od premagane domovine, da bi ga ne spominjala vedno njenega padca. Trume naselnikov se je selilo na jug, kjer je bilo dovolj zemlje za mal denar. Ti, ki so še ostali, sicer niso sma-

trali Anson Gibsona za hudobnega človeka, toda imeli so vedno neko nezaupanje do sivolasega čudaka. Oni pa, ki so se pozneje naselili in še manj vedeli o njegovi preteklosti, so se bali o njem ugibati in se pogovarjati, boječ se, da bi ne stopil nenadoma med nje in zahteval od njih zadoščenja. Vkljub temu je bil Anson obče znan kot miroljuben in pošten mož.

Voz z našimi potniki je bil že blizu svojemu cilju — farmi, kjer so se že videla poslopja, omeni Valdemar, da mu je zelo žal, da bo morala gospodična zaradi njega doma imeti kake neprijetnosti. Toda ona mu je s vso odločnostjo zatrdila, da naj bo miren, češ, papa ji nobene stvari ne odreče in vse dovoli, kar hoče, ker ve, da nič napačnega ne bo storila. Tudi ni oče tako siten, kakor ga je naslikal Seth.

Voz je obstal pred vhodom na dvorišče. Seth je stopil z voza in izročil vajeti sestri, odprl vrata in naši potniki so obstali pred čedno farmersko hišo. Seth je imel precej posla, da je odgnal velika dva psa, ki sta srdito lajala, ko sta začutila tujce. Istočasno se je pojavila na pragu priprosto, toda snažno oblečena ženska, kateri se je poznalo na licih, da se je prehitro postarala vsled skrbi, katere pa niso izbrisale sledi nekdanje njene lepote.

“Mama, dva gospoda sva pripeljala iz gozda”, je zaklicala Grace in stekla materi nasproti. “Eden se je pri Turkey Mountain ponesrečil in ima zlomljeno nogo. Kako bi ga spravili v hišo, da bi reveža preveč ne bolelo?”

“Nogo si je zlomil, praviš? To ga mora boleti, Grace”, je sočutno govorila Mrs. Gibson in stopila k vozu.

“Ali ste vi tudi ranjeni?” je vprašala mimogrede Roberta.

“Ne, gospa, jaz sem hvala Bogu zdrav”, je naglo odgovoril Robert in spoštljivo pozdravil. Hotel je še nekaj reči, toda beseda mu je zastala na jeziku, ko mu je gospa dorosrčno in ljubeznivo nasmehnila. Kakor bi stopila pred njega neka podoba, katero je videl nekdanj v sanjah — in se je ni več spominjal, se mu je zdela ta žena. Grace je stala poleg matere. Trenutek je opazoval obe. Tako sti se mu zdele znane — in ravno tak obraz, kakor ga ima Mrs. Gibson, kje ga videl? Njen glas se mu je zdel tako znan. Vse to mu je bila neka velika uganka, kajti podoba gospe Gibson je bila trdno zarisana v njegov spomin, toda samo podoba — čas, kraj in ime mu je ostalo neznano, dasi se je trudil razrešiti to uganko.

Seth je molče zaprl vrata na dvorišču, na to je pa šel v hlev, iz katerega je prinesel kratko lestvo, na katero je položil več konjskih odej in jo položil pri enem koncu na rob voza, dočim je ukazal sestri, naj trdno prime na drugem. “Mama ti bo pomagala držati, pazite, da ne izpustite”. Na to je položil rahlo Valdemarja na tako pripravljena nosila in s pomočjo Roberta je bil trenutek pozneje brez posebnih bolečin ranjenec v goriki sobi na mehki postelji. Grace mu je podprla vzglavje s snežnobelo blazino, Robert je pa z ostrim nožem razrezal visok čevelj in ga sezul. Mrs. Gibson tudi ni zaostala v postrežbi in je takoj skuhala gorak čaj. Grace je pogrnila mizo, na katero je položila surovega masla, kruha in medu. Iz jedilne shrambe je prinesla sveže pečenke in povabila Roberta, naj se posluži, dočim je sama stregla Valdemarju. Še le, ko je bil ta popolnoma postrežen, se je sama vsedla k mizi.

Seth je bil pa takoj odjezdil na drugem spočitem konju iskat zdravnika.

2.

Ženske so hitele pripravljati obed in med tem časom sta se prijateljca posvetovala, kaj bi bilo za storiti v nadaljnem slučaju, če ju vrže ta nepoznani čudak, gospodar iz svoje hiše. Tudi med obedom so le malo govorili. Še le po obedu, ko je že Grace pospravila iz mize, se je vsedla Mrs. Gibson na gugalnik, katerega je pri-maknila k ležišču ponesrečenca in spregovorila: "Oče je šel Rollinom, najmlajšim sinom k sosedu, od koder bode pa kmalu doma".

Grace se med tem skloni k materi in ji tiho na uho nekaj pošepeče, na kar mati smehljaje nadaljuje: "Da, da, taka je Sehtova neolikana navada; kdor ga ne pozna, bi mislil, da je celi divjak. Grace mi je ravnokar povedala, kako neumnost je govoril. Mr. Gibson ne bo nikdar pomoči potrebnemu in ponesrečencu odrekel prostor v svoji hiši. Sicer res ne govori veliko, tudi se ne zna tako obnašati, kakor ste gospodje navajeni, toda je dobrega srca. Le nič se ne bojta, gospoda. Bodita, kakor bi bila doma. Kako sem veddar pozabljiva, kako je že vam ime je vprašala bolnika.

"Mister Valdemar se imenuje", je naglo segla v besedo Grace, ki je živo zarudela, ko se je vanjo ozrl bolnik in popravil: "Valdemar Wehrbrink", je moje ime in se lahko nasmehnil, "gospodična ima dober spomin, kaj ne, gospa?"

"Da, da, oče mi vedno pravi, da si še preveč vse zapomnim", je pritrdila Grace, ki se je med tem vsedla k oknu in si dala opraviti s šivanjem.

“Well, Mister Wehrbrink”, povzame mati, besedo, “dokler ne ozdravite in se popolnoma okrepite, ste nam naš dragi gost, in če tudi bi vaša bolezen trajala dalje, kakor si domnevate, bodete ostali pri nas. Ako hoče vaš tovariš ostati tukaj, se bo tudi zanj dobil prostor in ležišče”.

Hvala vam, dobra gospa, za usmiljenje in dobroto, katero z veseljem sprejemem in hočem vam vse stroške, katere bodete imeli z menoj, pošteno plačati. Vašo dobrotljivost pa zamore poplačati samo Bog”, je odvrnil hvaležno Valdemar.

Tudi jaz sem vam iz srca hvaležen”, je spregovoril Robert, in prosim samo, da smem ostati tukaj čez noč, ker jutri odpotujem. Moja navzočnost bi tako nič ne koristila prijatelju, zato je pač najboljšo, če jutri poiščem bližnjo železniško postajo in se odpeljem v Washington nazaj, kjer še imam urediti nekatere stvari. Prišel pa bodem nazaj, kadar bo zopet zdrav in močan dovolj, da ga vzamem seboj v New York, kjer hočem razveseliti moje stariše približno v sredi januarja z najinim obiskom”.

“K temu nimam kaj ugovarjati, gospod; to že sami znate, kako vam bolje kaže”, je odvrnila Mrs. Gibson. Potem so se še pogovarjali, kako in kje se je Valdemar ponesrečil, in naglo je potekla ura, kar vstopi zdravnik. Preiskal je takoj bolnika in povedal, da je noga dvakrat zlomljena, ter bo vzelo precej časa, da se pozdravi. Preiskal je bolnika tudi na prsih, kjer pa ni opazil nikake poškodbe.

Uravnal je zlomljeno nogo, povezal, dal nekaj navodil in se poslovil z obljubo, da čez par dni zopet pride. Tako ni bilo nikake ovire za Robertov odhod pri-

hodnje jutro. V večernem mraku sta se prijatelja pogovarjala glede odhoda, kar se začuje zunaj ošorjeni možki glas, na kar je Grace, ki je pripravljala večerjo, takoj odhitela ven.

Kmalu sta čula prijatelja zapovedujoč dekliški glas, ki je takoj pomiril prepir med očetom in materjo.

“Gospodar, kakor se vidi, ni zaradi najine navzočnosti tukaj, nič kaj prijetno iznenaden, in to še, povečuje moje trpljenje”, je žalostno vzdihnil Valdemar, “kako je to neprijetno, biti tujim ljudem v nadlego!”

“Tu se ne da pomagati, Valdemar. Sila kola lomi in ti vendar nisi sam kriv svoje nesreče. Če bi ne bilo tiste trhle korenine, bi še sedaj zdrav hodil”, je tolašil Robert prijatelja, “pravzaprav se ti pa ni treba za gondravega starca veliko brigati, ker ste gospa in njena ljubka hčerka tako postrežljive in dobre in so te tako lepo sprejele. Zdravnik pa prav gotovo ne bo dovolil, da bi se dal prepeljati kam drugam. Mati in hči, če boš postal siten, se bodo gotovo na njega sklicevale in ne bodo dovolile, da bi šel od tod. Jaz bi se ne dal prositi, če bi bil na tvojem mestu, ker boljših strežnic ne dobiš nikjer. Kar mene zadeva, bi rad ostal tukaj še iz drugega vzroka — — —”

“Ali si tudi ti ranjen, prijatelj? Škrat je že izstrelil svojo pušico, ki je zadela svoj cilj — — —”

Nikakor, Valdemar! Bolje storiš, da ohraniš svoje puščice zase, ker ta strel je daleč zgrešen. Toraj ti povem svoj vzrok, če tudi se mi boš potem smejal”.

“Krivo me sodiš, Robert, če to misliš. Le odpri svoje srčne zatvornice, resno te bom poslušal, kakor kak indijanski glavlar s svojimi šestnajstimi orlovimi peresi.”

“Šalo na stran, dragi; povem ti, da bi ne imel nič

proti temu, če bi zvedel, kdo je ta Mrs. Gibson. Tako je podobna nekomu, — toda kje sem že videl ta obraz — ne morem se spomniti — in to je, kar je, kar bi rad razrešil.

O-o-o! Toraj na materi so obvisela tvoje oči! V svojih mislih sem te drugače obsodil, kar mi gotovo odpustiš. Mislil sem, da gledaš za Grace”.

“To stvari ne spremeni mnogo, kajti Grace je živa podoba svoje matere. Kakor stara in nova eno ista slika! Ves njen nastop mi budi spomine na nekaj, kar si ne morem razjasniti. Ko sem ugledal mater, se mi je zdelo, da jo moram, kot že davno znanko pozdraviti. In vendar se mi zdi skoraj nemogoče, da bi jo kdaj prej v svojem življenju srečal. In če bi, bi me gotovo ona spoznala, če — — — toda kaj? Vse je pač moja vroča domišljija! Sedaj imaš dovolj vzroka, da se mi smeješ. Čuj! sedaj pride. Prav radoveden sem na snidenje s tem čudnim medvedom”.

Pogled obeh je bil uprt v vrata, ki so se odprla, skozi katere je vstopil farmer in tik za njim mu je sledila žena. Zakonska sta tvorila ravnotako protislovje, kakor Grace in Seth. Kakor hči in mati, različni le po letih, tako tudi oče in sin. Anson Gibson je bil pri svojih petdesetih, njegovi lasji so bili kratko ostriženi, nad ustjem je imel pristrižene sive brke, razoran obraz in izpod štrlečih gostih obrvi so zrli dve očesi hladno in neprijazno proti nepovabljenim gostom. Stari klobuk, ki ga je pokrival, je bil potegnjen globoko na čelo, z rokami na hrbtu je molče obstal ob vratih, kakor bi pričakoval pojasnila od teh tujcev, kaj jih je privedlo v njegovo hišo.

V kljub temu sta prijatelja molče obsedela in pri-

čakovala, da spregovori gospodar. Nastal je mučen molk, katerega je končala Mrs. Gibson s tem, da je predstavila tujca — dočim ; je zopet delalo preglavice Valdemarjevo ime, katero si ni mogla zapomniti. Imenovala ga je "Mister Valdié", ker se to lepše sliši in zapomni in pripoveduje na kratko, kaka nesreča ga je zadela in kaj je doktor Bradi, ki je bil poklican, povedal. "Ta gospod tukaj", je pokazala na Roberta", ima namen jutri odpotovati in Seth ali Rollin ga popelje s konjem na kolodvor".

Starcu se je čelo bolj zmračilo, vendar je spregovoril: "Ne bo mogoče! Seth-a potrebujem jutri doma in Rollin je še premlad, da bi mu zaupal konje. Gospod bo že moral iti peš; gre pa lahko po bliznici in si prihrani za dve milji pota".

Pri teh besedah je Robert zarudel. "Niti na misel mi ne pride, da bi bil vam ali vašim sinovom v nadlego", je spregovoril mrzlo in ponosno; povejte mi le smer poti in kako daleč je do postaje, če vam je tako prav in če niste zoper to, da me za pošteno plačilo nocoj prenočite in jutri z konji peljete do postaje, za kar lahko zahtevate brez sramu tudi pretirano svoto, katero bom pošteno plačal. Midva nisva nobena postopača, Mister Gibson, ampak poštena človeka! Da ni zadela mojega prijatelja nesreča, bi vas gotovo ne nadlegovala.

"Tudi jaz vam nočem biti nadležen, Mister Gibson", se je oglasil pikro Valdemar, tako, da je farmer že imel na jeziku neprijazen odgovor, kar je neopazno vstopila Grace in se postavila med tujce in očeta.

"Ne bodi siten, papa, drugače še prestrašiš naša gošta. Toda ta dva tebe prav malo brigata, ker sem jih jaz pripeljala v hišo. Tu v hiši pa imave me, namreč

jaz in matna besedo; kar si vedno pripoznal in tega ne moreš zatikati. — Sedaj pa še nekaj imam na srcu, eno prošnjo, če boš dovolil. Ali smem jutri napreči rjavca v sani? Nocoj pošteno sneži in jutro bo tako krasen saninek. Kaj ne, da dovoliš?”

Gibsonov obraz je zgubil nad polovico prejšnje mračnosti, ljubeznjivo je pogledal hčer in spregovoril: “Naredi, kakor hočeš, če prav rjavca samega na sani položiš”.

“Rollin me bo spremljal, saj dovoliš!”

“To se pogovorite z materjo, mene ne vprašuj več, je odgovoril oče z mehkim naglasom, na kar se je obrnil proti vratom in hotel oditi. Toda Valdemar, ki je dosedaj ta skrajno neljub pogovor mirno poslušal, spregovori mirno: “Trenutek počakajte, Mr. Gibson! V kljub obupnemu položaju, v katerem se nahajam, vam nočem biti v nadlego in — — —”, dalje ni mogel govoriti, ker je Grace ukazujoče stegnila roko in mu komično dostojanstveno povedala, da tu v hiši ima ona in mati prvo besedo, kateri se ne sme ugovarjati.

“Vi ostanete lepo tukaj, držite se zdravnikovih navodil, ter bodite mirni. Nikakih skrbi si ne delajte zaradi očeta in privadite se na njegovo mrmranje, kajti njemu bi samemu bilo žal in bi se jezil, če bi nas zapustili v takem položaju. Kaj ne, da je tako, papa?”

Grace je zmagala. Mr. Gibsonu se je obraz zjasnil, stopil je nazaj in prijazno ponudil obema tujcema roko.

“Nihče vaju ne bo gonil izpod strehe, če hočeta ostati. Grace vaju je pripeljala semkaj — in akoravno redkokedaj, takorekoč nikdar ne sprejemem nobenega tujca v svojo hišo, bodi za vaju izjema. Ostanita, kakor dolgo hočeta in zaraditega ne mislita, da sta mi v nadlego, če hodim svoja pota. Vsak človek ima svojo po-

sebnost, in moja je ta, da se brez velikega vzroka, za druge ljudi ne brigam. — Grace, ali si sedaj zadovoljena!”

“Da, da, dragi oče! Jaz te poznam pač boljše, kakor pa Seth in pa blebetavi sosedje, ki te hočejo napraviti za celega čudaka. Pojdi z menoj, papa, da ti obujem pogrete copate in ti postrežem, kakor si navajen”.

Brez obotavljanja je sledil hčeri v drugo sobo.

“Nobeden tako ne zna očeta krotiti, kakor zna Grace. Njeni volji se vedno ukloni. Sicer je pa Anson zelo dober človek”, je s ponosom hvalila mati svojo hčer in moža”. Grace ima bister razum in srce, kakor zlato”.

Mladiča sta ji pritrjevala in glasno hvalila, kar pa ni bilo iz hinavščine, temveč jima je prišla ta hvala prav iz srca. Oba sta bila enakih misli, da bi to farmersko dekle z nekoliko šolske izobrazbe in družabno olikanostjo, se lahko gibala v boljših krogih.

Bila je pa Grace v svoji naivni odkritosrčnosti res ljubka in naredila je najboljši utis, tako, da je Valdemar bil mnjenja, da bi ta gozdna cvetka zgubila ves čar in lepoto, ko bi bila presajena iz svežega zraka v zaduhle mestne hiše.

Med tem je bila večerja pripravljena in gospa Gibson je poklicala domače k mizi. Z Grace je vstopil roko v roki njen mlajši bratec Rollin, dvanajstleten dečko, vitkega stasa in duhovitih oči.

“To je moj bratec, Rollin,” ga je predstavila Grace, “midva sva mamina, Seth je pa papov; tako je naša družina sicer razdeljena, vendar pa edina. Malo se še boji, ker redkokdaj vidi tuje obraze, toda ne bo dolgo treba, ko ga ne bo mogoče ugnati. — Pojdi in podaj gospodom roko. Glej tu je Mister Valdemar, ki si je zlomil nogo”.

Prestrašeno se je ozrl deček, ki je dosedaj z otroško radovednostjo opazoval gosta k sestri in jo polglasno vprašal: To je hudo! Ali bo moral zato umreti?"

"Ne, ne, dragi dečko, umrl ne bodem vsled tega, toda precej dolgo bo trajalo, predno bom zamogel zopet hoditi," je odgovoril Valdemar prijazno, "pojdi sem in daj mi roko, Rollin, nič se me ni treba bati. Postala bova še najboljša prijatelja, kajti vsaki dan, kar bom pri vas, ti bom povedal kako lepo povest, če ti bo všeč tako."

S tem si je Valdemar takoj pridobil srce dečkovo, ki se ga sedaj ni več bal in je pogumno stopil k njemu ter mu podal roko. Ko ga je še Valdemar pogladil z roko po svilenih laseh, je bila Grace vsa srečna, kajti tako prijazno in ljubeznjivo še ni nihče dosedaj govoril z njenim ljubljencem - bratcem Rollinom. Valdemar pač ni niti mislil, da bodo njegove laskave besede, ki jih je govoril z dečkom, našle odmev v srcu devojke, kjer so ostale skrite v tajnem kotičku kot lep spomin v njenem življenju, s katerimi ji ni bila usoda nikdar radodarna.

: : :

Zarano drugega dne je Grace, katero je spremljal Rollin, odpeljala Roberta na saneh do bližnje železniške postaje. Valdemar se je grozno dolgočasil, ker je ostal tako sam, toda Mrs. Gibson je storila vse, da bi mu to neprostopljivo bivanje v njeni hiši napravila udobno in ko se je vrnila Grace domov in je bila tako prijazna in domača z njim, kakor s starim prijateljem, se je čutil popolnoma zadovoljnega. Rollina je bilo prav težko spraviti od njegove postelje, tako je vzljubil prijaznega tujca. Tudi Mr. Gison je bil prijazen, dasi redkobeseden,

in je prihajal v hišo samo k mizi. Le Seth je še po strani gledal Valdemarja, kot vsiljenca, kar pa z besedo ni izrazil. Bolniku je bilo celo ljubo, da se ga je izogibal. -V ostalem so ga smatrali domačim, kakor bi bil član družine in sam je imenoval Mrs. Gibson v šali "mamico" in Grace "sestro", kar se je obema dopadlo.

Kako se je začudil Robert, ko je prišel čez nekaj tednov obiskat prijatelja, katerega je najdel v kljub nepričakovano počasnemu zdravljenju tako veselega in domačega, kakor bi bil že od nekaj pri hiši. Robert je bil v Washingtonu, kjer je uredil svoje stvari in prinesel Valdemarju denar, da je bil ta za dalje časa preskrbljen. Po dvadnevem obisku je odpotoval v New York, prej je pa še obljubil Valdemarju, da bo prišel po njega, kadar popolnoma ozdravi in takrat za nekaj časa ostane pri Gibsonovih.

Tisto leto je trajala zima nenavadno dolgo. Toda koncem aprila se je vreme spremenilo in s vso svojo močjo je hitela narava, da zamujeno popravi. Kakor čez noč, je bilo vse v zelenju in cvetju. Valdemar je že toliko okreval, da je ob palici delal kratke izlete v spremstvu Rollina, ki se ni mogel ločiti od njega. Bil mu je zvest spremljevalec in željno je poslušal povesti, katere je znal Mr. Valdemar tako lepo pripovedovati. Tudi Grace je bila včasih zraven in tudi ona ga je z vidnim zanimanjem poslušala. Ko je nekega dne omenil, da bo skoraj toliko zdrav, da bo lahko odpotoval, in da bo prijatelja v New Yorku skoraj iznenadil s svojim prihodom, je deklica obleдела, tako se je te ločitve ustrašila. Tudi Valdemarju je bilo težko pri srcu ob misli na skorajšnjo ločitev od tako prijaznih ljudi.

Nekega jutra se je počutil nenavadno močnega. Zu-

naj je sijalo toplo pomladansko solnce, iz sadnega vrta, ki se je raztezal ne daleč od hiše je prijetno duhtelo cvetje jablan in hrušek. Tja si je zaželel danes Valdemar. Grace se je takoj ponudila, da ga bode vodila, ker Rollin je bil odšel z očetom in Sethom v gozd od koder se bode še le na večer vrnil.

Počasi sta korakala po sadonosniku in ko sta dospela do konca, se vstavi Valdemarjev pogled na nekoliko oddaljenem griču, ki je bil obraščen z velikimi hrasti, katerih še ni doletela usoda, da bi jih posekala sekira in ki so spominjali na nekdanje pragozde.

“Tamkaj pod onimi hrasti mora biti prijetno, spregovori Valdemar, “pojdiva tja — saj ni predaleč”.

“Zakaj ravno tja?” je naglo vprašala Grace,” in nje-no lice se zresnilo, “zakaj ravno tja, ko tam ni nič lepo. Peljem vas raje tam na hribček ob cesti, od tam je veliko lepši razgled po dolini.”

“Rollin mi je pripovedoval, da se vi rada večkrat tam pod onimi hrasti mudite, in rad bi si ogledal ta prostorček, ki je vam ljub, toda če me nočete peljati tja, pa ne grem.”

“Vam je Rollin še kaj več povedal od oni hrastov?” Glas se ji je tresel ob tem vprašanju in njen pogled je prestrašeno čakal odgovora.

“Nobene besede ni povedal več — — — toda kaj vam je, Grace? Ali sem se dotaknil s tem kake skrivnosti, ki je zvezana s tem prostorom?”

“Uganili ste, Mr. Valdemar”, je odvrnila deklica žalostno.

“Toraj pojdiva tja na hrib ob cesti! Gotovo bi jaz bil molčal, če bi Rollin le količkaj omenil, da so z onim gričem v zvezi kaki žalostni spomini”. Valdemar je ho-

tel iti, toda Grace mu zastavi pot, rekoč: "Oprostite moje čudno vedenje in pojdiva tja k "krvavim hrastom" Bila je zopet popolnoma mirna, toda zelo bleda.

"Krvavim hrastom!" je kakor v odmev ponovil Valdemar.

"Tako imenujem jaz tiste hraste, Mr. Valdie, toda drugi jih imenujejo drugače. Farmerji jih imenujejo "črni hrasti", meni in vsem nam, kar nas je v naši hiši pa ostanejo "krvavi". Pojdiva toraj tja in ker sem vam že tako preveč povedala, je bolje, da zveste vse, kajti če bi vprašali morda katerega drugega v hiši, bi ne bilo dobro. Oče bi bil zelo hud, če bi mu le omenili one hraste", je pojasnjevala Grace.

"To se čuje, kakor skrivnost", spregovori Valdemar.

"In tudi je!" nadaljuje Grace in Valdemar je čutil, kako ji je strepetala roka, s katero ga je podpirala pri hoji.

"In vi ste prvi človek izven naših, ki bode zvedel to skrivnost, ki je že več let bila skrbno hranjena. Moram vam povedati, kajti neka čudna šila me priganja k temu, da vam razkrijem, če tudi bi bilo bolje, da bi molčala. Toda srce hoče biti prosto -- hoče zraka. Eno vas prosim. Mr. Valdemar, da ne pravite tega nikomur, temveč ohranite to zase".

Valdemar je pritrdil. Med tem sta dospela do griča, kjer so stali štirje orjaški hrasti, katerih košate veje so se tesno zgrinjale na precej širok prostor pod njimi. Le od ene strani je bil skozi grmovje pristop mogoč in Grace je razrnila vejevje in vstopila sta na kakih dvanajst čevljev v premeru velik prostor, kjer je na sredi stal z bršljinom porasten grob. Ob hrastu je slonela mala lesena klop.

“Toraj grobišče!” je vskliknil Valdemar presenečen.

“Da, Mr. Valdemar, tukaj je grob, ob katerem sem že potočila marsikatero solzo. Samo enkrat na leto pride sem tudi mama — takrat molimo skupno, jaz, Rolin in mama za dušo tega, ki tukaj počiva, in to na oni strahoviti spominski dan, 19. maja. Jaz prihajam večkrat semkaj in sedim tukaj sama, včasih po cele ure. Rollin ne ve, kaj se je zgodilo tukaj in kdo je tukaj pokopan; nje-mu smo samo povedali, da naj ne govori z nikomur o tem grobu — in on je dosedaj molčal. Sedite tukaj poleg mene, Mr. Valdemar, in povedala vam bom celo povest”.

Molče se je vsedel Valdemar poleg blede deklice.

“Letos pišemo leto 1875. — čakajte, da izračunam — letos 19. maja je minulo ravno trinajst let, od kar je mlad seržant Yankeejev, ki so ne daleč od tukaj taborili, prišel s štirimi jezdecimi do naše farme. Prav dobro se se ga spominjam in vam ga lahko opišem, kakor bi ga danes videla. Bil je velike postave in vitke rasti in čednega obraza — katerega so krasile prijazne modre oči in mala polna brada. Toda, bil je vojak in je moral storiti to, kar mu je bilo zapovedano. Vprašal nas je, kje je oče. Mama mu je odgovorila, da ne ve kam je šel. Na to se oglasi nek vojak: “Med rebele”! Drugi jezddec je divje zaklel in kričal: “Zalega farmerska je prestrahopetna, da bi šli med vojake, kjer se častno in na prostem polju bojuje — ti raje streljajo zahrbtno naše fante. Stavim, gospod seržant, da je stari kje v bližini v kakem brlogu — in ko mu pridemo pred cilj, nam da pokušat svinca — po banditskem običaju.”

“Vsako besedo sem si dobro zapomnila in nikdar ne bom tega pozabila.”

“Vojaki so hoteli preiskati hišo, kar je pa seržant zabranil, kajti, kakor je rekel, niso imeli tozadevnega ukaza. Zahteval pa je od matere, da naj mu pove, kam smo poskrili živino. “Krave, teleta, konje imate gotovo kje skrite”, je rekel, in če mu pove resnico, da se nobeden ne bo dotaknil našega imetja, pač pa če taji, da si bodo znali poiskati sami in naj si posledice sami sebi pripiše. Mama mu je zagotavljala, da je oče to malo živine, kar smo imeli, že davno prodal in mi sami nimamo večkrat kaj v usta nesti, da bi se najedli. Takrat pa eden vojakov potegne sablo in zagrozi materi, da jo takoj ubije, če ne pove, kje imamo živino. Zakričala sem in objela mater, ki je stala na smrt prestrašena pred surovimi vojaki. Seth, ki je bil že takrat precej velik in močan, je pograbil v bližini nahajajočo se sekiro in zamahne proti vojaku, katerega bi bil tudi ubil, če bi ga mati ne potegnila pravočasno nazaj. Vojaki so skočili s konjev in hoteli Setha prijeti, toda ta je, kakor jelen preskočil ograjo in tekel čez sadonosnik, do katerega se je takrat raztezal še gozd. Eden vojakov ustrelil s samokresom za njim, k sreči krogla ni zadela in izginil je v gozdu. Sedaj so se hoteli vojaki maščevati nad nami zaradi Sethove vihравsti.

Vojaki so hoteli pretepati mater, katera je ostala popolnoma mirna in povedala besnim vojakom, če so strahopetni dovolj, da se upajo nad žensko in otrokom spozabiti, naj takoj zvrše svoje grožnje. Vojaki so se ji rogali, toda mladi seržant jim je zaklical, naj se sramujejo svojega čina. Tako so naju pustili in začeli dirjati za perutnino, ki je bila na dvorišču. Kmalu ni bilo najti nič živega več, celo starega zvestega psa “čuvaja” so ubili. Mati je bežala v hišo in mene potegnila seboj. Ho-

tela je braniti zadnje kar nam je ostalo — hišo. Mladi seržant jo je prehitel in z napetim samokresom je kričal nad podivjanimi vojaki ter jim zapovedal zasesti konje. Toda niso ga ubogali. Med tem so začeli goreti hlevi in mati je obupno zrla na švigajoči plamen, ki se je bliskovito širil.

Sem od ceste se je pojavilo več jezdecev, katerim je načeloval višji častnik. Tudi vojaki na našem dvorišču so ga opazili in poskakali takoj v sedla. Med tem je dospel poveljujoči častnik skozi vrata na dvorišče. Namignil je seržantu k sebi in sta se nekaj časa tiho razgovarjala. Za tem je zopet odjezdil s svojim oddelkom v gozd. Seržant je potem spregovoril nekaj besed s tovariši, ki so med tem postali zopet slušni in kmalu sta odjezdila dva moža, eden na ta grič semkaj in drugi na sosedo Baricka farmo. Ostali s seržantom so privezali konje za ograjo. Tretji vojak je snel kratko puško, ki je visela ob sedlu in se postavil na stražo, dočim je četrti skubil našega petelina, katerega sem jaz sama krmila.

Radovednost me je gnala, nekoliko pa tudi jeza, da sem šla na dvorišče in pobrala nekoliko peres, kot spomin na ubogega petelinčka, katerega sem tako rada imela. Takrat me pokliče seržant, ki je sedel na verandi, k sebi in me prijazno pogladi po kodrih ter reče: "Ne jokaj, revica! Vojska bo kmalu končana in takrat pridem zopet sem in ti prinesem še lepšega petelina, kakor je ta, ki so ga vojaki vzeli. Zdi se mi, da še danes slišim te besede, tako prijazno je govoril.

Naenkrat pa zakliče vojak pri vratih nekaj meninerazumljivih besed proti seržantu, kateri se je takoj dvignil in tekel z vojakom, ki je na pol oskubljenega petelina nesel v roki, k konju. Trenutek je zadostoval,

in bila sta oba vojaka na konjih.. Seržent je hotel ravno zasesti svojega konja, kar se sem od sadonosnika začujeta dva strela. Njegov konj se je vspel kvišku in padel ubit na zemljo. Tudi vojaki so odgovorili s puškami in sledilo je neprestano streljanje. Jaz sem bežala v hišo in se zagrnila v krilo materi, katera je ravno odstopila od okna. Ko sem zopet pogledala na dvorišče, ni bilo tam več vojakov, pač pa so tam krožili oboroženi farmerji. Sem od sadonosnika je pa ravnokar prihajal oče s puško v roki in zraven njega Seth, ki je tudi nosil puško. Seržant je stal pod velikim orehom pri vhodu na dvorišče.

Videla sem, kako je nameril cev svoje kratke puške na prsi mojega očeta in videla, kako se je posvetilo — moj oče se je sklonil za kadeče razvaline našega tleva — in sosed Bob Jarvis je padel od krogelje zadet. Na to je zadonel grozen krik — Seržant je se ustrelil v prsno do-
ma med napadalce, ki so se mu bližali in se s sabljo, dokler ga niso možje podrli na tla”.

Grace je prenehala za trenotek s pripovedovanjem in globoko vzdihnila, na to je zopet nadaljevala: “Oče je stopil v hišo ves divji in takoj sem čutila, da me je bilo pred očetom bolj strah, kakor pred vojaki. Prestrašena bežala sem ven na dvorišče, kjer sem srečala dva farmerja, ki sta prinesla mrtvega Jarvisa. Tam sta ležala že dva od naših ljudi, krvaveča na tleh, ki pa sta bila samo ranjena. Pri vodnjaku si je še eden izpiral kri, ki mu je tekla iz obraza. Mladi seržant je ležal povezan na tleh med farmerji, ki so glasno in srdito govorili. Seth je stal poleg njega in ga zrl z zlobnimi očmi. Mene, kakor je bilo videti, niti opazili niso. Skrila sem se v grmovju za velik kamen in tam koprnela strahu. Dolgo, stra-

šno dolgo sem tam slonela, vsaj meni se je tako zdelo, kar začujem živahno vrvenje na dvorišču. Hotela sem zbežati v gozd, toda nisem se mogla ganiti. Bilo mi je, da bi se zjokala, toda nobena solza se ni otrnila iz mojih oči. Začuli so se koraki — in četa mož je korakala ob grmovju, med katerimi je šel seržant, ki pa ni bil več zvezan in je nesel v roki lopato. Od druge strani, skoraj naravnost proti meni, je šel moj oče, kateremu je sledila mama. Videla sem, kako je vila roke in prosila — oče je zanikal z glavo in ji zagrozil s pestjo. Sprevod se je ustavil ravno tukaj pod temi hrasti. Iz mojega skrivališča sem videla vse. — Seth je vrgel na tla sekiro, in pljunil pred seržanta, na kar so se drugi surovo nasmejali. Med tem stopi iz vrste eden naših sosedov, vzame seržantu lopato iz rok in jo zasadi v zemljo, rekoč: “Požuri se, pes, da bo jama prej gotova. Prej, ko boš dovršil svoj grob, prej bodeš imel pokoj! Čuješ tam grmenje topov? Naši dečki so na delu in ne računaj na kako rešitev! Slišala sem tudi jaz zamolklo gromenje in čez nekaj dni, ko je prišel moj oče domov, smo zavedli, da je general Jackson porazil “Yankee-je” in jih pregnal iz Viržinije. Od takrat nisem več videla “jenkijev”.

Seržant je prijel lopato in začel kopati. Bil je zelo bled, toda miren. Zdelo se mi je, kakor bi se smehljal. Vsa kri mi je udarila k srcu. Hotela sem kričati, toda glas mi je zamrl v grlu. Dva farmerja sta pomagala nesrečnežu z motiko. — Moja mati je stopila med temno zročje može in se oklenila za vrat enemu izmed njih in prosila naj se usmilijo ubogega seržanta, naj ga ne umore, ker je nas branil. Če je pa “Yankee” zato ni sam kriv. — — . Toda možje niso čuli njenih prošenj. Oče je pristopil in srdito sunil mater, govoreč: “Poberi se domov

— in ne skrbi za tega psa. Če bi bila ti prava Američanka, bi se gotovo no potegovala za tega zaščitnika črncev". Drugi so se smejali in mati je odbežala nazaj v gozd. "Pusti jo, Anson," je spregovoril eden izmed tolpe, katerega nisem poznala in oče se je pomiril. Zakrila sem oči, ker nisem mogla več gledati ubogega seržanta, ki si je kopal lastni grob.

Ko sem zopet pogledala, je bila jama že do pasu globoka. Seržant je bil v sredi in metal zemljo iz nje, kar skočita oba farmerja, ki sta pomagala, iz jame. Več strelav je padlo in dim smodnika se je valil nad odprtino, v katero je zginil mladi seržant. Hipoma so vsi možje stali ob jami, iz katere se je čulo zamolklo stokanje. "Daj mi puško, Seth, — še živi" — sem slišala svojega očeta — Seth je ubogal in oče je ustrelil v jamo. Za trenotek je vse utihnilo. — Površno so zagrebli možje grob in se podali domov. — Kaj sem jaz takrat čutila — ni mogoče izraziti z besedami. — Čutila sem se osamljena na svetu polnemu umorov in smrti. Zgubila sem v tem hipu očeta in brata, katerih sem se bala — in zaničevala. Na povratek matere tudi nisem več mislila, kajti uverjena sem bila, da bodo hudobni možje tudi njo umorili, ker je prosila za nesrečnega seržanta. — Kakor v snu, sem čakala, da tudi mene umore."

"Čudno se vam je morda zdelo, Mr. Valdie, da mi oče vse moje želje izpolni in vse tako naredi, kakor jaz hočem. To se razume, da iz tega vzroka, ker me ima zelo rad. Ko me je nekaj časa po tem umoru našel, se je prestrašil in skušal me je pregovoriti, da je bil "yankee" — tako je imenoval mladega seržanta, hudoben človek — in niso mogli boljšega storiti z njim, — kakor ga umoriti. Vrnjela mu nisem in sem se ga izogibala. Ve-

dno me je neka zona spreletela, kadarkoli sem ga videla; kar je očitno to sam opazil in skušal je to popraviti. Od tega časa mi ne odreče nobene stvari. Ko sem dopolnila svoje deseto leto, bilo je 19. maja — spoznala sem tembolj, kako grozen zločin teži mojega očeta, kako ga dela nesrečnega. S spoznanjem tega se je vzbudilo v meni sočutje do njega, ki je trpel grozne duševne muke in — bila sem mu zopet prijazna. Dolgo je že od tega časa — in vsled tega mi je od takrat tako naklonjen — da mi ni odrekel še nobene želje, katero je le spolniti zamogel. Ne bom se hvalila, toda bila sem njegov dobri duh, in svojega vpljiva nisem nikdar zlorabila — temveč sem ga navajevala stem le k dobremu.”

“Marsikaj vam je bilo, Mr. Valdie, dosedaj zagonetnega, in ne čudite se vsled tega, da je Seth postal na pol divjak, ki svojem starišem ne kaže nobenega spoštovanja. Ne pretiram, če rečem, da se je meni docela od-tujil in neresnico bi govorila, če bi rekla, da ga ljubim, kakor svojega brata. Tudi Seth ima svojo dobro stran, in mogoče nimam prav, da mu nisem naklonjena, kakor sestra. Uvidevam, da mu delam krivico in zato si prizadevam mu biti prijazna — če tudi ne iz srca. Srcu se ne more zapovedati, dasi sem skušala zatreti v njem to tajno mržnjo.”

V temnih očeh devojke se je zablestela solza in na njenem belem licu se je pokazala kakor senca, vsa težka boleost, katero je nemo nosila v svojem srcu in ki ji je grenila celih trinajst let, kakor móra, vsa njena mladostna leta.

Valdemar je molčal in zamišljeno zrl na grob. Ni mogel najti besed, da bi prekinil deklici pripovedovanje. Grace je nadaljevala: “Gnana po neki tajni sili, sem vsta-

la iz svojega skrivališča in šla proti grobu. Nisem se prav zavedla, kaj hočem, ko sem se zgrudila kakor omračena vsled tega, kar sem v tem kratkem času doživela na grob. Kako dolgo sem ležala, ne vem, toda spominjam se, da je mehka roka pobožala moje čelo. Vzdrabila sem se. Videla sem pred seboj blede in prepadeno obličje moje matere. Njene globoko udrte oči so nestalno pogledovale okrog in kakor iz daljave ji prihajal njen glas, ko je vprašala: "Kam so odšli?" Namestu odgovora, glas mi je zastal v grlu, sem pokazala proti hiši.

"Kje je seržant?" je vprašala dalje in pogledala vprašujoče grob. Nemo sem ji potrdila z glavo. Strepetala je po vsem telesu. Toda takoj se je zopet umirila, rekla mi je naj počakam, in odšla je proti hiši. Gledala sem za njo, hotela sem jo poklicati nazaj — nobenega glasu nisem spravila iz ust. Kmalu se je vrnila in prinesla je s seboj lopato. Odkopala je grob, kateri je bil slabo zasut in kmalu je dvignila mrliča, ki je bil od več krogel prestreljen, iz jame. Lice je imel nepoškodovano. Mati se je sklonila k njemu in mu odpela krvavo vojaško uniformo. Preiskala je žepe njegove suknje in najdla v njej listnico. Naglo jo je odprla in pogledovala pisma, ki so bila v njej. Nekaj listov je tudi padlo na tla, katere sem jaz pobrala in ji izročila. Tudi te je z naglico prečitala. Le eno pismo je bilo še neodprto in tega je odprla in hotela čitati, toda bilo je pisano v tujem jeziku. Tega je odložila neprečitaneга, ker mama zna samo angleško. V listnici je bila tudi slika krasne mlade deklice in pod podobo je bil podpis: "Yours for ever, Alma". — "Vedno tvoja Alma".

"Alma!" je vskliknil Valdemar. Njegova desnica

se je oklenila rame pripovedovalke in prestrašen je zrl njej naravnost v oči.

“Sliko imam shranjeno v moji skrinji poleg drugih spominov na mladega seržanta in lahko se sami prepričate, da je ravno tak podpis na njej. — Toda — kaj vas je to ime tako prestrašilo?”

“Pripovedujte dalje, prosim! Kako je bilo seržantu ime?” je silil Valdemar.

“Frank Burton je bilo napisano na enemu izmed pisem, v katerem je bil zaradi svoje hrabrosti pohvaljen od poveljnika. Na onem pismu, ki ga mama ni razumela, je bil pa naslov: F. W.”

“Nadaljuj, Grace — nadaljuj!”

“Mati se je nekoliko umirila. Glasno je prej zakričala, ko je čitala ime Burton, kajti tako se je pisal njen oče. Bala se je, da je mrtvi seržant njen mlajši brat Harry, od katerega že več let ni nič slišala, tako sta si bila podobna. Ker je pa Harry znal samo angleško, se je zdelo nemogoče, da bi bil to ena ista oseba, ker seržant je govoril s svojimi tovariši nemško. Njegov obraz se ji je zdel takoj ob prvem srečanju z njim, znan, kakor bi ga bila kje že videla, toda vsled splošne zmešnjave in razburjenja ni takoj mislila na to. Še le, ko je od očeta in njegovih tovarišev pregnana tavalala po gozdu, jo je navdala slutnja, da je mogoče Harry šel med vojake in te misli se ni mogla iznebiti. To jo je pa prignalo do tega, da je odkopala grob, da bi se prepričala iz kakih listin, ki jih gotovo ima umorjeni pri sebi, če ni to njen lastni brat.”

“Moje pripovedovanje bo kmalu končano. Stari zamorec Squire, ki je bil hlapec pri sosedu Baricku, je zbil rakev in umil mrliča ter ga zavil v rjuho, ki jo je

mati prinesla. Izkopal je globokeje zemljo in ga pokopal. Samo mi trije smo bili seržantovi pogrebci”.

“Oče in Seth sta prišla še le čez teden dni domov. Jaz sem povedala materi vse, kar sem videla in mati je govorila sama z očetom. Potem mi je bilo strogo prepovedano, kdaj spomniti na ta grozni dogodek in — mati je večkrat govorila o tem — prvič sem danes prelomila to zapoved. Če sem se stem kaj pregrešila, naj mi Bog odpusti. Nisem se mogla več premagati in odkrila sem vam to tajnost, če tudi sama ne vem, kaj me je k temu napotilo”.

“Ali imate še tisto pismo, katerega ni mati razumela, ali ste ga poslali na dotični naslov?” je hladno vprašal Valdemar.

“Mati ga je hotela odposlati, toda oče ji je zabranil, ker bi znalo to nam nakopati nesrečo. Listnico, uro in verižico, nekaj drobiža in drugih malenkosti je dala mati spraviti meni. Vse še imam danes v moji skrinji”.

“Lepo vas prosim, Grace, prinesite mi dotično listnico in sliko”, rad bi jo videl?”

Neodločno je vprla Grace svoje oči v Valdemarja, ki je ponovil svojo prošnjo: “Zaklinjem vas, Grace, покаžite mi te stvari! Premislite na strah in boleost, ko je mati umrlega za njim zaman poizvedovala! Tudi mene se loteva bojazen, kajti skoraj sem prepričan, da poznam dekle, katere sliko ste našli pri Frank Burtonu. Tudi sem prepričan, da se seržant ni tako pisal, temveč si je to ime pridjal še le, ko je prišel v Ameriko. Prinesite mi dotične stvari, Grace!”

“Prinesem — kajti vam ne morem odreči tega, Mr. Valdie!” je odgovorila deklica.

Ko je Grace odšla, da prinese stvari, za katere je

Valdemar tako prosil in jih tako želel videti, je ta vstal in zrl globoko ginjen na grob in polglasno sam seboj govoril: "Ako me slutnja ne vara, da je ta seržant pogrešani Franc, na katerega povratek je Alma v trdnem in neomajenem upanju v svojem omračenem duhu dolgo vrsto let zaman pričakovala! Morda jo to ozdravi, nemogoče pa tudi ni, da umrje vsled novice, če bo izvedela, da smo našli njegov grob. Vsled zgube dragega ženina, ki se ni več vrnil k njej — ljubeči nevesti — omračil se ji je um in še danes čaka v tem tužnem stanu na njegov povratek. In Robert? — Takoj mora priti sem ako se prepričam, da v resnici v tej gomili počiva Franc".

Preteklo je več, kakor pol ure, ko se je Grace vrnila.

"Nisem si upala prinesiti teh stvari sem, brez, da bi vprašala za dovoljenje mater. Mama ni imela nič proti temu", in izročila je Valdemarju zeleno usnjato listnico. Hlastno je segel Valdemar po njej in trepetaje je odvezal trak, s katerim je bila zvezana. Z mrzlično naglico je prelistal vsebino in takoj je našel sliko. Vskliknil je začudenja in zakril si je obraz z rokami, da bi prikril svoje razburjenje.

Grace, ki je stala ob grobu, se je obrnila proč od njega, da bi zakrila solze, ki so ji tekle po licih. Njeno srce je burno bilo, kakor bi hotelo počiti od bolesti. — Dejstvo, da se ta seržant ni imenoval Burton, temveč je imel drugo ime, katero se je začelo z začetnico W. in slutnja — da je morda ta W. — grozno! Valdie bode njenega očeta — njenega brata proklinjal, kot morilca svojega brata! Sovražil, — da, sovražil bo celo družino — in tudi njo? — Grace se je prijela z obema rokama za glavo, kjer so se borile njene misli, kakor valovi razburkanega morja. Toda zavedla se je, njena nepokvarjena in odločna narava

je zmagala. Obrnila se je in se ozrla na Valdemarja, ki je bolešno in kakor zamaknjeno zrl še vedno v Almino sliko. Kdo bi bila ta Alma in v kakem razmerju je ona z njim? — To je bila njena nova misel — nič manj grozna od prejšnjih, ki so se pojavile v njeni duši.

Globoko je vzdihnil Valdemar in položil sliko zopet v listnico. Na to je poiskal iz nje pismo, ki je imela naslov: "Mr. George Brener, Marburg — Austria. Odmotal je pismo, ki se je glasilo:

"Ljubi stric: — Stem pismom Vam pošiljam svoj zadnji pozdrav iz tujine in sporočam Vam, da odslej ne bom več v napotje visokem plemenitašu, kajti Alma je prosta. — Sporočite tudi, na svoj plemenitaški stan ponosnemu gospodu polkovniku pl. W., da je "neumni dijak" vzel svoje ljubezenske sanje" seboj v grob — in da je padel kot vojak za veliko idejo — svobode. Sporočite mu, da sem šel v smrt s tem večjim pogumom, ker mi je bila odrečena zveza z — Almo. Tudi si ne prizadevajte, dragi stric, tolažiti Alme, ker take rane zamore le čas izbrisati! Da, k ljubemu Bogu naj se draga in nepozabna Alma zateka v svoji boli kajti On je usmiljen in dober, ljudje pa niso. Alma me ljubi — in ta zavest me bo tolažila in me spremljala, kot sladka spremljevalka v temni grob. Vaš nesrečni nečak **F. W.**"

Pismo mu je padlo iz rok. — Zaman je Alma leta in leta upala in pričakovala, da se povrne njen Franc in pride po njo, kakor je obljubil. — Hrepenenje po njem, ji je omračilo njen tako čist razum! Slednjič imam v rokah dokaz, ki naj bi Almi pomagal k zdravju? Toda kako. Že sedaj se bojim, da jo bo to poročilo umorilo. Težko, da bi prenesla ta udarec. Mar ni srečnejša v svoji blodnji sedaj, kakor bi pa bila prebujena iz nje in zrla

golo resnico? Le spretni roki izkušenega zdravnika bi se morda posrečilo jo ozdraviti s to novico. — Toda dvomim! Le Robert mi zamore svetovati, le on naj odloči to stvar, zato ga takoj pokličem — da pride sem. Potem je pa tudi konec mojih sanj o sreči, kajti v ta grob se pogreznejo tudi moje nade — kot pozabljene. — Grace niti ne sluti, kako draga mi je postala in se bode bode lahkega srca od mene poslovila.”

Grace je slišala šepet njegovih ust, ki so izgovorile njeno ime in se zdržnila. Drugih besed ni razumela. — “Zakaj je imenoval njeno ime?” se je vprašala Grace, ker Valdemar je popolnoma pozabil na njeno navzočnost.

Kar je Valdemar sklenil, je hotel tudi izvršiti. Vstal je in se vzravnal. Listnico je spravil v žep svoje suknje. Njegov glas je bil miren in odločen.

“Rad bi govoril z vašo materjo, Grace. Jaz poznam seržanta”.

Toliko, da se ni zgrudila, se je prestrašila njegovega glasu in kri ji je stopila v glavo.

“Vi poznate seržanta?” Ali je ta W. podpisan v tem pismu vaš — — — ?”

Ni končala stavka, toda Valdemar je uganil, ko je hotela reči in ji odgovoril z bolestnim usmevom: “Ne! Seržant ni bil moj brat, tudi ne moj sorodnik, vendar mi je bil zelo blizu. Naj vam za sedaj to zadostuje, v kratkem zveste vse. Pojdiva k materi, Grace!”

Molče je pritrdila devojka, da se strinja stem, siloma je zadržala solze, ki so ji silile iz oči in odkorakala sta proti hiši.

Zelo čudno se je zdelo Mrs. Gibson, da je Grace izdala Valdemarju skrivnost, katero je prej tako skrbno čuvala in nič manj tudi to, da pozna tudi umorjenega

in to Almo. Bistremu materinemu očesu ni ušlo, da je opazila od tedna do tedna večjo zaupljivost med Grace in Valdemarjem in da je bila zadnji čas Grace proti njenemu običaju, raztresena in sanjava. Vedela je, od kod to izvira in nič ni bila proti temu.

Da mu je Grace izdala skrivnost, se ji je zdelo prav, kajti prejkoslej bi tako zvedel, kajti groba bi nikakor ne mogli pred njim skriti, ko bi bil že enkrat član družine. Ni se ji pa zdelo prav, da je Grace povedala že sedaj, kajti čas za to bi bil bolj primeren še le, ko bi že Valdemar prosil za njeno roko. Valdemar pa še ni — Grace še ni materi nobene reči zamolčala — spregovoril nobene besede o ljubezni, ki jo goji do nje. Kako je vendar mogla Grace to že sedaj povedati? Ali je imela namen ljubljenega mladeniča stem prisiliti do kake izjave, ki bi storila konec tega boja med upanjem in strahom v njenem srcu, da je postavila njegovo ljubezen in prijateljstvo na ogenj poskušnje? Čudno to, kajti Grace je vselej prej premislila, kaj je govorila.

In če Valdemar pod krvavimi hrasti umorjenega seržanta pozna — če ni — — — ? Spomnila se je na podpis F. W. — Njen oče je bil rodom Nemec. Ime Burton si je pridjal v Ameriki vsled nesporazuma in sovraštva do svojih sorodnikov, pred katerimi je hotel zakriti vsako sled za seboj. Pravega imena svojega očeta ni nikdar zvedela, kajti še le na smrtni postelji je povedal že takrat omoženi starejši hčeri, da ni Burton njegovo pravo ime. Toda predno je zamogel povedati svoje prejšnje ime, mu je smrt za vedno onemela jezik. Ni li to več, kakor samo slučaj, da se je ta seržant imenoval tudi Burton? Ali niso morda v starem kraju slednjič zvedeli, da si je spremenil ime? — Prav lahko je tudi mogoče, da je u-

morjeni bil njen bližnji sorodnik — mogoče stričnik — ali celo Valdemarjev brat? Tako so ji sledile misli iz katerih jo je predramilo lajanje psov ob vhodu na dvorišče. Na njen klic je takoj utihnilo lajanje in ob vhodu je stopil s konja jezdec in ga peljal za uzdo na dvorišče.

“Hallo, Mrs. Gibson, kako se imate?” je pozdravil gospodinjo. “Danes me pač niste pričakovali! Kako se počuti bolnik?”

“O, Mr. Waldburg!” je vskliknila začudenja. ”Res, tako nenadoma vas nismo pričakovali. Privežite konja v hlev. Drugo bo že Grace oskrbela. Z Mr. Valdemarjem sta šla na vrt. Bodite mi srčno dobrodošli! Takoj pokličem Valdemarja! Vstopite v hišo! Saj niste tujec pri nas!”

Robert je hotel gospo poklicati nazaj in sam poiskati prijatelja in ga iznenaditi, toda že je odhitela za vogalom. Vstopil je v hišo ter odložil površnik in stopil k odprtemu oknu. Že je začul iz verande Valdemarjev glas in trenutek pozneje je že bil v sobi.

“Bog te živi, Robert! Kaj te je privedlo sem tako nenadoma?” je vskliknil Valdemar in prijatelja sta se objela.

“Privedle so me sem moje osebne zadeve”, je resno odgovoril Robert, “v Mariboru mi je umrl stric Brener, ki se me je bogato spomnil v svoji oporoki. Odpotovati moram čez morje, da dvignem svojo dedščino”.

“Stric ti je umrl? In ti potuješ v domovino? Zopet čudno križanje slučajev, ki vse drugače prinesejo, kakor sva si delala načrte”.

“Meni se pa ne zdi, da bi to potovanje imelo iz najinimi načrti kaj opraviti. Nasprotno, še utrdilo jih je. Stričevo premoženje bo omogočilo mojem očetu, da se na stare dni odpočije. Jaz in moj brat Friderik pa prevzameva banko in pri tem ti tudi ne bodeš slabo vozil. Oče

že ima svojih štiriinšestdeset na svojem hrbtu in je skrajni čas, da mu z bratom odvzameva težko breme in skrbi. Ljubše bi mi seveda bilo, če bi ti bil že zdrav in bi kar z menoj odrinil v New York. Bi me v pisarni nadomestoval v moji odsotnosti. Kaj praviš, bi ti bilo to mogoče storiti?"

"Veliko ti imam na to odgovoriti, toda pojdiva v mojo sobo in tam me potrpežljivo poslušaj. Mrs. Gibson bo gotovo oprostila, da te hočem imeti trenutek za se."

Mrs. Gibson se je samo naklonila, kajti ni mogla spregovoriti nobene besede. Prijatelja sta se podala v malo sobico in Valdemar je vrata za seboj zaklenil.

Grace, ki se je vračala v Valdemarjem od "krvavih hrastov", se je takoj, ko ju je prišla mati klicat, od njega poslovila in šla v hišo pri stranskih vratih, kajti preveč je bila razburjena, da bi lahko mirno pozdravila prišleca. Slišala je potem, da sta oba šla iz velike sobe, videla je, kako sta šla v Valdemarjevo sobo, razločila je dobro, kako se je ključ v vratih obrnil in tudi vedela, kaj se bodeta pri zaprtih durih pogovarjala. Ura odločitve, katero si je tolikrat s strahom, vendar s polnim zaupanjem želela, je prišla. Ni zamogla več materi molčati o tem, kar ji je razburjalo srce in dušo — potrebovala je tolažbe in utehe.

Mrs. Gibson je pričakovala, da bode Valdemar prej z njo govoril in jo izpraševal, toda žalilo in tudi skrbelo jo je, da je najprvo hotel govoriti z Robertom. Tudi Grace dolgo ni prišla v sobo. Zdela se ji je že cela večnost. Ko je slednjič vstopila Grace, se je globoko oddahnila. Celo vrsto vprašanj je stavila hčerki, kateri so pa jele pojemati moči, da je morala sesti na stol. Plakaje se je zgrudila

poleg nje na kolena, ne zavedajoč se, kaj dela. Deklici se je prvi povrnila prejšnja moč in je vstala. Dvignila je mater in jo peljala v naslonjač.

“Mama, hočem ti povedati, kaj sem danes zvedela pod “krvavimi hrasti” in kaj sklepam o tem. Tudi ti moram povedati, kako lepe nade skriva moje srce, če tudi se ne bodo nikdar uresničile. Na to je pripovedovala tisto malo, kar je slišala o mrtvem seržantu od Valdemarja. Zaupala ji je tudi skrivnost, da ljubi Valdemarja — — — in da se boji — da jo ne bo maral — sedaj. Dolgo časa so sedele v prisrčnem objemu mati in hči, ki so se eno drugo tolažile in bodrile, da je že več nego dve uri preteklo, od kar je prišel Robert.

Zdrznila se je gospa, ko je pogledala na uro in kosilo še ni bilo pripravljeno. Ognjišče je bilo še mrzlo in gostu še niso nič postregli. Sama sebi je očitala pozabljivost in se poprijela dela. Kmalu je bilo s pomočjo hčerke kosilo gotovo. Sama je šla klicat mlada gospoda, da prideta v obednico. Obstala je pri vratih in poslušala, ko sta prijatelja hlastno govorila v jeziku, ki ga ni razumela.

Še le na ponovno trkanje je odprl Valdemar vrata, ki je prosil, naj ne čakajo z obedom na nju, ker bodeta prišla pozneje.

Zopet je pretekla ena ura, toda nobenega ni bilo iz sobe. Zelo neprijetno je bilo to čakanje za mater in Grace.

Med tem je prišel oče z sinovoma domov. Nista jih opazile in tembolj sti se prestrašile, ko je stopil oče v vežo in robantil. Naglo je vstopil v sobo, ozrl se na mizo, ki pa še ni bila pogrnjena.

“Še ni obeda?” se je zadrl, kakor je bil navajen, če

mu ni bilo kaj po volji. "Požurite se, da ne bo treba še pol večnosti čakati na obed! Težko delo smo imeli in ob tem času se že prileže kaj gorkega."

Lahno je vzdihnila Mrs. Gibson, kajti bala se je, da utegneta vsaki čas priti gosta v obednico in se srečata z morilcem, in tako ji je bilo nemogoče preprečiti mogoče usodepolen prepir med njimi. Gibson je opazil zadrego svoje žene in vprašujoče pogledal hčer.

"Tukaj nekaj ni prav!" je zakričal, — kaj se je zgodilo? Govorite!"

Obe ženski sti molčali.

"Kaj, še odgovora ne dobim?! Grom in stréla, kaj se je pripetilo v moji hiši? Vedeti hočem! Grace, pa ti povej, če je materi gobec zarasel!"

"Sama vem prav malo in mama še manj", je odgovorila Grace z mirnim glasom. "Bodeš moral pač nekoliko potrpeti, potem pa zveš morebiti še več, kakor ti bo ljubo".

"Res ne vem, če ste vidve zgubile pamet, ali sem jaz neumen. Hočete se morda norčevati iz mene! Govorite!" je zakričal mož in udaril s pestjo po mizi, da so šipe v oknih zašklepetale. Divja jeza mu je sevala iz globokih črno obrobljenih oči, ki so se ozirale srdito sedaj na ženo, sedaj na hčer. Tak je bil, kakor ga je videla Grace takrat, ko je umoril seržanta. Grace se je stresla ob tej misli in malo je manjkalo, da ni na glas zakričala groze.

Vrata so se naglo na stežaj odprla. Gibson se je ozrl in vstopila sta Valdemar in Robert.

"Morilec! Morilec — — mojega brata!" je srdito zakričal Robert in hotel napasti gospodarja. Še o pravem času ga je prijel Valdemar za roko, da tega ni storil.

S prestrašenim vsklikom je skočila Mrs. Gibson

med nasprotnika, da bi tako z lastnim telesom ščitila svojega moža. "Grace, pomagaj! Tvoj oče je! Ubiti ga hoče!"

"Robert, ne prenašli se! Ohrani mirno kri!" je miril Valdemar.

"Sem prišel v kak razbojniški brlog, ali norišnico? Ali ni to moja hiša?" Kaj hočete od mene?!"

"Kri, ki ste jo prelili tam pod krvavimi hrasti, kri seržanta, katerega ste ubili kakor psa! Umorjeni je moj brat!"

Kakor od strele zadet, je za trenutek obstal Gibson, obraz se mu je skremžil, da je bil komaj človeku podoben. Toda le trenutek. — Zaškrtal je z zobmi in z bliskovito naglico je segel za pas, iz katerega je privlekel nož in siknil: "Kateri hudič vam je to povedal?" Grozeče je dvignil ostrino, in gotovo bi zamahnil na nasprotnika, če bi v tem Grace ne priskočila in zaklicala očetu: "Nikar, oče! Hočeš si obtežiti dušo še z enim umorom?"

"Prostora!" je zakričal in se zagnal proti vratom. Nekaj hipov za tem je bil že na dvorišču, kjer je zasedel v splošni razburjenosti pozabljenega Robertovega konja.

Zaklicala je še Sehtu, ki se je pojavil na pragu hleva: "V hiši je hudič, ki naju hoče uničiti — veš — zaradi onega — pod hrasti"; in oddirjal je skozi vrata na cesto. Takoj za njim je odjezdil Seth na neosedlanem konju v divjem diru in oblak prahu je zakril jezdeca na prašni cesti.

Rollin, ki je pomagal starejšemu bratu pri razpreganju in ravnokar privezal k staji drugega konja, se je prestrašil in zbežal v hišo, kjer je Grace mrtvaško bleda in

nepremično ležala na tleh z glavo naslonjeno v naročje poleg nje sedeče matere. Oči so ji bile zaprte in njeno dihanje se je komaj opazilo. Robert je stal z sklenjenimi rokami pred onesveščeno devojko. Valdemar je sedel na stolu, s komolci oprt na kolena, zakrivši si z obema rokama obraz.

“Mama, — Seth in oče sta odjezdila! Oče je tako čudno zgledal — — Kaj se je zgodilo z Grace? Ali je mrtva? Grace! — slišiš, Grace!” je klical deček in zgrudil bi se bil na brezzavestno sestro, če bi ga mati ne potegnila k sebi. Položila je njegovo glavico na svoja prsa in ga stisnila k sebi.

“Ne jokaj, dete! Grace samo spi — oče in Seth bosta kmalu prišla nazaj — —”.

“Če Grace spi, jo moremo spraviti v posteljo”, je spregovoril Rollin in hotel dvigniti toliko ljubljeno sestrico.

“Da, Grace mora v posteljo!” je odgovorila mati.

“Robert, hočeš namesto mene tukaj pomagati?” je vprašal Valdemar tovariša in pokazal na svojo nogo, “kajti jaz sem pohabljenec in sem brez moči”.

Robert je pritrdil in s pomočjo matere dvignil deklico ter jo odnesel v njeno sobo. Ponudil se je, da gre takoj po zdravnika. Mrs. Gibson je bila mnjenja, da ne bo sile, kajti žila ji je začela biti točneje in tudi dihanje je postajalo bolj redno.

“Grace ne mara zdravniške pomoči brez velike sile, in upam, da je izven nevarnosti. Počitek ji bo storil dobro. Glejte, že odpira oči”.

Valdemar je stopil tik postelje in se sklonil, da bi se prepričal, če je postalo dihanje res redno. Med tem je deklica odprla oči, ki so ljubeznjivo zrle naravnost v njegov obraz.

“Valdie, ljubi Valdie!” so zašepetala njena ustna — in potem je zopet zaspala. Materi ni ušel ta šepet, dobro je slišala te besede, ki so odkrile vso tajnost dekliškega srca. Valdemar je zarudel, odstopil je od postelje in predlagal Robertu, da bi šla se sprehajati na vrt.

“To vama bo dobro storilo, gospoda! Le pojdita malo na zrak”, je pritrdila Mrs. Gibson, “za Grace je tudi bolje, da je sama, ker potrebuje miru. Če bi se ji pa shujšalo, vaju bom pa poklicala”.

Molče sta korakala prijatelja čez sadonosnik proti “krvavim hrastom”. Obstala sta ob grobu. Obema se je milo storilo, saj to je bil grob, v katerem leži pokopan brat in prijatelj — ki ju prosi odpuščanja za brezsrčnega morilca. Oba sta čutila eno in isto mehko v srcu — obema so silile solze v oči.

Valdemar in Robert sta si bila prijatelja že od mladih nog. Skupaj sta sedela v šoli na eni in isti klopi in skupaj sta hodila iz šole domov.

Njuni stariši niso občevali med seboj. Na svoje plemstvo ponosnemu polkovniku Hans. pl. Wehrbrink-u se je zdelo pod njegovo čast občevati z meščanskimi krogi. Toda njegova otroka, Alma in Valdemar sta pa bila drugega mnjenja. Kakor sta si bila Robert in Valdemar vedno iskrena prijatelja, kar ponosni polkovnik ni mogel preprečiti, tako sta si bila Franc Waldburg, ki je dopolnil svojih osemnajst let in obiskoval višjo šolo in Alma, ki je prezirala plemenitaše in barone, zelo naklonjena. Polkovniku je bila ta ljubezen trn v očeh, in ko se je Franc enkrat opogumil in ga vprašal za roko njegove hčerke, ga je surovo odpodil. Almi je pa grozil, da jo bo razdedil in zavrgel, če ne razdere takoj tega, nje nevrednega znanja in se poroči z nekim ogrskim čast-

nikom, ki je bil visokega rodu. Tudi Franc je moral od svojega očeta prestati očitane, češ, najprej svoje šole dovrši, preskrbi si službo in še-le potem naj si izbere za ženo dekle njegovega stanu, kajti ne bodo se ga branile bogate in lepe neveste, ki jih bo snubil sin bankirja Waldburga.

To nasprotovanje starišev pa ni prav nič oviralo ljubezni mladega para, temveč jo je še celo podžgalo in okrepilo. Franc je skrivaj odšel v Ameriko, kjer si je mislil dobiti službo. Kakor hitro bi se to zgodilo, bi Alma, ki bi kljub očetovi nemilosti sledila glasu srca, šla za njim in se poročila. Franc je vedel, da je mlajši brat njegovega očeta že leta 1830. odšel v Ameriko in tam spremenil svoje ime namreč iz Karl Waldburg v Charles Burton. Temu vzgledu svojega strica, katerega je mislil na ta način v Ameriki najti, je sledil in si tudi nadel ime Burton. Toda, kakor je že toliko ljudi bilo razočaranih, ki so prišli za srečo v Ameriko, tako se je godilo tudi Francu. Ni mogel dobiti nobene pripravne službe in tudi za stricem je zaman povpraševal. Kmalu po njegovem prihodu se je začela državljanska vojska in položil je svojo srečo in prihodnost na ostrino meča. Pisal je Almi, da je vstopil v zvezno armado, kjer upa doseči častno službo. Za tem mu je poslala Alma svojo sliko in pismo, v katerem mu je zatrjevala zvestobo do groba.

Alma ni dobila od njega nobenega pisma več in po sklenitvi miru je dobil njegov oče sporočilo, da je padel. Oče je takoj vprašal pri ameriškem vojnem departmentu za podrobnosti o sinovi smrti in preiskava je dognala, da je bil seržant Frank Burton od 19. maja istega leta v poročilih zaznamovan, kot pogrešan.

Almi se je vsled grozne novice omračil um in od takrat ni bila več zdrava. V svoji tihi blodnji je vedno upala, da se povrne njen Franc. Ko so si prizadevali jo prepričati, da se ne povrne več, je smehljaje odgovarjala, da ne veruje teh pravljic, pač pa da gotovo pride po njo, ker ji je obljubil in njegova beseda je trdna, kakor skala. V tem prepričanju je tudi ostala.

Njen duh je postajal dan za dnem temnejši in njeno telo je shujšalo, da je ni bilo več spoznati, da je to nekdanja krasna Alma. Valdemar se ni bal zastonj, da bi ji poročilo, da je našel Francov grob, utegnilo pretrgati nit njenega življenja, če tudi bi jo rešilo morda duševne teme.

Prijatelja sta molče sedela na klopi pod "krvavimi hrasti" — zatopljena v težke misli.

"Veš, komu je Grace, še bolj pa njena mati podobna?" je prvi pretrgal molk in živahno spregovoril Valdemar.

"Ne morem se spomniti, je odmajal z glavo Robert, dasi sem že veliko o tem razmišljeval".

"Tvoji teti, Lindi, sestri tvojega očeta!"

"Resnica! Zadel si. Prav njej je podobna! In tega si nisem mogel prej domisliti. Da, prav taka je, kakor je bila pokojna teta Linda".

"Da, ko bi ne bila Mrs. Gibson Amerikanka, in bi jo videl kje drugje, bi lahko prisegel, da je naša dobra teta, Linda, ki nas je tolikokrat razveselila z raznimi darovi, vstala iz groba in prišla čez morje v Ameriko".

"Mračni se že, ljubi Valdemar in čas je, da greva v hišo", je predlagal Robert, "tudi morava pogledati, če je Grace že boljše in pa materi morava povedati, kdo leži tu pokopan. Gotovo je v velikih skrbah zaradi današnje-

ga dogodka in Grace ji je tudi že morala povedati, to malo, kar je zvedela od tebe”.

“Pojdi ti k njima, Robert! Jaz ne vem, kako bi stopil pred nje”. Moram še malo pomisliti — tukaj na samem. Sicer nisem zmogel nič misliti danes, toda priti vendar moram do pametnega zaključka. Prosim te, pojdi sam, kmalu bodem za teboj”.

“Valdemar! Razumem te in če poslušáš moj nasvet, bodi pravičen. napram ubogemu dekletu, ki je pri vsem tem brez vsake krivde. Spomni se na Almo, na njeno strašno usodo! Ne spravi revice v enako usodo! Ne smeš poteptati njene sreče, saj veš da ti je udana s tvojo svojo čisto dušo! Ne pehaj od sebe to zares zlato srce! Prijatelj — bodi pravičen!”

“Hočem biti pravičen, Robert, zanesi se na me!” je odvrnil Valdemar in zrl za tovarišem, ki je šel proti hiši.

Ko je Robert došel do vežnih vrat, se je prestrašil. Srečal je Grace, ki je bila bleda, kakor stena, in njene oči so izražale vso boleost, ki je trla njeno nežno dušo.

“Prav da ste prišli, Mr. Waldburg, mama želi govoriti z vami”, je spregovorila smehljaje in otožno, da se je Robertu v dnu srca revica zasmilila.

“Valdemar je ostal še pod hrasti, sam sem prišel domov!” je spregovoril Robert in vstopil. Deklica je odšla, da bi srečala Valdemarja, proti “krvavim hrastom”.

Iz globoke zamišljenosti so predramili Valdemarja lahni koraki devojke, ki je obstala pri hrastih, in neodločno zrla. Z nemo gesto jo je povabil, naj sede k njemu na klop in komaj slišno spregovoril: “Vedel sem, da pridete, Grace. Ne vem sicer kako sem to slutil, toda srce mi je tako govorilo. Ali se počutite boljše?”

“Morala sem priti, Mr. Valdie! Iz vaših ust, samo iz vaših ust hočem zvedeti, kako in kaj je cela ta zamotana stvar”, je spregovorila deklica.

Počasi, skoraj dostojanstveno se je vzravnal mladenič, njegov pogled je bil resen in obraz mu je bil manj bled, kakor poprej. — Grace si je prizadevala ohraniti mirno kri, kajti pričakovala je novega udarca. Mirno je prenesla njegov resen pogled, ko ji je odgovoril: “Da, vi morate zvedeti vse! Sicer je nekoliko čudno vse, kar vam bom povedal, toda začnem s tem-le grobom, ki je pred nama”. — In pripovedoval je povest, katero smo že ravnokar slišali. Med pripovedovanjem je zrl nepremično v tla, le samo enkrat se je ozrl, in sicer takrat, ko je govoril o zvesti ljubezni svoje sestre Alme, ki jo je spravila tako daleč, da je zblaznela. Ob tem pogledu se je zdrznil, kajti videl je, da je bilo v očeh deklice začrtano vso gorje, ki ga je prestala njegova sestra predno je zagrnila tema njeno pamet.

“Grace!” je zaklical ginjen, in nehal pripovedovati. Oči deklice so bile rosne.

“Nadaljujte!” je spregovorila šepetaje, “nadaljujte!”

Njegovo pripovedovanje je bilo kmalu končano. Ko je omolknil, stopila je Grace k njemu, prijela ga je za roko in spregovorila z glasom, polnem sočutja: “Ne morem izraziti z besedami sočutja, ki ga čutim z vašo sestro, toda bodite uverjeni, da moje srce ve, kar z besedami ne morem povedati. Razumem boleost nesrečne Alme, ker čutim, da je to nekaka predpodoba usode, ki lahko zadene tudi mene. O, Mr. Valdie, če me zadene njej enaka usoda — bom pač sledila Almi”, je zaihtela deklica in njen krčeviti jok je našel odmev v Valdemarjevih prsih.

“Ali je mogoče meni to preprečiti, Grace?” je vprašal

Valdemar z besedami, ki so bile polne miline in odkrito-srčnosti.

“Ne! Ne zapustim te! Naj ti bodo te besede, kot prisega, draga Grace! Ne zapustim te, naj pride v mes kakorkoli hoče!”

“Valdie, dragi Valdie!” je zašepetala in solze radosti so ji tekle iz lepih oči, ko se je naslonila na prsa skoraj že izgubljenega, toda zopet pridobljenega ljubljenca.

“Valdie, ne govoriva o najini sreči”, je spregovorila deklica polna blaženosti in sreče”, čas in kraj nama ne dovoljujeta tega; pojdiva k materi!”

“Ali sta se oče in Seth že povrnila?”

“Nisem še nobenega videla. — Valdie, moj dobri Valdie, ali mi hočeš nekaj obljubiti? Boš?”

“Govori, Grace!”

“Odpusti mojemu ubogemu očetu Vrjemi mi, da od onega dne, ko se je izvršil umor, grozno trpi. Težka vest ga teži in vem, da bi dal vse, tudi svojo kri, če bi zamogel mrtvega oživiti. Bodi usmiljen z njim, prosim te pri usmiljenju božjem ”

“Jaz sem mu že odpustil, Grace, in tudi Robert se bo premagal. Vrjemi mi, on je plemenit človek in se ne bo več spozabil, kakor se je prej. Prehitro je zvedel to grozno sporočilo in zato se je razburil. Sedaj je že popolnoma miren”.

“Bog naj ga navdahne z usmiljenjem. Toraj pojdiva, dragi Valdie ” Opiraje se na deklico se je dvignil Valdemar in odšla sta proti hiši.

Na sredi dvorišča je stal Anson Gibson poleg spotenega konja, nepremično, kakor kip. Njegovi sivi lasje so mu padali razmršeni po čelu in sencih, obraz mu je bil bledejši od stene, široko odprte oči so zrle, kakor iz

drugega sveta na prišleca.

“Sprejmite mojo roko, Anson Gibson”, je spregovoril v globoki resnobi Valdemar in ga prijel za desnico. Tu je moja roka, ki vam jo podajam v znak, da nimam nobenega sovraštva do vas. Bodite mirni, Anson Gibson, ker povedati vam hočem, kdo je tam pod hrasti pokopan in kaj je z njim zakril ta grob. Tega niste vedeli in tudi nihče tukaj vedeti ni mogel. Umirite se. Odpuščanju bode sledilo tudi pozabljenje, ko bom enkrat odšel od tukaj, da ne bom imel več teh “krvavih hrastov” pred očmi. Vi pa morate zvedeti vse, samo enkrat še govorim o tem — in potem nikdar več”.

Med tem, ko je Valdemar pripovedoval, se je Grace oklenila okrog očetovega vratu in mu prijazno zrla v oko. “Pojdi oče, gremo k materi! Glej”, je veselo spregovorila, “mama stoji na verandi — in Rollin je poleg nje. — Tudi Robert prihaja nasproti — o Bog, kako si dober — vsi so ti odpustili!”

Res se je približal Robert in podal je morilcu svojega brata desnico. — Molče je objela Mrs. Gibson soproga in Rollin, ki se je prej očeta bal, je z veselim vsklikom skočil k njemu in se mu zagrlil okrog vratu.

Vsi so spravljani odšli v hišo, kjer so posedli okrog mize. Robert je prijel za roko Mrs. Gibson in obrnjen proti Valdemarju vprašal: “Ali veš, kako se pojasni ta podobnost? Vem, da ne ugameš, torej ti hočem povedati — — — Marije Gibson oče se je imenoval Karl Waldburg”

“K taki sestričini ti moram iz srca častitati, Robert”, je iskreno vskliknil Valdemar in podal Mrs. Gibson in Robertu desnico.

“Toda poslušajte me še nadalje, povedati hočem še

nekaj, kar Marija sicer že ve!" je nadaljeval resno Waldburg. "S tem, da odpuščam Ansonu, poravnam stari dolg mojega očeta. Moj oče je svojemu bratu Karolu storil veliko krivico, katero je sam priznal. Šlo se je zaradi dedščine in sedaj bridko obžaluje svoje dejanje. Koliko je že poizvedoval, da bi našel brata, ali vsaj njegovo udovo in otroke, da bi popravil na teh, storjeno krivico, toda zaman je bil ves njegov trud. Hvala Bogu, sedaj se bo očetu spolnila dolga želja in tako bo tudi poročilo o Francu lažje prenesel. — — — Valdemar, gotovo imaš tudi ti kaj na srcu in bi rad povedal?"

"Tako je! Toda nekaj bi rad prej vprašal. Kje je Seth, da ga ni tukaj?"

Anson Gibson, ki je še vedno sedel, kakor omamljen in vzbujen iz težkih sanj, je dvignil oči in odgovoril: "Ta je šel v svet, ali kakor je rekel, k vragu. Ko me je gnalo nazaj, da bi vam povedal, da me izročite šerifu, da bi se moje neznošno življenje slednjič končalo, takrat sem mu rekel, naj se vrne tudi on. Toda slabo sem naletel. Imenoval me je bedaka, če se vrnem in da sem zrel za norišnico. Prisegel je, da ne prestopi več praga te hiše, če vaju takoj ne izženem iz nje. Najraje bi vaju videl ležati mrtva pod "krvavimi hrasti". Ko sem zavrnil njegovo brezbožno govorjenje, je srdito zaklel in obrnil je konja ter odjezdil v divjem diru. Jaz sem spustil vajeti vašem konju, katerega sem v naglici zasedel in ta me je sem prinesel. Še le, ko je obstal na sredi dvorišča, sem se zavedel, kje da sem".

Pozno v noč je še bila luč v veliki sobi farmerske hiše in ko so šli k počitku, do jutra ni nobeden zatisnil očesa. Dogodki pretečenega dne, strahoviti in tudi veseli, so prišli prenenadoma, ki so kakor huda ura razbijajoče,

ob enem pa blagoslov roseče plavali nad Gibsonovo hišo.

Dva dni pozneje je peljal Mr. Gibson oba prijatelja na kolodvor. Pristrčno so se poslovili in krepki: "na svidenje!" se je razlegal, ko je odhajal vlak.

: : :

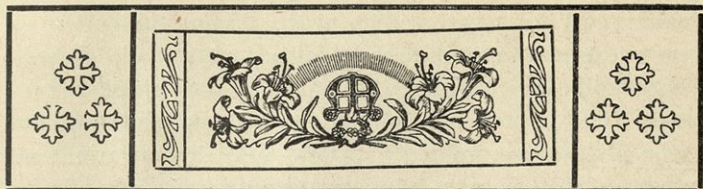
Kdor bi dandanas iskal Anson Gibsonovo farmo v mali dolinici alleghenskega pogorja, bi jo ne našel več, tako se je vse z leti izpremenilo. Tam, kjer je stalo prej priprosto farmersko poslopje, je sedaj vili podobna zidana hiša, okrog katere se razprostira krasen park. Poleg razširjenega sadonosnika so sedaj lepe njive in vrtovi, polni nojizbornejšega sočivja in žita. Tudi "krvavi hrasti" niso več obdani z grmovjem, temveč jih obdaja umetno izdelana železna ograja. Grob seržantov je pa obdan z granitom in priprost spomenik iz marmorja ti nemo naznanja, da tam spi večno spanje Franc Waldburg.

Bankir Jurij Waldburg je stopil v pokoj in njegova tvrdka dobro napreduje pod vodstvom Roberta in Valdemarja. On in njegova soproga pa sta se preselila k Gibsonovim v novo vilo, katero je sam dal sezidati. Pravi njen gospodar je sedaj Rollin Gibson.

Vsako leto pa pridejo za par tednov na obisk iz New Yorka dragi gostje, namreč, Valdemar s svojo ljubko soprogo Grace in njegov drug Robert. Takrat ni veselja in sreče konca ne kraja. — Stari polkovnik Wehrbrink že počiva dolgo vrsto let poleg Alme v hladnem grobu, katera je bila rešena boleznii na duhu, toda njeno telo ni več okrevalo.

O Sethu se je pa le toliko zvedelo, da je kot vojak armade Združenih držav bil poslan na divji zapad proti neki roparski tolpi, od takrat pa ni bilo več o njem nobenega poročila.

Kako žena izpreobrne svojega moža?

Najbolj pomilovanja vredno bitje na svetu je zakonska žena, ki ima hudobnega in pijančevanju udanega moža, s katerim je zvezana, dokler jo smrt ne reši grozne usode.

Mož se ne briga za dom, za družino in kar zasluži, požene po žejnem grlu v slaboglasnih bežnicah, poleg tega pa, kadar pride v noči natrkan domov, ravna surovo z ubogo ženo in jo pretepa, kolne, da bi sam satan lahko šel k njemu v šolo.

Dvakrat nesrečna je pa žena, ki svoj žalosten stan ne prenaša v krščanski potrpežljivosti in ne zna prav postopati z možem, kadar pride pijan in jezen domov. Mnogokrat ga sprejme s celo ploho psovk in očitanj, ki so nekaka predigra k pretepu in tako postane zakonsko življenje res pravi pekel na zemlji.

Kako pa naj taka nesrečna žena postopa s svojim hudobnim možem, da bi ga pripravila na pravo pot?

Ali tako, kakor neka holandska žena, o kateri se bere v neki stari knjigi sledeča povest:

Ta žena je imela zelo pijači udanega moža, ki je

vsaki večer prišel z veliko opico domov in potem z vsem veseljem svojega srca božal po hrbtu svojo ljubečo zakonsko polovico s palico. Toda tako božanje se nežnočuteči ženi ni prav nič dopadlo, zato je vprašala za svet svoje prijateljice, kako bi se dalo vsaj deloma njenemu možu povrniti udarce, bunke in lasanje, s katerimi je bil tako radodaren.

Sklenile so enoglasno, da se to mora povrniti in sicer po starem pregovoru: "milo za drago". Pet v bele rjuhe zavutih in s korobači oboroženih prijateljic bi naj čakalo tisti večer skritih v sosednji sobi, da se povrne možiček domov. Na dano dogovorjeno znamenje bi nenadoma planile po njem in mu naštele na gorak način, zaslužen plačilo.

Okoli polnoči, kakor običajno, pride ljubeznjivi mož domov, kjer je bil od svoje žene s psovkami in očitanji kar najbolj izbrano sprejet. Mož seveda ni hotel nič dolžan ostati, bèseda prinese besedo in slednjič je sladko ginjen zamahnil s palico, da bi tako dejansko pokazal naklonjenost do svoje ljube ženke.

V tem trenutku pa žena poklekne, dvigne roke, kakor k molitvi in s povzdignjenim glasom spregovori: "O, petere modre device, pomagajte mi!" V tem so pa skočile z belimi rjuhami zagrnjene ženske iz svojih skrivališč in neusmiljeno obdelovanle na smrt prestrašenega moža s korobači, da se je ta, proseč milosti, zgrudil nezavesten na tla, kjer je do jutra obležal.

Ne ve se, če je žena zjutraj, ko se je mož prebudil in zvijal bolečin, iz resničnega kesanja, ali pa, da bi se prepričala, koliko je to sredstvo pomagalo, ga prosila, da naj ji odpusti, ker je poklicala "modre device" na pomoč.

“Oh, ljuba žena, nimam ti kaj odpuščati, temveč velikobolj ti moram biti še hvaležen, da nisi poklicala na pomoč sveto Uršulo, kajti če bi ta prišla in pripeljala seboj svojih enajst tisoč devic, bi danes ne živel več. Samo pet “modrih devic” me je pobilo skoraj do smrti”.

Ta izvrstno posrečeni učinek je znala zvita žena dobro izrabiti. Mož ji je moral priseči, da ne bo več hodil v gostilne in bo vsak večer lepo doma ostal. Za slučaj, da bi kdaj na to prisego pozabil, mu je obljubila, da takrat pokliče sveto Uršulo z njenimi tovarišicami. Pri-povedka končno pravi, da se je mož izpreobrnil in postal trezen človek.

Kaj ne, draga čitateljica, da je to zelo čudna povest? Nobeni ženi bi ne bilo za priporočati, da posnema to holandsko ženo. Prvič za to ne, ker se ne strinja tak način z krščansko nravnostjo, drugič pa, ker bi malo manj priprost zakonski mož se lahko postavil v bran tem “devicam” in bi jih s krvavimi glavami pognal čez prag.

Tolikobolj je pa takim ženam, ki imajo hudobne in pijančevanju udane može, priporočiti v posnemanje sledečo zgodbo:

Hud pijanec je imel tiho in blago ženo. Potrpežljivo je prenašala surovosti svojega moža, molila je, veliko molila in delala. To je omečilo trdo skorjo globoko zašlega moža, da je slednjič s solzami v očeh stisnil ženi desnico in z izrazom, polnim ginjenja spregovoril: “Ljuba žena, poslušaj! Poleg tebe, ki si angel, sem jaz pravi zlodej; tako ne sme več iti dalje! Nekaj se mora izpremeniti! Ali se ubijem, ali pa bom postal drugačen!” In storil je zadnje. Od tega časa ni več kapljice žganja pokusil, ostal je ob večerih doma in srečno sta potem v ljubem miru živila.

Tudi ti, ljuba čitateljica, če imaš, žalibog, takega hudobnega moža, poskusi enkrat na ta slednji način, kakor ta pametna žena ki je pri Jezusu se učila in zajemala potrpežljivost in krotkost.

Morda bodeš tudi ti našla mir svoji duši in duši tvojega moža —.

Kako je bila Neža krstna botra.

Neža ji je bilo ime. Dve leti je že bila omožena s Kraljevim Jožetom, malim kmetom v Podvrhu. Imela je usta na pravem mestu, kakor drugi navadni ljudje, to se pravi, pod nosom, toda dozdevalo se je, da so bila nekoliko premajhna za klepetec, ki se je vrtil za redko, zobno ograjo. Ravno ta vedno vrteča se stvarca, je pa bila njena moč, kateri se ni bilo mogoče zoperstavljati. Kadar je odprla zatvornice, ni prišel njen možiček več do besede in vselej je moral kot premagan odstopiti, ako se je drznil uveljaviti kako svoje mnjenje. Ker je bila doma iz približno pol ure oddaljene vasi Zapože, ni bila manj ponosna na to, kakor, da je bila "Kraljeva" žena. Sicer pa to, kar je imela v glavi, ni ravno težko nosila. Jože Kralj je bil pravo nasprotje svoji ženi. Bil je mirna duša, prizanesljiv, govoril je malo, tudi na svoje "kraljevsko" ime ni bil nič ponosen in bi ga prodal tudi za kozarec vina, če še ne ceneje, ko bi ga mogel prodati. Imel jih je pa za ušesi, kot malokdo.

Že eno leto sta si oba Kraljeva v botrovstvu z sosedom Beljakom, na kar je bila posebno Neža ponosna.

Bilo je prve dni meseca svečana, ko je prišel Beljak prosit k Kraljevim, da bi kateri nesel malega juda k

krstu. Ker je bil novorojenec možkega spola, se je zdelo Jožetu že samo po sebi umevno, da gre on z njim v cerkev in takoj se je spravil na likanje čevljev in skrtačil je svojo nedeljsko obleko.

“Kaj pa delaš?” ga med delom prekine ženica, “ali greš v trg?”

“Še na misel mi kaj takega ne pride! Moram prej iti za botra”.

“Oho, Jožko! Iz tega ne bo nič, — grem jaz sama”.

“Bodi pametna, saj veš, da je deček”!

“Kajpada vem! Pa še kakšen fant je! To ti rečem, da bo že čez štirinajst dni znal križ narediti. In kako pametno gleda! Ta še bo enkrat kaj drugega, kakor smo pa mi, — najmanj župnik, ali pa škof”. Takemu otroku se mora dati tudi več imen, kakor imajo navado na cesarskem dvoru, — —”.

“Ne bodi smešna in bodi pametna!” je segel v besedo Jože.

“Kaj, smešna? To ti rečem, gospoda v mestu daje vsakemu otroku po več imen, in ti že vedo, zakaj, ker so bolj pametni, kakor pa kmetje. Zakaj bi pa mi ne? Jaz že vem kako je prav in kako se spodobi, zato pa tudi sama nesem k krstu”.

Jože je uvidel, da je vsak njegov ugovor zastonj, zato je odstopil in slekel nedeljski jopič ter ga obesil v omaro.

Uro pozneje je prinesla Neža od sosedov na snežnobeli blazini nekrščenega juda, ki je bil pokrit s svilenim prtom v hišo in ga skrbno položila na mizo in zapovedala Jožetu:

“Pazi na otroka tako dolgo, da se preoblečem in napravim, toda ne odgrni ga! Babica je rekla, da mora

otrok biti dobro zagrnjen, ker je mrzlo, drugače se zbudi, kar pa ni zdravo.”

Jože je obljubil, da bo ubogal, Neža je pa hitela v čumnato se napravljat. Zelo dolgo je ni bilo nazaj in Jožetu je postalo že dolg čas. Tudi ni mogel več krotiti radovednosti. Rahlo je prijel za rob prta in malo privzdignil. Skozi ozko odprtino je vidno zadovoljen opazoval spečega otroka. Med tem mu pa šine v glavo hudobna misel.

Lokavo se je nasmehnil, kajti imenitno se mu je zdelo, takole nekoliko prestrašiti svojo ženico. Takoj se je podal na delo. Dvignil je otroka iz blazine in ga nesel v drugo sobo, kjer ga je položil rahlo na posteljo in ga toplo odel. Na to vzame iz miznice veliki leseni valjar, ki je bil za valjati rezance in ga vtakne v blazino, kjer je prej ležalo dete in ga zakrije.

Ravno je dovršil svoje delo, ko pride Neža mališpana, in kakor jutranja zarja žarečih lic, pokropi blazino z blagoslovljeno vodo rekoč:

“Pojdiva v božjem imenu! Popoldne pa lahko prideš po mene v gostilno k Marcenu”.

Vzela je v naročje blazino in odšla skozi vrata. Vse to se je pa tako naglo zgodilo, da Jože niti časa ni imel, da bi ji povedal kaj nese. Tudi veselilo ga je in bil je radoveden, kako se bo ta stvar izpeljala. Računal je na to, da bo žena med potjo gotovo pogledala kako je otroku. Toda varal se je! Malo ga je zaskrbelo, kaj še lahko sledi zaradi te šale. Vstal je in hitel ven iz hiše, da bi poklical ženo nazaj, toda že je izginila za ovinkom. Hitel je, kar so ga noge nesle za njo in prišel je ravnokar do ovinka, od koder je videl, da je žena že vstopila v župnišče. Počasnih korakov se je napotil nazaj domov,

kjer se je vsedel v stranski sobi k postelji in v strahu pričakoval nadaljnega razvoja, ki ga bo prinesla njegova šala.

Neža je pogumno stala pred gospodom župnikom in ponosno ujčkala na snežnobeli blazini s svilo zagrnjen leseni valjar.

“Gospod župnik”, je rekla, “prinesla sem tukaj le malega juda in prosim, da bi ga izpreobrnili in ga krstili, kakor je pač navada — — —”.

“No, no, kje ste ga pa pobrali?” je vprašal župnik.

“Pri Beljakovih!”

“Tako! Ali je deklica?”

“Ne, fantek je!” je odgovorila, “to vam povem, gospod župnik, tako je lep otrok, da še bo gotovo kdaj postal general, ali kardinal, če že vsaj ne škof”.

“Mislite!” se je nasmehnil župnik, “kako ime bomo pa izbrali bodočemu škofu?”

“Pri Beljakovih se niso mogli zjediniti zaradi imena, kaj pravite vi gospod župnik, kako ime bi mu dali?”

“Ime mu pa že morate sami določiti. — Včeraj je bil sv. Blaž, jutri bo sv. Ingenij in Albuin”, je pomagal župnik.

“To so preveč čudna imena, cela fara bi se jim smejala, jaz mislim, da bi bil kaki apostol — — —”.

“Kakor hočete, ta mesec bo sv. Matija, ta je eden apostolov”.

“Naka, ! To je preveč kmetiško ime, — kaj če bi ga krstili na imena več apostolov?”

“Kakor vam drago, meni je vseeno”, je odvrnil župnik.

“Veste kaj, gospod župnik, vzemimo vseh dvanajst apostolov.”

“Ha, ha, ha”, se je nasmejal župnik, “potem moramo kupiti kar novo krstno knjigo. Mislim da zadostujeta samo dva”.

“Gospod župnik, saj rada plačam za vseh dvanajst”, je zagotavljala Neža.

“Na to se ne ozira!” je spregovoril župnik, ostanemo raje samo pri dveh apostolih in sicer vzamemo lahko imena: Peter in Pavel, Filip in Jakob, Simon in Juda”.

“Da! Juda, to bi še bilo najlepše”, se je razvnela Neža, ker drugih imen že imate tako preveč v krstni knjigi”.

“Ako pa hočete imeti kar najbolj imenitno ime, vem še eno, — imenujte otroka Franc Jožef”.

Neža je še nekaj časa pomišljala in slednjič je bila s tem zadovoljna.

Ko je župnik začel zapisovati, je vstopil tudi mežnar. Neža je odgrnila blazino in strahovito zakričala, da je župniku padlo pero iz rok in se prestrašen ozrl. Ko je pa opazil leseni valjar namesto otroka, je postal resen njegov pogled.

Ko je pa videl, kako preplašeno išče ženska po blazini, če ni kje otrok skrit, se mu je začelo jasni:

“To ste pa res prinesli pravega juda, tega bo pa težko krstiti”.

“Čarovnija! Čarovnija!” je kričala Neža vsa iz sebe.

“Bežite, bežite! Čarovnikov ni na svetu, pač bi pa lahko bil kak nagajivec. Nimate nikogar na sumu?”

“Jože! Ti presneti cigán!” je zakričala in tekla, kar so jo noge nesle, ven iz župnišča, ne zmeneč se več za blazino in valjar, katero je kar tam pustila.

Čez eno uro je pa prišel Kraljev Jože sam in sicer s pravim krščencem. Župnik ga je nekoliko oštel, kar

pa Jožefu ni prav nič šlo do srca, kakor tudi župniku ne od srca, kajti zelo se je moral premagovati, da se ni na glas nasmejal.

Popoldne na botrinji v gostilni pri Marcenu je bilo zelo veliko smeha. Le, Neže ni bilo zraven. Izgubila je dar govora in klepetec za redko ograjo njenih belih zob je za več tednov obmolknil. Če še ni toplo solnce julijskega poletja raztopilo led, mogoče še danes molči.

Kako je Janez zadušil prvi zakonski prepír.

Satan je zelo hud na take družine, kjer se mož in žena razumeta in v krščanski ljubezni skupaj živita. Kjer je krščanska ljubezen zakonskih močnejša kakor hudič, navadno tam ne poskuša sam narediti prepíra, ker nima te moči, zato pa pošlje svoje ljudi, da zanetijo prepír in sovrašтво v poštenih družinah. Ti satanovi pomočniki so navadno "dobre prijateljice" ženam in "dobri prijatelji" možem, in neredkokrat se jim posreči satanovo poslanstvo.

Graharjev Janez in njegova žena Tilda še nista bila dolgo poročena. Živela sta prav srečno in zadovoljno. To je bilo hudiču pa že preveč. Iskal in iskal je primerne osebe. Kmalu se je najdla taka dobra prijateljica, katera je bila toliko hudobna in brezsrčna, da je bila sposobna za satanovo poslanko. Prišla je ta prijateljica k Tildi in jo tako sočutno pomilovala, da se je Tilda kar sama sebi začela smiliti. In kaj bi tudi ne? Preveč je bila podložna možu, predobra je bila z njim. Možkim se pa ne sme nič popustiti, drugače postanejo pravi tirani. Posebno Ja-

nez je nagnjen k temu in ga bo pozneje težko ukrotila, če takoj ne pokaže svoje oblasti.

Dobra Tilda še do sedaj niti mislila ni na to, da bi bila zapostavljena, ni še dosedaj našla na možu nobene napake, sedaj se ji je pa zdelo, da je ta njen oboževani možiček poln napak, in kdo ve kaka hudoba še tleči v njem. Prepričana je bila sedaj, da je najnesrečnejša žena na svetu. Zakaj pa hodi tolikrat obiskovat svoje prijatelje? Doma naj bi bil! Kaj sem vendar čakala, da mi tega že nisem davno prepovedala?

Zvečer je šel Ivan na obisk k prijatelju, kakor je imel navado iti vsaki teden enkrat. Tilda je sedela sama doma. Četrta deset je že bilo, ko zarožljajo ključi v vežnih vratih in trenutek pozneje je že stal pred ženico in jo prijazno pozdravil.

“Oprosti, draga, da sem se nekoliko zamudil. Moj prijatelj jutri odpotuje po neki kupčiji in ga ne bo nekaj dni domov. Imela sva se pogovoriti več važnih stvari zaradi potovanja, zato sem se nekoliko zakasnil.

Tilda mu je očitajoče segla v besedo: “Seveda, na svojo zapuščeno ženo pa nič ne misliš”!

“Kdo pravi, da ne? Drugače bi ne bil že sedaj doma.”

“Že sedaj? Ali mi nisi obljubil, da bodeš že ob devetih doma! Čudim se le, da si sploh prišel. Jutri bo zopet kak prijatelj kriv, da te ne bo domov.”

Začuden je gledal Janez svojo ženo. Odkod ta jeza? Ali je četrta ure zamude temu vzrok? Mogoče? Toda tu mora biti vzrok drugje. To moram takoj zvedeti; in smehljaje je stopil k Tildi.

“Pfuj!” zakriči ona, “kako smrdiš po krčmi! Tobačkov smrad je neznosen! To bi že moral imeti toliko ozira

na me, ker veš, da tobakovega dima jaz ne morem prenašati!”

Dosedaj Janez tega seveda ni vedel. “To mi je nekaj povsem novega”, spregovori naposled začudeno, saj je vsaki večer pušil cigaro in ženka mu jo je iz omare še celo sama prinesla.

“Si pa sedaj zapomni to! Zunaj lahko kadiš zaradi mene kolikor hočeš, doma pa — pred vsem tukaj le v tej sobi ti pa odločno prepovem. Jaz tega smradu ne morem več prenašati. Poglej zastore pri oknih! Vsi so že rjavi od dima. Vsaki teden vendar ne morem nove zastore položiti na okna.”

“Toda, kaj ti je, Tilda? Kaj se je zgodilo s teboj?”

“Nič mi ni”, je razburjeno govorila, “red in snaga moreta biti v hiši”, in odhitela je mimo strmečega moža v spalnico.

Od tega večera je nekaj kakor gora, ločilo mladi par. Ni bilo več prijaznih pogovorov. Pri obedu je bilo čuti le rožljanje žlic in le najpotrebnejše stvari sta še tu pa tam spregovorila med seboj. Ob večerih, ko se je vračal Janez z dela domov, ni ga od daleč pozdravljajal zvonki smeh njegove mlade žene. Tiho je pripravljala večerjo.

Po večerji se je Janez mirno vsedel v naslonjač in čital časopis, ali se sprehajal po sobi, obstal pri oknu in gledal zamišljeno v temno noč. Skrivoma ga je Tilda opazovala in že večkrat je hotela stopiti k njemu in se na njegovih prsih zjokati. Kolikrat si je že očitala, zakaj je bila tako hudobna napram njemu in ga tako kaznjevala za — zakaj prazaprav? Ali zato, ker je četrto ure prepozno prišel domov? Ne! Sama ni vedela zakaj. Ali zato, ker je mislila, da je njena “dobra prijateljica” utegnila le imeti prav? Zakaj nič ne govori? Ali ni že hotel govoriti,

pa ona ni hotela? Ali jo ni ubogal? Niti enkrat od onega večera ni imel smodke v ustih, in kako rad je pušil! Ali ni to bila žrtev za njega?

Janez je zopet prišel nekega večera domov, ko mu Tilda izroči dopisnico, katero je pismonoša popoldne prinesel. Njegov prijatelj se je vrnil s potovanja in ga je povabil, naj bi prišel k njemu, ker ima nujne reči govoriti z njim. Janez prečita dopisnico in jo mirno odloži. Tilda ga je na skrivaj pogledovala. Bode li šel k prijatelju? Gotovo, saj doma mu mora biti grozno dolgi čas. Tam bo lahko govoril, tudi mu ne bode nihče branil pušiti smodko.

Čas, ko je imel navado iti z doma je že potekel, a on se ne zgane.

“Ali ne bodeš šel?” vpraša ga ona nalahko.

“Ne grem, Tilda”, odvrne Janez malomarno.

“Zakaj vendar ne greš? Prijatelj te gotovo težko pričakuje.”

“Naj me pričakuje! Jaz nočem, da bi ti samevala doma.”

Pri teh besedah pogleda svojo ženo s svojimi zvestimi očmi, tako, da ji je postalo kar vroče pri srečanju. Dva čustva sta se pojavila v njej — prvi, da bi pokleknila pred njega — in drugi, da bi izkopala oči svoji “dobri prijateljici”, katera jo je tako nesramno nalagala.

Vstala je in šla po zaboječek s smodkami, kateri je še od tistega nesrečnega večera stal nedotaknjen na oknu. Vzela je dišečo havano, stopila k Janezu in ga prijazno objela krog vratu in nagovorila: “Hočeš eno smodko?”

Janez ni takoj zapalil, pač pa jo je začel izpraševati zakaj ji je onega večera bil tobakov dim tako zopern? —

Ko mu je povedala vse o svoji “dobri prijateljici” in njenih nasvetih, ji je Janez prijazno požugal in rekel, da

je že sam nekaj tacega slutil. Tilda mu je morala obljubiti, da ne bo več poslušala "dobrih prijateljic" v rečeh, ki zadevajo le moža in ženo, in držala je svojo besedo. Nikdar ni bilo več prepira v hiši.

Marsikateri zakonski mož si bo mislil, kako lepo bi bilo življenje na svetu, če bi ženske ne bile tako nestrpljive. Žal, da se pa dobijo tudi možje, ki se dajo nahujskati po slabih prijateljih, da grdo ravnajo s svojimi ženami, tako, da imajo revice že na tem svetu pravi pekel.

V varstvu božjem.

Težek je bil udarec, o katerem je govorila cela občina N. V nekaj tednih sta umrla hitro drug za drugim zakonska V. Mož je zvesto stregel v boleznih svoji ženi in si tako nakopal hudo vročinsko bolezen. Vsak trud in napor zdravnikov je bil zastonj. Bolezen je v kratkem dosegla svoj višek in zahtevala tudi žrtev. Ob jami v katero so položili skrbnega očeta, sta med nekaterimi sorodniki stala tudi dva otroka umrlih starišev in tako bridko objokavala nesrečo, ki ju je zadela, da bi mogla ganiti tudi najbolj zakrknena srca.

Bil je pa tudi za obadva zelo žalosten položaj. Ko človek stoji sam, tako zelo sam na tem svetu in to v onih letih, ko še ne more sam za se skrbeti, tedaj še-le spozna, kako neizmerno vrednost imajo stariši zanj. — V zadnjem času sta bila oba sedaj pri eni, sedaj pri drugi hiši v vasi, ker po naročilu zdravnika nista smela stanovati doma pri očetu in materi radi nalezljivosti bolezni. Za te tedne sta primeroma lahko dobila dobra srca, ki so jima dala prenočišče in hrano. Kaj pa sedaj — kdo bo prenašal za nju težo skrbi celih let?

Pri tem sta se pa tudi oba pripravljala za prvo sv. obhajilo in že več tednov pridno obiskovala poduk. Duhovni pastir je imel veliko veselje ž njima; bila sta najpridnejša in najgorečnejša izmed vseh. Tu ni bila nobena beseda zastonj; pri vseh pobožnih vajah, h katerim je spodbujal svoje učence in učenke, sta bila gotovo vselej prva. Njuni stariši so bili sicer ubožni ljudje, toda da bi svoje otroke prav vzgojila, nista ne oče in ne mati zamudila prav nobenega trenutka. — Kam bodeta sedaj prišla? Od koga bo zavisela njuna prihodnja sreča ali nesreča? Taka vprašanja so v zadnjih dneh večkrat delala skrbi duhovnemu pastirju, posebno sta se mu pa zasmilila takrat, ko ju je videl popolnoma osirotela stati pred jamo. Kdo bi le vsaj še te dva tedna do prvega sv. obhajila skrbel za nju? Zdaj pa zdaj mu je prišla na misel hiša v njegovi župniji, ki bi ju najlaglje sprejela in obdržala. Toda bodo-li prišli ljudje na tako misel? Z vso gorečnostjo priporoči v svojih molitvah, zlasti še pri sv. maši, vso zadevo neskončni Previdnosti.

In tega dne okoli poludne sta sedela v neki premožni kmečki hiši mož in žena pri kosilu. Tega, česar sta si najbolj želela, jima Bog ni dal; bila sta namreč sama brez potomcev na svetu. Med kosilom kar naenkrat začne žena: "Filip, ali veš kdo se mi je danes pri pogrebu najbolj smilil? Oba nedolžna otroka, ko sta pri grobu stala in jokala. Gotovo sta morala globoko čutiti, kaj sta zgubila! In ravno sedaj pred prvim sv. obhajilom! Da, usmiljenja sta vredna. Filip, mislim, da bi nama prav nič ne škodilo, ako bi vzela Ivana in Kristino vsaj do bele nedelje v hišo in jima podarila kolikor mogoče lepo obleko za prvo sv. obhajilo. Nama ni Bog dal nikakih otrok. Delava in trudiva se pa vseeno na tem sve-

tu. In za koga se toliko trudiš? Mislim, da bi bilo delo usmiljenja tudi Bogu zelo dopadljivo. Kaj praviš ti na to?"

"Prav imaš, Marija", je odgovoril kmet po kratkem premisleku svoji ženi. "Škode nama ne bodeta nič storila v teh dveh tednih. Dobra otroka sta; kar kdo njima stori, mu bo vse dvakrat povrnjeno. Če hočeš, grem v kratkem enkrat k gospodu župniku in mu razodenem vso to reč."

Samo na sebi je razumljivo, da je gospod župnik z veseljem sprejel kmetov predlog, saj je bila ravno ta tista družina, katere se je toliko spominjal v svojih molitvah.

Tako sta se kmalu preselila Ivan in Kristina v to pošteno kmečko hišo. Kmet in kmetica nista pravzaprav vedela, kako je to, da se je pri hiši vse tako spremenilo. Do sedaj še nista nikdar občutila, kako prijetno je imeti v hiši otroke te starosti, kakor sta bila ta dva in obenem tudi tako pridne. Da veliko potov jima je bilo prihranjenih in veliko malih opravkov sta se znebila. Ivan in Kristina sta skušala vsako željo njunih rediteljev že z obraza brati in jo takoj hitro zvršiti.

Na prvo sv. obhajilo sta se pripravljala z največjo resnobo tako, da je bilo vsem, ki so prišli ž njima v dotiko, v veliko spodbudo. In kako vse drugačno življenje je bilo zdaj pri hiši! Pri delu, pri jedi, pri razvedrilu in sploh povsod kolika zadovoljnost, kolika sreča in veselje. Česar sta si gospodar in gospodinja že leta in leta želela, sta dobila sedaj kar nenadoma, nepričakovano.

Prišla je tudi bela nedelja. Kako močno sta utripala srca obeh dobrotnikov, ko sta videla pred seboj svoje prvoobhajance dobro pripravljene in čedno praznično

oblečene. Ko sta pa Ivan in Kristina pred odhodom v cerkev na tla pokleknila in se kleče zahvalila svojima dobrotnikoma — nakar ju je bil gospod župnik že pri poduku opomnil — tedaj se je tudi na gospodarjevem licu zalesketalo nekaj debelih solza. Čutil je v tem trenutku, da na zemlji nobena reč tako dobro ne plača, kakor ljubezen, ki vrača ljubezen.

Izmed vseh starišev, kar jih je bilo v cerkvi, ni gotovo nobeden vžil več sreče, kakor sta jo dobrotnika Ivana in Kristine. Že pri samem spominu na oni trenotek, ko sta tudi sama pristopila prvokrat k mizi Gospodovi, sta se pomladila in nanovo oživila.

Opoludne so se pa zbrali pri veselem obedu. Tako srečnega, tako blaženega dneva še niso nikdar v svojem življenju preživeli.

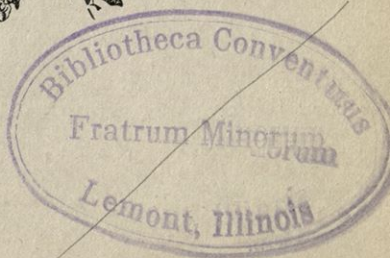
Od sedaj naprej sta morala ostati Ivan in Kristina vedno pri hiši. Niti na misel ni prišlo nobenemu, da bi se ti ljubki, nad vse pridni otroci morali kdaj ločiti od svojih dobrotnikov. Dobri Bog nama ju je podaril — tako sta si mislila mož in žena — in sama sta vživala pri njih najčistejšo, neskajjeno srečo. Zakaj torej srečo zopet odstraniti?

Ivan in Kristina sta torej ostala na posestvu. Od leta do leta sta bolj pomagala očetu in materi. Olajšala in osladila sta jima dneve starosti. Z najnežnejšo ljubeznijo in hvaležnostjo sta bila navezana na svoje reditelje. Prišel je tudi čas, ko je gospodar izročil svoje premoženje Ivanu. Tedaj, ko sta dobrotnika že zatisnila svoje oči, sta šele spoznala, kako veliko plačilo je Bog odločil njuni ljubezni in usmiljenosti. Zavest, da sta storila dobro delo, jima je bila tolažba, ko sta stopila v večnost. Pa tudi Ivan in Kristina sta spoznala, da sta bila vedno v posebnem varstvu božjem.

VSEBINA.

	Stran
Podgajska čarovnica	3
Cerkev v gričju	44
Pomota občinskega redarja	56
Grob pod "Krvavimi hrasti"	66
Kako žena izpreobrne svojega moža	113
Kako je bila Neža krstna botra	116
Kako je Janez zadušil prvi zakonski prepir	121
V varstvu božjem	125

Univerzitetna knjižnica Maribor

S

66385/1

097203257

COBISS